

Fredagen den 5 Mars 1869.

Kammaren sammanträdde kl. 10 f. m.

Justerades två protokollsutdrag för den 3 dennes.

Herr Grefven och Talmannen bemställde, huruvida Kammaren, i enlighet med hvad Talmännen vid hållet sammanträdde öfverenskommit att hos Kamrarne föreslå, behagade besluta att Onsdagen den 17 dennes företaga val af tjugufyra Valmän, för utseende af Riksdagens Fullmäktige i Riksbanken och Riksgälds-kontoret samt deras suppleanter, äfvensom, jemlikt 2 mom. i 7 § af Kammarens Ordningsstadga, sex suppleanter för desse Valmän.

Ropades ja.

Vidare föreslog Herr Grefven och Talmannen, att åt de ofvannämnda Valmännen skulle uppdragas att jemväl utse Styrelseledamöter vid Riksbankens Lånekontor i Göteborg, Malmö och Wisby jemte suppleanter för dem; hvilket äfven bifölls.

Grefve Piper, Charles Emil: Som jag har behof af ledighet från riksdagsgöromålen, för att i landsorten dels utträtta åtskilliga kommunala värf och dels ombesörja enskilda angelägenheter, så får jag vördsamt anhålla, att Kammaren behagade bevilja mig sådan ledighet under tio dagar, räknade från och med Måndagen den 8 i denna månad.

Denna anhållan bifölls.

Herr Berg: Som äfven jag har åtskilliga angelägenheter att ombestyras i min hemort, får jag likaledes vördsamt anhålla om le-

dighet från riksdagsgöromålen under fjorton dagar, räknade från och med nästinstundande Måndag.

Jemväl härtill lemnade Kammaren sitt samtycke.

Föredrogs, men begärdes af flere ledamöter ånyo på bordet, Stats-Utskottets den 3 dennes bordlagda Utlåtande N:o 36, angående regleringen af utgifterna under Riks-statens Femte Hufvudtitel.

Härefter hemställde Heri Grefven och Talmannen, huruvida Kam-maren, i enlighet med den vid hållet Talmanssammanträde träffade öfverenskommelse, behagade besluta att nästa Tisdag den 9 dennes företaga till afgörande Stats-Utskottets nu för andra gången bordlagda Utlåtande N:o 36.

Ropades ja.

Efter föredragning af Stats-Utskottets den 3 dennes bordlagda Memorial N:o 41, med förslag till voteringsproposition i anledning af Kamrarnes skiljaktiga beslut angående Kongl. Maj:ts nådiga Propo-sition om upphörande af det till Handels- och Sjöfartsfonden å Riks-statens Sjette Hufvudtitel uppförda förslagsanslag m. m., godkände Kammaren den af Utskottet föreslagna voteringspropositionen.

Föredrogs, men begärdes af flere ledamöter ånyo på bordet, Lag-Utskottets den 3 dennes bordlagda Utlåtanden:

N:o 5, i anledning af väckt förslag om ändring af lagens stad-ganden, angående löftesmans betalningsskyldighet för ingången borgen;

N:o 6, i anledning af väckt förslag, att alla skuldebref, för att vara utsökningsgilda, skola uppvisas för vederbörande kommunalsty-relse på landet eller stadsfullmäktige i stad;

N:o 7, i anledning af väckt motion om förmånsrätt för kommunal-utskylder; samt

N:o 8, i anledning af väckt motion om ändring i sättet för verk-ställighet af domar och utslag i skuldfordringsmål.

Föredrogs ånyo och bifölls Stats-Utskottets den 27 sistlidne Fe-bruari och 1 dennes bordlagda Utlåtande N:o 32, angående reglerin-gen af utgifterna under Riks-statens Första Hufvudtitel.

Föredrogs ånyo och företogs punktvis till afgörande Stats-Utskottets den 27 sistlidne Februari och 1 dennes bordlagda Utlåtande N:o 33, angående regleringen af utgifterna under Riks-statens Andra Hufvudtitel.

1:sta punkten.

Mom. a.

Friherre Raab, Adam: Ehuruväl jag föreställer mig, att den punkt, som nu är under öfverläggning, i allt fall skall komma att af Första Kammaren godkännas, och det således torde vara ändamåls-löst att göra några invändningar, så har jag dock af den omständig-heten, att jag under föregående ständs-riksdagar varmt förordat förslaget om Krigshofrättens indragning och dess göromåls öfver-lemnande till våra vanliga Hofrätter, som dervid skulle biträdas af adjungerade militära ledamöter, samt i viss mån haft glädjen att se dessa mina åsikter vinna genklang hos Representationen, ithy att en underdånig skrifvelse i ämnet vid 1856—1857 årens riks-dag af Ständerna beslutades, funnit mig uppkallad att nu åtmin-stone tillkännagifva, det jag icke ändrat de åsikter, jag förut i frågan uttalat. Jag finner dertill ett ökadtt skäl uti den reservation, Grefve af Ugglas afgifvit mot de motiver Utskottet anför, hvilka äfven jag för min del funnit högst egendomliga. Ty icke kan jag föreställa mig att den förestående förändringen i Häradsrätternas organisation skulle kunna komma att utöfva något särdeles inflytande på Krigs-hofrättens tillvaro eller underlätta att denna myndighets göromål öfvertoges af Hofrätterna. Ej heller finner jag det vara något tala-lande skäl, att Kongl. Maj:t redan genom de nyligen utfärdade Krigs-lagarne förordnat om domstolsväsendet vid krigsmagten, ty det beror dock alltid på Riksdagen att bevilja de erforderliga anslagen.

Jag vill icke nu framställa något från Utskottets hemställan af-vikande yrkande, emedan jag befarar, att det ej skulle vinna under-stöd, men förbehåller mig likväl att, i händelse frågan skulle under diskussionen taga en annan vändning än den jag föreställt mig, få sedermera framställa det yrkande, hvartill jag kan finna mig befogad.

Grefve af Ugglas: Den siste talaren har fäst sig vid de mo-tiver, Utskottet anför för sitt afstyrkande af motionärernas ifrågava-rande förslag; och ehuruväl jag icke blifvit antecknad såsom reser-vant, får jag dock tillstå, att ej heller jag kan gilla dessa motiver. De hafva tillkommit derföre, att, då många af Stats-Utskottets leda-möter stodo på samma punkt som Friherre Raab i sjelfva hufvud-frågan, de likväl insågo, att, då frågan blifvit underkastad en särde-les sorgfällig granskning, dels af en komité, och dels af samtliga Hofrätter och slutligen Högsta Domstolen samt Kongl. Maj:t derefter fattat sitt beslut, det icke kunde vara skäl att emot dylika fakta framställa något yrkande om ifrågavarande domstols upphörande, men det oakadt ville uti motiveringen reservera sig för i framtiden möj-ligen inträffande händelser, som kunde påkalla en förändrad anord-

ning med de militära domstolarne. Huruvida Utskottets pluralitet lyckats i det afseendet lemman jag derhän. För min del kan jag ej tillerkänna den begagnade motiveringen någon särdeles bindande kraft. Då således sjelfva hufvudfrågan, enligt hvad alla i Utskottet insågo, icke för närvarande kunde erhålla någon annan lösning, än Utskottet föreslagit, fann man naturligtvis att hvad Representationen nu hade att egentligen i saken åtgöra var att bestämma, huru löneregleringen för det ifrågavarande verket skulle ordnas.

I detta afseende voro ock åsigtterna inom Utskottet ganska stridiga. De funnos, som af ovilja mot sjelfva institutionen ej ville gå längre, än att bibehålla de nu varande lönebeloppen eller på sin höjd, efter indragning af tre platser inom verket, gifva sekreteraren en löneförhöjning för de ökade göromål, som i följd af nämnda indragning uppenbarligen skulle falla på hans lott. Man fann dock att ökade göromål derigenom måste tillkomma äfven de andra tjänstemännen inom verket, och att det ej vore tänkbart, att Krigshofrätten kunde försäkra sig om en skicklig civil ledamot, med mindre än att hans löneförmåner ställdes någorlunda i paritet med hvad han inom en annan Hofrätt i samma tjänstebefattning skulle kunna erhålla. Hans lön är emellertid ej föreslagen högre än en Hofrätts-assessors, och derunder bör den väl ej lämpligen sättas. Sålunda har, om också Kongl. Maj:ts Proposition i ett eller annat afseende af Utskottet frånträdts, densamma dock blifvit i hufvudsaken godkänd; och får jag för min del anhålla om bifall till hvad Utskottet i förvarande hänseende hemställt.

Herr Björnstjerna: Jag finner det ganska naturligt och lätt förklarligt, att den ledamot, som först yttrade sin tanke rörande lämpligheten af Krigshofrättens bibehållande eller indragning, ej funnit skäl att afvika från sina i den frågan förut hyllade åsikter, så vida jag förutsätter, att han saknat tid att taga fullständig kännedom om den utredning af frågan, som föregått det af Kongl. Maj:t i sammanhang med de nya krigslagarnes utfärdande meddelade beslut om Krigshofrättens bibehållande såsom öfverdomstol för krigsmagten. Denna utredning har varit särdeles omfattande och torde tillfredsställa en hvar, som anser sakkunskap vara erforderlig för hvarje frågas bedömande; och Kongl. Maj:ts beslut grundar sig, bland annat, på enhälligt tillstyrkande af Högsta Domstolen. I denna sistnämnda omständighet torde ligga ett tillräckligt skäl för Representationen att anse ifrågavarande beslut hvilat på fullt giltiga grunder. Derom torde således icke behövas vidlyftigare ordas, helst våra grundlagar obestriddligen tillerkänna Konungen rättighet att, utan Representationens hörande, förfoga öfver denna del af lagstiftningen. Då jag emellertid under denna punkt i Betänkandet låtit teckna mitt namn såsom reservant, anser jag mig pligtig upplysa, att reservationen afser de i sednare delen af punkten utaf Utskottet anförda motiver, hvilka jag för ingen del anser hållbara. Ty så vida man vill hafva en krigshär och önskar densamma ordnad på det sätt, som erfarenheten bjuder att den bör ordnas, för att motsvara sitt ändamål, så fordras det ock nödvändigt, ej blott att man har en särskild krigslagstiftning, utan äfven

att densamma tillämpas på det sätt, som inom alla nationer, hvilka ega en krigsmagt, anses vara det lämpligaste och som äfven i vårt samhälle af de personer, hvilka haft i uppdrag att granska krigslagstiftningen, funnits vara det enda rätta. Det är, för så vidt en häremot vidt stridande åsigt blifvit af Utskottets pluralitet uttalad, jag funnit mig föranlåten att afgifva min reservation, men för öfrigt får jag, likasom den nästföregående talaren, yrka bifall till Utskottets hemställan.

Friherre Raab, Carl: Den fråga, som nu är under öfverläggning, är ingalunda ny, utan snarare att anse såsom en gengångare från forna tider. Redan vid 1857 års riksdag väcktes förslag om Krigshofrättens indragning och samma åsichter synas alltjemt fortfarande. Af Herr Petter Petterssons motion visar det sig, att Krigshofrätten icke till handläggning förehaft flera mål och ärenden, än år 1864 nittionio, år 1865 åttationio, år 1866 etthundrafem, år 1867 etthundratjufvem och år 1867 etthundratolf. Om alla dessa mål fördelas på de öfriga Hofrätterna och en af deras divisioner förstärkes med adjungerade militärledamöter, så kan jag ej finna annat, än att Hofrätterna ganska väl böra kunna medhinna dessa måls handläggning.

Föregående talare yttrade, att, derest vi haft tillgång till den utredning, som frågan undergått, så skulle vi klart finna nödvändigheten af Krigshofrättens bibehållande. Jag har ty värr icke varit i tillfälle att taga kännedom om denna utredning, som man ej delgifvit Representationen, men att Högsta Domstolen tillstyrkt Krigshofrättens bibehållande anser jag ingalunda vara ett tillräckligt skäl, vid det förhållande att vi stå vid randen af en omorganisation af försvarsverket, hvarigenom beväringen tvifvelsutän kommer att utgöra den hufvudsakligaste delen af vår krigsmagt. Att, under fredstid, åt en särskild Krigsofverdomstol öfverlemnna handläggningen af mål, som röra medborgares väl och ve, anser jag därför betänkligt. Om det är samnt, att Kongl. Maj:t i frågan har beslutanderätt, så är det dock Riksdagen som lemna medlen, och dess röst bör därför icke, betydelsefull nog, lemnas ohörd.

För min del finner jag frågan så litet utredd, att jag anser mig föranlåten påyrka dess återremitterande till Utskottet.

Herr Statsrådet Berg: Jag ämnar icke länge upptaga Kammarrens tid med att ingå i något gennäle å hvad den siste talaren i sammanhang med sitt yrkande om återremiss anført. Det synes mig som han hufvudsakligen stödt sin argumentation derpå, att Krigsdomstolar i allmänhet vore olämpliga. Han yttrade nemligen, att, efter den ifrågasatta omorganisationen af arméen, det ej vidare skulle gå an att medborgares väl och ve vore beroende på krigsdomstolars pröfning. Är detta hans mening, så borde han hafva vändt sig mot alla krigsdomstolar i gemen och ej emot *en* af dem, ty så länge Krigsrätterna få stå kvar såsom Underrätter, och deras afskaffande har man åtminstone ännu ej tilltrött sig att ifrågasätta, torde ej heller Krigshofrätten, som med dem står i så nära gemenskap, utan

olägenhet, kunna indragas. Man bör nemligen ej förbise, att Krigshofrätten icke endast är öfverdomstol utan äfven förste domstol för arméens hela befäl; och om man indrager denna domstol, så uppkommer derigenom det besynnerliga förhållande, att för en del af krigsmagten, nemligen befålet, första instansen kommer att blifva en allmän domstol.

Vidare har här sagts, att de allmänna Hofrätterna kunde såsom militäröfverdomstolar öfvertaga de mål, som nu tillhöra Krigshofrätten, och att de dervid borde förstärkas med militära ledamöter. Härvid möter dock i första rummet den betänkligheten, att det svårligen låter sig göra för Kongl. Maj:t att i allmänna domstolar insätta andra elementer, än gällande lag föreskrifver. För mig åtminstone förefaller det tveksamt, om Kongl. Maj:t utan en lagförändring skulle kunna vidtaga rubbningar i organisationen af de ordinarie domstolarne. Skulle målen emellertid, såsom föreslaget blifvit, gå till de vanliga Hofrätterna, så träffar man på ett stadgande i grundlagen, som genom en dylik åtgärd skulle göras om intet. 20 § Regeringsformen föreskrifver nemligen att, när mål af ifrågavarande beskaffenhet i Högsta Domstolen förekomma, två militärpersoner skola i dessa måls pröfning och afgörande deltaga. Dessa ledamöter kunna dock enligt grundlagens tydliga ord icke få öfvervara föredragningen af andra mål än dem, som från *krigsdomstolarne* dragas under Konungens pröfning, hvaraf följer, att, i händelse *de allmänna Hofrätterna* skulle ersätta den militära öfverdomstolens plats, den i grundlagen afsedda behandling af ifrågavarande mål i högsta instansen blefve omintetgjord.

För öfrigt tror jag att den med Krigshofrättens indragning åsyftade besparing skulle blifva ganska ringa, ty om ock i Stockholm funnes tillgång på militärpersoner att vid förefallande behof adjungera i Svea Hofrätt, så blefve det dock förenadt med betydliga kostnader att kommendera militärer, hvilka naturligtvis finge väljas från olika vapen, att uppehålla sig i Jönköping eller Christianstad för att biträda Göta och Skånska Hofrätterna; och förutom allt detta skulle, genom införandet af tre särskilda Krigs-öfverdomstolar, en splittring i tillämpningen af krigslagarne uppstå, som nu ej kan ifrågakomma och ej lärer vara eftersträfvansvärd.

Sedan öfverläggningen förklarats slutad samt Herr Grefven och Talmannen upptagit de derunder gjorda yrkanden å dels bifall till Stats-Utskottets förevarande hemställan och dels återremiss deraf; framställde Herr Grefven och Talmannen proposition på bifall till Utskottets hemställan och, då dervid svarades många ja jemte ett och annat nej, förklarade sig hafva funnit ja öfvervägande.

Mom. b och c.

Biföllos.

2:dra—7:de punkterna.

Biföllos.

8:de punkten.

Grefve Mörner, Carl Göran: Det är ej för att motsätta mig det förslag, som här blifvit framställt, som jag nu begärt ordet, utan för att fästa uppmärksamheten på hvarthän en dålig hushållning kan leda. Vi afslögo vid förra riksdagen Regeringens begäran om anslag till fortsatta fästningsbyggnader, vid hvilka kronoarbetareskarlar till stor del begagnas, och nu få vi höja fängvårdsanslaget år från år, utan att Staten tillgodokommer någon produkt af dessa fångars arbeten. Det anmärktes då, att det vore nödvändigt att anslå åtminstone en del af det begärda beloppet just för att skaffa sysselsättning åt kronoarbetarespersonalen, men man lyssnade ej härtill, och följderna har nu visat sig. Är det väl bättre att hålla fängelserna fyllda med sysslösa personer, än att förskaffa dessa personer arbete och använda dem på ett för Staten nyttigt sätt? Jag har velat fästa uppmärksamheten härpå, destoheldre som vi vid denna riksdag åter hafva tillvägagått på ett lika oförståndigt sätt, då vi afslagit begäran om anslag för fortsättning af arbetena i Carlskrona, med hvilka dock så många af dervarande fångar kunnat blifva sysselsatta.

Grefve af Ugglas: Ehuru jag icke kan neka, att jag för min del varit af samma åsigt som Grefve Mörner, i hvad angår anslagen till fästningsbyggnadernas fortsättande, så tror jag dock, att han gått väl långt vid beräklandet af följderna utaf de klandrade åtgärderna. Han har nemligen deri sökt anledningen till den nu ifrågakomna tillökningen i anslaget till fångars vård och underhåll. Behovvet af denna tillökning torde dock hafva sin hufvudsakligaste grund i något helt annat förhållande än det antydda. Då det var fästningsbyggnadsanslaget för år 1869, hvarå nedsättning gjordes, kunna verkningarna af den anmärkta misshushållningen egentligen ej förrän med detta år visa sig, och dock finner man, att fängvårdens behof långt förut, år ifrån år, ökats och att dess förslagsanslag för 1867 öfverskridits med öfver 100,000 R:dr och för år 1868 med öfver 400,000 R:dr. Låt vara, att möjligen någon liten del i detta ökade behof haft sin grund i minskningen af anslag till allmänna arbetsföretag, men någon betydlig inverkan kan denna minskning icke hafva haft, åtminstone ej under året 1868. En annan förklaringsgrund måste sökas till den förhöjning i förevarande anslag, som Utskottet tillstyrkt, och åt hvilken tillstyrkan Kammaren ej gerna kan annat än lemna sitt bifall, då hvad som för ändamålet erfordras alltid måste utgå, men det för en rätt kännedom af statsutgifterna är bäst att bestämma ett förslagsanslagsbelopp till den siffra, hvarmed man kan beräkna att det i verkligheten kommer att utgå.

Grefve Mörner: Det var redan vid 1867 års riksdag, som man började knappa in på anslaget till våra fästningsbyggnader, ehuru detta verkade först 1868. Jag vill dock visst icke uteslutande derifrån härleda hela den nu ifrågavarande tillökningen, hvilken äfven kan hafva sin förklaring dels i de olyckliga förhållanden, som för öfrigt i landet uppstått genom missväxt m. m., dels jemväl uti de be-

tydligt nedsatta arbetena vid våra jernvägar. Jag anförde blott förstnämnda omständighet, emedan den kunde anses såsom färskast, och jag är lifligt öfvertygad att effekten deraf, om den ännu ej visat sig fullkomligt, till nästa riksdag skall för hvar och en blifva fullt tydlig.

Öfverläggningen förklarades slutad och punkten bifölls.

9:de punkten.

Bifölls.

10:de punkten.

Mom. a.

Bifölls.

Mom. b.

Herr von Gegerfelt: Kongl. Maj:t har förklarat att, "i fråga om de till häradshöfdingar utgående ersättningar, det, med afseende derå att dessa domares aflöningsförmåner voro så olika att en del måste anses nästan otillräckliga, under det andra mera än motsvarade behovet, syntes lämpligast vid hvarje ny tillsättning af sådant embete böra tillses, huruvida ersättningen äfven för framtiden behöfde tagas i anspråk eller icke." Utskottet har åter ansett att dessa ersättningar icke kunna betraktas såsom någon så väsendtlig förbättring i aflöningen, att ersättningsbeloppet derföre skulle för all framtid från Statsverket utgå.

Det är ostridigt att åtskilliga häradshöfdingar, i följd af de på sednare tider vidtagna delningar af domsagor, äro allt för klenlönade; och under sådana förhållanden kan det väl ej vara billigt att för dem indraga en löneförmån utan motsvarande ersättning. Det motiv, Utskottet härutinnan åberopat, att denna löneförmån icke skulle vara väsendtlig, lär ingalunda vara giltigt. Kongl. Maj:t har i detta fall förbehållit sig pröfningen af förekommande omständigheter, och några befogade anmärkningar synas mig icke kunna häremot göras. Frågan är i allt fall icke af den vikt, att derutaf nu bör påkallas en underdånig skrifvelse.

Utskottet har vidare af Statsråds-protokollet inhemtat "att åtskilliga andra ersättningar af förevarande beskaffenhet, än de af Kongl. Maj:t till upphörande föreslagna, möjligen skulle kunna indragas", och har hos Utskottet, enligt hvad i dess Betänkande säges, jemväl tvekan uppstått om icke indragningen borde utsträckas äfven till dessa ersättningsbelopp.

Kongl. Maj:t har emellertid äfven åt denna fråga egnat en fullständig och speciel pröfning, och då jag ej heller finner skäl till anmärkning mot resultatet af denna pröfning samt frågan jemväl i denna del är af ringa vikt, anser jag ej heller en underdånig skrifvelse härom

härom vara befogad. Dessutom, om Riksdagen anser sig böra påkalla Kongl. Maj:ts förnyade pröfning i förevarande ämne, så bör ovilkorligen uttryckligen tillkännagifvas hvilka bötesersättningar som anses böra indragas. Stats-Utskottet lemnar oss dock härom i fullkomlig okunnighet.

På grund af hvad jag sålunda anfört yrkar jag afslag på hvad Utskottet i detta moment föreslagit.

Grefve Mörner, Carl Göran: Anledningen till det ifrågavarande anslaget beviljande var den förlust, som drabbade åtskilliga dels tjänstemän dels kommuner, inrättningar etc. till följd af nya Strafflagens införande. Anslaget beviljades i denna egenskap endast tillsvidare. Någon rättighet till ersättning kunde rimligtvis ej tilläggas andra än dem, som lidit en sådan förlust eller som haft någon befattning vid den tid, då förändringen i afseende på böterna inträdde. För dem, som sedermera blifvit innehafvare af dylika befattningar, finnes ingen rätt till sådan ersättning, och om Kongl. Maj:t anser att ersättningen lämpligen bör bibehållas på ett eller annat håll, så är den rätta ordningen, att förslag derom väckes och underställes Riksdagens pröfning; men att för all framtid bibehålla ifrågavarande anslag, för att derigenom liksom i hemlighet bereda åt en eller annan tjänsteman löneförbättring är visst icke önskvärdt. Då jag således för min del anser den underdåniga skrifvelsen vara både riktigt och lämplig, får jag anhålla om bifall till Stats-Utskottets ifrågavarande hemställan.

Sedan öfverläggningen förklarats slutad samt Herr Grefven och Talmannen upptagit de derunder gjorda yrkanden å dels bifall till Stats-Utskottets förevarande hemställan och dels afslag derå; framställde Herr Grefven och Talmannen proposition på bifall till samma hemställan, och då dervid svarades många ja jemte ett eller annat nej, förklarade sig hafva funnit ja öfvervägande.

11:te, 12:te och 13:de punkterna.

Biföllos.

Efter förmälan att, enligt från Andra Kammarens sekreterare nu ankommen underrättelse, nämnde Kammare jemväl godkänt den i Stats-Utskottets Memorial N:o 41 föreslagna voteringspropositionen; tillkännagaf Herr Grefven och Talmannen, att omröstning i frågan jemlikt 65 § Riksdags-ordningen blifvit af Talmännen utsatt att verkställas vid början af Kamrarnes sammanträden nästa Tisdag den 9 dennes.

Föredrogs ånyo och företogs punktvis till afgörande Stats-Utskottets den 27 sistlidne Februari och 1 dennes bordlagda Utlåtande N:o 34, angående regleringen af utgifterna under Riks-statens Tredje Hufvudtitel.

1:sta punkten.

Hans Excellens Herr Grefve Wachtmeister: Ut i Statsråds-protokoll äfvensom den berättelse, som voro bilagda Kongl. Maj:ts Proposition angående Statsverkets tillstånd och behof, rörande Tredje Hufvudtiteln, har jag framställt de motiver, som ligga till grund för utarbetandet af utrikes ministeriets stat för år 1870. Jag har der anført de skäl, hvarföre jag ansett mig kunna förorda en nedsättning i de förenade rikenas gemensamma utgifter i detta afseende, så att Sveriges bidrag för nämnda år skulle utgöra endast 440,000 R:dr. Jag har äfven anført de grunder, hvarföre jag icke tillstyrkt Kongl. Maj:t att för framtiden uppgöra något bestämdt förslag till budget, utan blott för innevarande år. För det erkännande, som dessa motiver vunnit i Stats-Utskottet, är jag tacksam, men ännu mera tacksam skulle jag blifva, om begge Kamrarne bifölle Kongl. Maj:ts Proposition oförändrad och således icke uppförde något anslag såsom öfvergående. Det är visserligen sannt att, då Utskottet för innevarande statsregleringsperiod tillstyrkt beviljandet af hela den utaf Kongl. Maj:t äskade summa och då någon förändring icke yrkats i Kongl. Maj:ts rätt att fördela utgifterna under denna Hufvudtitel, så finnes för närvarande intet hinder för mig att fortfarande förvalta utrikes ärendena i öfverensstämmelse med den af mig uppgjorda budgeten.

Hvad framtiden beträffar, vill jag, enligt Utskottets uttalade önskan, allvarligt bemöda mig att göra de besparingar, som kunna finnas möjliga; dock kan jag icke förpligta mig att inom en viss tid åstadkomma vissa besparingar. Jag anser så mycket mindre möjligt att i denna stund, då det icke för någon af Herrarne är obekant, att en viss oro råder i sinnena i flera Europeiska länder, trots de fredliga försäkringar samtliga större magter låtit uttala, på förhand fastställa de framtida anslagen till denna Hufvudtitel, som man icke med tillförsigt kan emotse att Europa kommer att förblifva lugnt.

Skulle derföre, såsom Herr Grefve af Ugglas antydt i sin reservation, vid en kommande riksdag fråga uppstå om att, i följd af någon viss diplomatisk befattnings ledigblifvande, göra besparing af en viss summa, så måste jag anse detta såsom en alldeles ny fråga, och förbehåller mig att då afgöra, om jag bör till- eller afstyrka en sådan förändring.

Jag vill till slut endast uttala den önskan, att Kammarens beslut måtte blifva öfverensstämmande med Kongl. Maj:ts Proposition.

Grefve af Ugglas: Efter Herr Statsministerns yttrande, efter hvad som förekommer i Statsråds-protokollen och efter hvad jag själf i min reservation emot Utskottets förslag anført, skulle jag knappt hafva behöft taga till ordet, om icke för att framställa ett bestämdt yrkande, som ej af Herr Utrikes-ministern kunde göras.

Jag ber att få påminna Kammaren derom, att Stats-Utskottet vid förra riksdagen föreslog upprättandet af en normalstat för denna Hufvudtitel, och på grund deraf delade anslagen i ordinarie och öfvergående. Första Kammaren förkastade då Utskottets förslag och godkände Kongl. Maj:ts Proposition. Många skäl tala ock emot antagandet af en normalstat i detta fall, såsom att det är svårt att här vid lag bestämma något för framtiden, att man icke kan binda händerna på kommande Riksdagar och att hinder möter i de speciella förhållanden, som angå alla internationela förbindelser mellan Sverige och Norge. Dessa betänkligheter hafva dessutom vunnit ytterligare stöd deraf, att Norges Storting nu yrkat uppförande af speciella anslag för denna titel. Skulle nu begge rikenas representationer besluta uppförandet af specialanslag, så kunna förvecklingar uppkomma, hvilka det blir svårt, om icke omöjligt, att lösa.

Utskottet har emellertid denna riksdag, utan att bestrida de skäl, som mot den af Utskottet förra riksdagen uppgjorda planen blifvit af Herr Grefve Wachtmeister anförda, vidhållit sitt förslag, endast med den förändring att Utskottet i afseende på tvänne särskilda platser, nemligen i fråga om beskaffenheten af den diplomatiska chargen i Konstantinopel och sammansläendet af ministerposterna i Madrid och Lissabon, frångått sin förra mening och således höjt anslaget till ministerstaten med 10,600 R:dr. I öfrigt har Utskottet, ehuru det denna gång icke vidfogat sitt Betänkande den förra riksdagen af Utskottet uppgjorda normalberäkningen, troget vidblifvit allt hvad Utskottet förra riksdagen föreslog och i sin normalstat upptog. Detta framgår tydligt af de slutsummor, hvarmed i Utskottets begge förslag de öfvergående utgifterna äro utförda. Denna summa var förra året 45,750 R:dr. Drager man derifrån dels den af Kongl. Maj:t i år föreslagna nedsättningen, 17,950 R:dr, och dels det belopp af 10,600 R:dr, hvarmed anslaget till ministerstaten blifvit höjdt, får man just den siffra af 17,200 R:dr, som Utskottet nu föreslagit för öfvergående utgifter. Hvad bevisar väl detta annat, än att Utskottet vill fasthålla på den förra året af Utskottet uppgjorda normalstat. För att i en småsak visa huru konsekvent Utskottet häri varit, vill jag blott fästa uppmärksamheten på anslaget till skrifmaterialier och expenser, hvilket vid förra riksdagen bestämdes till 56,500 R:dr. Uti Kongl. Propositionen föreslås detta anslags nedsättning till 50,000 R:dr, ither att 6,400 R:dr, som nu utgå såsom expektanslöner, skulle från detta anslag öfverföras till ministerstaten. Utan att anföra något skäl, underkänner Utskottet förslaget om en sådan öfverföring, men uppför icke då anslaget till 56,400 R:dr utan till 56,500 R:dr, för att precis stå kvar på samma ståndpunkt som förut.

Jag har blott velat anföra detta såsom ett bevis på Utskottets konsekvens, hvilken jag icke anser vara riktig i princip. Jag hoppas, att Kammaren måtte lika konsekvent vidblifva sitt vid förra riksdagen fattade beslut, och får på grund af hvad jag anført yrka afslag å Utskottets Betänkande samt bifall till Kongl. Maj:ts Proposition.

Herr Montgomery-Cederhjelm: Man har anmärkt, att det

skulle förefinnas en väsendtlig skilnad emellan Kongl. Maj:ts Proposition och Stats-Utskottets Betänkande. Jag tror dock icke, att denna skilnad är af någon särdeles betydelse, ty i afseende å beloppet har Stats-Utskottet tillstyrkt alldeles samma summa som Kongl. Maj:t äskat; men, sade den föregående talaren, med fördelningen af beloppet har Utskottet helt och hållet vidblifvit sin åsigt från förra riksdagen. Jag ber om förlåtelse, men så är icke förhållandet. Förra riksdagen åtföljdes Betänkandet af ett förslag till stat, som visade huru Stats-Utskottet då ansåg, att medlen under Tredje Hufvudtiteln borde fördelas. Nu är emellertid förhållandet icke sådant, ty nu har Stats-Utskottet endast upptagit några siffror och derefter såsom vanligt föreslagit, att Kongl. Maj:t i afseende å medlens användning skulle ega förfara såsom hittills varit bestämdt, d. v. s. hafva full frihet i användningen.

Utskottet har tillstyrkt beviljandet af samma summa, Kongl. Maj:t i sin Proposition fordrat, eller 440,000 R:dr, och då Utskottet derjemte medgifvit Kongl. Maj:t oinskränkt dispositionsrätt öfver anslaget, kan jag sannerligen icke fatta till hvad nytta det skulle vara att få saken afgjord på det ena eller andra af nu föreslagna sätt, i afseende på repartitionen af anslaget.

Jag får derföre, och då Stats-Utskottet sålunda i hufvudsak gillat Kongl. Maj:ts Proposition, förklara, att jag icke vet, hvartill denna strid tjenar. Hans Excellens Utrikes-ministern har uti Statsråds-protokollet anmärkt, att han anser, det beräkningen af detta anslag bör uppgöras för hvarje särskildt år och att således någon normalstat icke kan framläggas. Riksdagen måste ock för hvarje år pröfva detta anslag, emedan den icke kan binda händerna på kommande Riksdagar. Att någon normalstat icke af Utskottet är föreslagen, vågar jag med bestämdhet påstå.

Slutligen och då, såsom jag förut anmärkt, jag icke kan fatta hvaruti den af föregående talare påpekade meningsskiljaktigheten består, hemställer jag vördsamt, att Kammaren måtte bifalla hvad Stats-Utskottet i sitt föreliggande Betänkande föreslagit.

Herr Wallenberg: Ej för sakens skull, men för min egen, ber jag får nämna det jag icke biträdt detta beslut i Stats-Utskottet, men att jag icke ansåg detsamma vara af den vikt, att jag behöfde anteckna mig som reservant. När en Regering i fråga om anslag af denna beskaffenhet begär så litet som att få förfoga öfver samma medel och i samma syftning som förut, så tycker jag, att det ej är värdt att spilla många ord derpå. Jag anser vidare att, efter det enkla och upplysande anförande Herr Utrikes Statsministern i denna Kammarer nyss afgifvit, man bör kunna vara öfvertygad derom, att våra diplomatiska förhållanden bäst skola tillgodoses genom bifall till hvad vår förste diplomat uttryckt som sin önskan. På grund häraf får jag inskränka mig till att yrka bifall till Grefve af Ugglas' reservation.

Herr Grefven och Talmannen tillkännagaf, att anslag blifvit utfärdadt till sammanträdet fortsättning kl. 6 e. m.

Herr von Geijer: Jag har begärt ordet för att instämma i Grefve Ugglas' reservation. Främmande för det ämne, hvarom Utskottets icke lättlästa utlåtande handlar, skulle det icke varit mig möjligt begripa innehållet, om jag icke i sagda reservation funnit en klar och fullständig utredning af saken i fråga. — Att Utskottet städse haft ögonen fästade på den normalstat, som under namn af beräkning förekom i förra Riksdagens Betänkande, har Grefve Ugglas tydligt ådagalagt genom fränhållande af de arithmetiska operationer, som leda till den uti Utskottets utlåtande nu förekommande siffran 17,200 R:dr "anslag till öfvergående utgifter". — Jag ber att i sammanhang med denna Grefve Ugglas observation få nämna, att Utskottet, jemväl genom de skäl detsamma anför för anslaget till expenser bibehållande vid oförändradt belopp, 56,500 R:dr, röjer sin afsigt, att så vidt möjligt uppgöra utgiftsstaten under 3:dje Hufvudtiteln i öfverensstämmelse med den förutnämnda beräkningen — betraktad såsom en blifvande normalstat.

Det vill åtminstone synas mig, som Utskottet tagit nämnda siffra 56,500 R:dr, endast därför, att den i jemnt tal motsvarar $\frac{1}{2}$ af det vid förra Riksdagen till 80,000 R:dr nedsatta anslaget till expenser m. m.

Anmärkas kan vid denna del af utlåtandet, att i allt fall Utskottet måtte gjort sig skyldigt till en missuppfattning af saken i fråga. Hvarföre lägger Utskottet så stor vikt vid att i Svenska budgeten upptagna utgiftsposten "expenser" blir jemt $\frac{1}{2}$ af hvad samma utgiftspost utgör för de förenade rikena gemensamt? Statsministerns lön 24,000 R:dr, som Sverige ensamt betalar, är ju en af de fem utgiftsposterna, pag. 4 i Utlåtandet, som gifva slutsumman 440,000 R:dr, motsvarande jemt $\frac{1}{2}$ af hela kostnaden för besörjandet af de förenade rikenas diplomatiska angelägenheter. Och vid sådant förhållande måste det inträffa, om saken skall gå ihop och Sverige få sin rätt, att åtminstone en af de tyra öfriga utgiftsposterna ställes till ett belopp, som är något mindre än $\frac{1}{2}$ af det belopp, hvartill samma utgiftspost uppgår för de förenade Rikena gemensamt. — Nog anser jag, att en ganska väsendtlig skilnad förefinnes emellan Kongl. Maj:ts Proposition och Utskottets förslag, fastän slutsummorna äro desamma. Blifver Utskottets förslag Riksdagens beslut, kommer Riksdagen åtminstone icke att gifva tydligt besked om sin mening i hvad rörer användningen af anslaget till öfvergående behof. — Stor tveksamhet i detta hänseende torde uppkomma, i händelse t. ex. någon af de diplomatiska tjänstebefattningar, för hvilka aflöningen borde enligt förra Riksdagens beräkning nedsättas, i år blefve ledig. Införandet nu af en normalstat för de diplomatiska embetsmännens aflöning synes mig föga önskligt. Och männe icke i allt fall våra institutioner snarast förändras i en sådan riktning, att redan existerande normalstater komma att upphöra.

Friherre Beck-Friis: Det unionela förhållandet till Norge gör det nödvändigt att anslagen till denna Hufvudtitel noteras på sätt nu sker, nemligen att de ställas till Bevillnings-Utskottets disposition. Man bör dock besinna, att för att komma till Hufvudtiteln's slutsiff-

ror, måste Regeringen först framlägga ett detaljeradt budgetsförslag, hvarefter Riksdagen fattar sitt beslut. Vid sista riksdagen tillgick också på detta sätt, och Riksdagen stannade då vid de siffror, som nu föreligga, om man undantager den förändring, som betingats deraf, att Beskickningarne i Konstantinopel och Madrid nu blifvit föreslagna att bibehållas. Då dessa siffror af den sista Riksdagen gillades och några förändringar ej blifvit föreslagna, har Stats-Utskottet saknat anledning att frångå det då fattade beslutet. Derföre har Utskottet ock under fasthållande af den då uppgjorda beräkningen bibehållit anslaget af 17,200 R:dr till öfvergående utgifter. Att nu frångå detta beslut och i stället lägga detta anslag till ministerstaten skulle naturligtvis göra precis detsamma i realiteten, men jag tycker att Utskottets uppställning står i mera konsekvens med riksdagens förra beslut. Såsom vi nyss hörde Herr Utrikes Statsminister förklara, utgör icke heller anslagets beviljande på det af Utskottet föreslagna sätt något hinder för honom att fortfarande sköta sin befattning; och får jag på grund häraf anhålla om bifall till Utskottets förslag.

Herr Rydin: En ledamot af Statsutskottet, som försvarat dess Betänkande, har sagt, att det vore likgiltigt, om Kongl. Maj:ts Proposition eller Utskottets förslag af Riksdagen antoges. Det kan väl så vara i sjelfva saken, men från den formela sidan sedt förefinnes dock en vigtig och ej alldeles indifferent skilnad. Utskottets ställning i förevarande fråga är vid denna riksdag en helt annan än vid den föregående. Då innehöll Utskottets Betänkande en begäran om normalstats upprättande, och i ett sådant Betänkande var det på sin plats att upptaga öfvergående utgifter. Men nu, sedan Kongl. Maj:t i sin Proposition visat, att det ej är lämpligt att framlägga en normalstat, så är det klart, att när alla anslag på Hufvudtiteln beviljas endast för nästa år, det är oformligt att uppföra en viss del af anslaget såsom öfvergående utgifter. Dessa böra naturligtvis på ett eller annat sätt placeras under någon af de öfriga rubrikerna, ty, såsom de nu stå, hänga de i luften. Till följd häraf tror jag, att det blifver formelt riktigast att bifalla den Kongl. Propositionen. Dels på grund häraf och dels på de skäl, som äro en följd af det sväfvande i de statsrättsliga förhållandena till brödrariket, tror jag, att denna Hufvudtitel, om någon, bör vara generel samt att Riksdagen inom densamma icke bör binda händerna på Kongl. Maj:t.

Herr Tornerhjelm: Det kunde visserligen vara öfverflödigt, att jag yttrade mig, då flere talare redan yrkat bifall till Kongl. Maj:ts Proposition samt icke någon egentligen bestridt densamma. Men jag ber att få bemöta ett yttrande af en föregående talare, som sade, att det ej skulle vara konsekvent att afslå Utskottets, i hufvudsaklig öfverensstämmelse med förra Riksdagens beslut affattade Betänkande och bifalla Kongl. Maj:ts Proposition. Det är visserligen sannt, att Kammarerna derigenom skulle frångå, hvad som vid gemensam votering då blef Riksdagens beslut, men lika säkert är, att Kammarerna ej skulle frångå hvad som då blef denna Kammares eget be-

slut. Vid detta förhållande tycker jag, att Kammaren skulle handla med mera konsekvens, om den bifölle Kongl. Maj:ts Proposition i stället för Utskottets Betänkande med dess af Grefve Ugglas påpekade maskerade normalstat. Instämmande uti bemälda Grefves reservation, får jag derföre yrka bifall till Kongl. Maj:ts Proposition.

Grefve af Ugglas: Jag anhåller att endast få besvara en talare, som yttrade, att man lika gerna kunde antaga Utskottets som Kongl. Maj:ts förslag, och som tillika påpekade den olika formen, Utskottets Utlåtande hade vid denna riksdag, emot vid den förra, och hvilken olikhet skulle bestå deruti, att med detta Utlåtande ej följer någon normalstat.

Om den värde talaren endast fäster sig vid, att man vid denna riksdag besparat tryckningskostnaden för en dylik normalstat, så har han utan tvifvel rätt. Men att Utskottet vidhåller sin vid förra riksdagen uppgjorda normalstat, framlyser öfver allt i Utlåtandet och tydligast då det öfverst på fjerde sidan heter, att Utskottet funnit hvarken hvad i Statsrådsprotokollet finnes anfördt eller Friherre Liljecrantz' motion böra föranleda till frånträdande "af de åsikter, som i afseende å detta anslag af sistlidne Riksdag uttalades".

Hvad åter angår påståendet, att det kunde komma på ett ut, om Kongl. Maj:ts eller Utskottets förslag bifalles, då anslaget i allt fall vore staldt till Kongl. Maj:ts disposition, så ber jag endast, att få till den värde talaren, som gjorde detta påstående, framställa den frågan, huruvida han verkligen anser att, om någon af de platser, för hvilkas aflönande anslaget å 17,200 R:dr till öfvergående utgifter, enligt den i Betänkandet förekommande hänvisning till förra Riksdagens normalstat, är afsedt, genom innehafvarens afgang under år 1870 blefve ledig, Kongl. Maj:t då vore berättigad till en sådan disposition öfver anslaget, att han kunde bibehålla den ifrågavarande platsen med oförändrad lön. Jag för min del, är fullt öfvertygad derom, att ifall Kongl. Maj:t fattade ett sådant beslut, Utskottet vid nästa riksdag icke skulle underlåta att påpeka, huru Kongl. Maj:t derigenom frångått den af Riksdagen fastställda stat, ithy att Kongl. Maj:ts dispositionsrätt öfver de ifrågavarande 17,200 R:dr ej borde sträcka sig längre, än till att så länge de nuvarande innehafvarne af dessa platser qvarstå, dermed bestrida aflöningen till dem. Om detta är sannt — och jag tror icke att, den värde ledamoten vill taga på sitt ansvar, att, om en motsatt åsigt gjorde sig gällande hos Kongl. Maj:t, anmärkning ej skulle komma att vid nästa riksdag framställas mot Konungens rådgifvare — så tror jag ock att han får medge, att en normalstat finnes äfven uti detta Betänkande, och att det således icke är för Regeringen lika betydande, hvilketdera förslaget nu vinner Riksdagens bifall. För min del får jag alltså fortfarande yrka bifall till Kongl. Maj:ts Proposition.

Friherre Silfversköld, Nils August: Då jag vid detta ärendes afgörande inom Utskottet var af skiljaktig mening, ehuru jag icke lät anteckna mig som reservant, så ber jag att nu få anmäla detta

äfvensom de grunder, hvarpå jag stödjer denna min skiljaktighet, som afser både de särskilda posterna å anslaget, och den af Utskottet omfattade princip. Jag har nemligen ansett, att då Kongl. Maj:t denna gång ej framlagt någon särskild normalstat, utan endast behöfvat för nästkommande år, det icke tillkommit Utskottet att ingå i pröfning af annat än Kongl. Maj:ts framställning. Under sådana förhållanden tror jag, att anslag till öfvergående utgifter, som i andra fall kan vara en nyttig post, om frågan verkligen är om en öfvergångssak, nu deremot är alldeles olämpligt.

Min skiljaktighet uti principiellt afseende åter bestod deruti, att jag icke kunde gilla, att Utskottet föreslog en normalstat, — om det än skedde på ett aldrig så förblommeradt sätt — när en sådan icke lämpar sig för denna Hufvudtitel, dels med afseende på förhållandet till brödrariket, dels ock till följd af beskaffenheten af de till Hufvudtiteln hörande utgifter. Jag anser tvärtom det vara med bästa hushållning förenligt att icke för denna Hufvudtitel fastställa någon normalstat. På grund af hvad jag sålunda anfört, får jag anhålla om bifall till Kongl. Maj:ts Proposition.

Herr Wærn: Jag får tillkännagifva, att äfven jag inom Utskottet förordat bifall till Kongl. Maj:ts Proposition och att jag gjorde detta så mycket heldre, som jag ej kunde anse att det slut, hvartill Utskottet kom, skulle för nästkommande år, det enda hvarom fråga nu är, ega något företräde framför den Kongl. Propositionen, hvartill jag sålunda yrkar bifall.

Friherre von Essen: Då äfven jag inom Utskottet varit af den åsigt, att Kongl. Maj:ts Proposition borde antagas, ehuru jag ej lät anteckna mig som reservant, anhåller jag att nu få gifva detta tillkänna. Skälet hvarföre jag ej reserverade mig, var det, att jag ej kunde finna frågan vara af den stora betydelse, som en och annan talare här velat låta påskina. Man har sagt, att Utskottets förslag skulle innebära — om ock i mera förtäckta ordalag — en normalstat. Men jag finner det icke innebära något annat än att Utskottet fortfarande liksom vid förra riksdagen, anser, att å denna Hufvudtitel besparingar skulle kunna göras, hvilka besparingar dock komme att minskas med det belopp af 10,600 R:dr, hvarmed Utskottet, på grund af Kongl. Maj:ts framställning, ökat anslaget till Ministerstaten. Jag kan således ej finna, att betänkandets antagande eller förkastande är af den stora vikt, man påstått, men får emellertid i öfverensstämmelse med hvad jag först yttrade, yrka bifall till Kongl. Maj:ts Proposition.

Sedan öfverläggningen härefter förklarats slutad samt Herr Grefven och Talmannen yttrat, att under densamma hade yrkats dels bifall till Stats-Utskottets förevarande hemställan och dels att Kammaren, med afslag å Utskottets hemställan, för så vidt den skiljde sig från Kongl. Maj:ts nådiga framställning i ämnet, skulle bifalla samma framställning; gjordes först proposition på bifall till Stats-Utskottets hemställan, hvarvid svarades många nej jemte åtskilliga ja, och sedermera proposition på afslag derå i dess från Kongl. Maj:ts förslag

afvikande delar och bifall till sistberörda förslag, då svaren utföllo med många ja jemte åtskilliga nej; och förklarades ja nu hafva varit öfvervägande.

2:dra punkten.

Mom. a.

Herr Lagerstråle: Då den gemensamma voteringen i anledning af Kamrarnes skiljaktiga beslut, angående Kongi. Maj:ts nådiga Proposition om upphörande af det till Handels- och Sjöfartsfonden å Sjette Hufvudtiteln uppförda förslagsanslag ännu icke egt rum, och det således icke är afgjort, huruvida detta anslag, hvarifrån Sveriges bidrag till de förenade rikenas gemensamma konsulsfond hittills utgått, kommer att upphöra eller icke, får jag hemställa, det Kamraren behagade återremittera den nu föredragna punkten, på det att frågan om bibehållande af anslaget till Handels- och Sjöfartsfonden under tiden må hinna afgöras.

Öfverläggningen förklarades slutad och momentet återförvisades.

Mom. b.

Herr Lagerstråle: Jag får vid denna punkt framställa enahanda yrkande som vid den förra, nemligen om återremiss.

Grefve Mörner, Carl Göran: Då återremiss blifvit yrkad, anhåller jag att få bedja Stats-Utskottet att äfven taga i öfvervägande, huruvida ej de två poster, som här äro upptagna under Litt. a. och b., kunde till en sammanslås, så att man derigenom måtte undvika en specifikation, som ej synes mig lämplig på Tredje Hufvudtiteln och hvarmed det nu icke kan vara skäl att göra en början. Det händer kanske eljest, att man en annan gång kommer och säger huru många riksdaler, som skola användas på huset i Konstantinopel, huru många på huset i Tanger och huru många på kyrkan i London. Jag tror, att det vore bäst för det hela, om dessa poster sattes i en summa.

Hans Excellens Herr Grefve Wachtmeister: För min del får jag afstyrka Kamrarnes bifall till det af Grefve Mörner nu framställda förslag. De i dessa två punkter upptagna anslag äro nämligen af olika natur. Det i den första uppförda anslag af 160,000 R:dr utgör Sveriges bidrag till de förenade rikenas gemensamma konsulsfond, hvaremot underhållet af de i andra punkten omförmälda byggnader drabbar Sverige allena. Husen i Konstantinopel och Tanger äro Sveriges tillhörighet och hafva i alla tider underhållits ensamt af Sverige. Hvad åter kyrkan i London beträffar, så rörer äfven anslaget till densamma Sverige ensamt, ty Norge lemnar på en annan Hufvudtitel sitt bidrag dertill. Då dessa två punkter således

afse två olika utgifter, anhåller jag, att Kammaren måtte bibehålla den ifrågavarande fördelningen.

Öfverläggningen ansågs härmed slutad och momentet återförvisades.

3:dje punkten.

Mom. a.

Hans Excellens Herr Grefve Wachtmeister: Med anledning af hvad Utskottet vid denna punkt anfört, ber jag att få yttra några ord. De undersökningar jag verkställt, angående Sveriges och Norges sjöfart på medelhafvet, gifva vid handen, att det skulle vara ändamålsenligt, att vid de nuvarande innehafvarnes afgang indraga konsulsplatserna i Tanger, Tunis och Malta, såsom obehöfliga. Jag skall äfven bemöda mig, att, då några andra konsulsplatser blifva lediga, som man kan tillbjuda innehafvarne af nämde platser, söka förmå dem att göra ett utbyte, på det att indragningen af de ifrågavarande platserna må kunna ske så fort som möjligt, utan att någon Svensk-Norsk embetsmans rätt dervid kränkes.

Äfven jag för min del anser önskligt, att ett *aflönadt* konsulat så fort som möjligt må upprättas i Newyork. Deremot anser jag att Generalkonsulatet fortfarande bör förblifva förenadt med Kongl. Maj:ts Beskickning hos Nordamerikas Förenade Stater. Våra förhållanden till Nordamerika och våra nationela intressen i den stora framtidsrepubliken växa i en sådan grad, att både Kongl. Maj:ts Beskickning och konsulter i Newyork årligen erhålla ökade göromål. Derföre är det ock billigt att jemte Beskickningen i Washington inrättas ett *aflönadt* konsulat i Newyork. Detta synes väl behöfligt, då man betraktar att Generalkonsulatet omfattar hela den Nordamerikanska Unionen, och således äfven Kalifornien och öfriga stater vid Stilla Oceanen. Jag får derföre förklara, att jag, i allt hvad på mig ankommer, skall bidra dertill att, så fort tillgångarne det medgifva, en aflönad konsul må vardas anställd i Newyork.

Herr Wallenberg: Efter den förklaring Herr Utrikes Statsministern nu afgifvit, så må jag bekänna, att det icke står mycket kvar af punkten Litt. a., men jag vill likväl ifrån min ståndpunkt söka försvara, att Utskottet varit befogadt att göra en sådan framställning, enär vid en förfluten riksdag dåvarande Utrikes Statsministern använde precis samma motiver för en särskild Generalkonsul i London, som kunde vara tillämpliga på ett Generalkonsulat i Newyork, nemligen att der bör tillsättas en Generalkonsul och nämnde befattning upphöra att vara förenad med den diplomatiska beskickningen. Ett bland en generalkonsuls viktigaste åligganden är nemligen att hafva uppsigt öfver vice konsulerna, och jag anser, att en person, som uppehölle sig i Newyork, unionens förnämsta handelsstad, skulle bättre vara i tillfälle såväl att utöfva en sådan uppsigt, som att bedöma de personers lämplighet, som föresloges till vice kon-

sulspatser. Detta är ett bland skälen för Utskottets framställning, som vinner ytterligare stöd deraf, att de faktiska förhållandena i Nordamerika för det närvarande äro allt annat än tillfredsställande.

Jag har ansett mig böra afgifva denna förklaring öfver Utskottets motiver, men sedan Herr Utrikes Statsministern gått de uttalade önskningarne till mötes, så finner jag, att denna punkt i utlåtandet allt för väl kan få förfalla.

Herr Wærn: Jag har ej kunnat uppfatta hvad Herr Utrikes Statsministern behagade yttra som en hemställan, att punkten måtte afslås. Hade detta verkligen varit förhållandet, så skulle jag ej hafva motsatt mig ett sådant yrkande. Då emellertid så ej var fallet, får jag förklara, att det visserligen icke kan vara annat än glädjande, att Representationens framställning kommer att vinna stöd af den person, som har att inför Kongl. Maj:t föredraga densamma, men deremot tror jag ej, att det varit vanligt och ej heller kan anses lämpligt, att Riksdagen låter en ifrågasatt underdånig skrifvelse till Kongl. Maj:t förfalla, derföre att en ledamot af Regeringen yttrat sig dela den åsigt, som skrifvelsen skulle komma att till Kongl. Maj:t frambära. På grund häraf får jag anhålla om bifall till den föredragna punkten.

Hans Excellens, Herr Grefve Wachtmeister: Jag ber blott att få säga några ord, med anledning af hvad Herrar Wallenberg och Wærn yttrat. Det är ej min önskan, att punkten må afslås, utan emottager jag gerna denna påminnelse från Representationen om önskligheten af att upprätta en för de förenade Rikenas intressen så vigtig plats; och har endast velat uttala den åsigt att den borde blifva ett aflönadt konsulat, icke ett Generalkonsulat.

Med afseende särskildt å Herr Wallenbergs yttrande, ber jag att få nämna, att jag icke anser någon olägenhet uppkomma af Generalkonsulatets fortfarande förening med Kongl. Maj:ts Beskickning i Washington, som till stor del är till för att bevaka de förenade rikenas handelsintressen i Amerika, utan anser jag det bäst, att beskickningens chef tillika är generalkonsul. Hvad beträffar den uppsigt sistnämnda embetsman bör utöfva öfver distriktets vice konsulter, så har jag för min del ej något emot, att den blifvande konsulns i Newyork distrikt kommer att omfatta alla de hamnar på östra kusten af Förenta Staterna, till hvilka han utan olägenhet må anses kunna utsträcka den uppsigt öfver vice konsulernas verksamhet, som honom åligger. Deremot anser jag den i Washington boende generalkonsuln vara bättre i tillfälle att öfvervaka de vice konsulter, som äro anställda i Unionens sydliga städer såsom New-Orleans och öfriga hamnar vid Mexikanska viken. Isynnerhet blifver det för honom lättare att gifva förslag på personer, som kunna vara lämplige att der anställas såsom vice konsulter, än för den i Newyork boende konsuln. Jag får ytterligare en gång upprepa, att jag anser det för en stor fördel, om vi kunde få ett aflönadt konsulat i Newyork, och att jag icke har något emot att punkten kvarstår.

Öfverläggningen förklarades slutad och momentet bifölls,

Mom. b.

Hans Excellens Herr Grefve Wachtmeister: Det torde vara för de fleste af Kammarens ledamöter bekant, att, genom ett Kongl. Maj:ts beslut, utfärdadt för flere år sedan, det blifvit bestämdt, att, när Generalkonsulatet i London blefve ledigt — och detta torde måhända ej dröja så länge, ty nuvarande innehafvaren af denna befattning är mycket gammal — skola lästafgifterna nedsättas till hälften af hvad nu är stadgadt, och att generalkonsuln skall uppbära blott hälften af dessa afgifter uti de hamnar, der vice konsuler äro stationerade. För närvarande bero dessa sednare generalkonsulns inkomster på öfverenskommelse emellan honom och vice konsulerne, och jag kan därför ej beräkna beloppet häraf; men jag anser, att desamma framdeles, när författningen, att generalkonsuln endast skall uppbära halfva lästafgiften i de hamnar, der vice konsuler finnas, kommer att tillämpas, blifva mindre än hälften emot de nuvarande. Generalkonsulns inkomster genom lästafgifter komma först och främst att nedsättas till hälften i London, samt vidare till betydligt mindre än hälften af hvad de nu äro i öfriga hamnar.

Under sådana förhållanden, och då, såsom jag förut nämnt, den nuvarande generalkonsuln hunnit till en ovanligt hög ålder, men är en så förtjenstfull embetsman, att något motiv för hans afskedande eller återkallande ej förefinnes, torde några åtgärder uti ifrågavarande hänseende ej böra vidtagas, förrän han lemnar sin befattning. Men när detta sker, vill jag gerna åtaga mig att underställa Kongl. Maj:ts pröfning, om det ej skulle vara med de förenade rikenas intressen förenligt, att generalkonsulns i London aflöning bestämdes blott i reda penningar, samt att lästafgiften finge ingå till konsulsfonden.

Jag tillåter mig hemställa, om ej Kammaren skulle, vid af mig nu uppgifna förhållanden, finna lämpligt att afslå ifrågavarande punkt.

Herr Wallenberg: Då man i Stats-Utskottet ständigt måste bekämpa framställningar, som gå ut på att förminska löner med 300 à 500 R:dr, så tror jag, att man ej bör undandraga sig att fästa afseende å en framställning om lönenedsättning, som verkligen icke saknar skäl. Denna fråga om aflöning för Generalkonsulatet i London är och blir en sådan, som skall återkomma, tills den blifvit löst; ty det nuvarande förhållandet är verkligen abnormt. I veten — mine Herrar — att, för 12 à 14 år sedan, denne Generalkonsul fick en extra inkomst i den provision, som tillerkändes honom för beställningar i England af jernvägsmateriel. Denna provision beräknades efter 2 procent och beställningarnes belopp uppgick till millioner. Det är öck bekant, att anmärkningar häremot framställdes af Riksdagen, men att Riksdagen, enär dåvarande Chefen för jernvägarne, hvilken på den tiden ansågs omistlig, betraktade desse anmärkningar såsom anspelningar emot sig och gjorde frågan till en, att jag så må säga, kabinettsfråga, lät anmärkningarna förfalla. Dessutom har denne tjänsteman, ehuru, efter Svenska förhållanden, han ändock kunde anses hafva fullkomligt tillräckliga inkomster, genom ett Kongl. bref fått sig tillförsäkrade 1,000 pund sterling årligen, för mistade sportler; och detta

är en temligen dryg summa att få såsom lönetillökning vid 80 års ålder. Jag tror för min del, att ifrågavarande framställning, som gjordes inom Utskottet af en ledamot från Andra Kammaren, och hvilken inom Utskottet ej bemöttes med annat än konsiderationsskäl, förtjenar att på allvar tagas i öfvervägande.

Afven om man anser, att en Generalkonsul, som varit en förtjenstfull embetsman, skall få sitta qvar, tills han med döden afgår, så kan det derföre ej sägas vara med ett fattigt folks intresse förenligt, att icke se till, att aflöningen står i något förhållande till den möda och aktivité, en embetsman på en så vigtig plats ådagalägger, och till den nytta, landet kan af honom påräkna.

Hvad angår Herr Utrikes Statsministerns yttrande, att han ville, vid inträffande konsulsledigheter, se till, att embetsmän till dessa befattningar utnämndes, så äro alla, åtminstone alla, som känna hvad handelns och sjöfartens intressen kräfva, ense derom, att öfverallt, der konsulns aflöning är så stor, att en embetsman kan fås, en sådan, och ej en handlande, afven bör antagas.

Efter de upplysningar, som blifvit lemnade, och enär den föregående punkten i alla fall står qvar, torde det ej kunna skada, att andra punkten afven bibehålles. Den innehåller ju ej några skarpa anmärkningar, utan är endast egnad att framkalla en förklaring; och jag fruktar, att, om vi afslå den, det skulle anses som Kammaren gillade något, som, efter mitt förmenande, ingen kan gilla.

Grefve af Ugglas: Inom Stats-Utskottet biträdde jag den skrifvelse, hvarom här är fråga. De förhållanden, som under öfverläggningen i Utskottet framhöllos, voro nemligen af den beskaffenhet, att de påkallade en skrifvelse för vinnande af nödig rättelse. Då likväl nu Herr Utrikes-Statsministern afgifvit den förklaring, att Kongl. Maj:t redan tagit denna fråga om hand och ytterligare ville tillse hvad som uti detta hänseende kunde göras vid nuvarande innehafvarens afgang — som man vet är han redan 90 år gammal och kan således antagligen icke länge komma att innehafva platsen — så finner jag för min del ej skäl att vidhålla hvad Utskottet framställt. Ändamålet med denna framställning anser jag, genom Herr Utrikes-Statsministerns förklaring, vara vunnet.

Den siste värde talaren ansåg visserligen, att, derest Första Kammaren afslog denna punkt, skulle det se ut, som om Kammaren gillade de annmärkta förhållandena, men då afslaget sker endast på grund af Herr Utrikes-Statsministerns förklaring, kan detsamma naturligtvis icke tydas såsom innebärande ett gillande af sjelfva saken.

För min del tror jag, att Första Kammaren kan med lugn afslå denna punkt; hvilket jag yrkar.

Herr Lagerstråle: I anledning af den uppgift, som blifvit lemnad af en föregående talare om det anslag, 1,000 Pund Sterling, Generalkonsuln i London erhållit från Handels- och Sjöfartsfonden, anhåller jag få meddela en derifrån något afvikande upplysning, och, i sammanhang dermed, yttra några ord om inkomsttitlarne för nämnde Generalkonsul.

Det var ej *efter* den tid, Generalkonsul Tottie hade bestyret med anskaffande af jernvägsmateriel, som särskild godtgörelse lemnades honom från Handels- och Sjöfartsfonden; han erhöll denna godtgörelse tvärtom redan 1846. Då skedde en omreglering af lästafgifterna för Svenska fartyg. För dessa hade förut afgifterna varit högre än för de Norska; men med anledning af det ofördelaktiga inflytande detta utöfvade på de Svenska förhållandena, nedsattes afgifterna för Svenska fartyg till lika belopp som för Norska; och för den förlust, som härigenom drabbade Generalkonsuln i London, tillförsäkrades honom en godtgörelse af högst 1,000 Pund Sterling, hvilken godtgörelse han egde årligen utbekomma, sedan en utredning från honom blifvit gjord, utvisande den minskning i inkomster, som, genom lästafgiftens sänkning, under året tillskyndats honom.

Sedermera skedde år 1850 en omreglering af konsulaterna, hvilken innehålles i Kongl. Brevet till Kommers-kollegium af den 25 Maj nämnda år. Härigenom berättigades konsulartjenstemännen, hvar för sitt distrikt, att uppbära lästafgifterna, hvarjemte föreskrefs, att i hamn, der vice konsul vore anställd, skulle denne uppbära ena hälften af dessa afgifter, och Generalkonsuln den andra; dock skulle någon förändring ej ega rum uti hvad i detta afseende förut iakttagits, så länge då varande Generalkonsul eller Konsul inom distriktet innehade sin befattning.

Den 20 April 1858 utfärdades en ny Konsulsstadga, hvarigenom lästafgifterna nedsattes till hälften emot förut, men uti ett samma dag utfärdadt Kongl. Beslut förklarades, att de Konsuler, som voro berättigade till högre lästafgift, eller större andel af den på vice konsulationerna inflytande afgift än som i 69 och 70 §§ af den förnyade Konsulsstadgan bestämdes, skulle vid denna rättighet bibehållas, så länge de sina befattningar innehade.

De sålunda meddelade Kongl. Besluten hafva sin tillämpning på nuvarande Generalkonsuln i London, som, långt förr än dessa författningar utkommo, innehade generalkonsulsbefattningen.

Vid det förhållande således, att, genom redan emanerade Kongl. Beslut, hans inkomster af lästafgifterna och hans ersättning från Handels- och Sjöfartsfonden blifvit bestämda, synes mig, att den föreslagna skrifvelsen ej kan leda till det resultat, som samma skrifvelse, åtminstone i sina ordalag, åsyftar, nemligen att de lästafgifter, som tillflyta Generalkonsuln i London, skulle, i den mån de funnos för hans aflöning öfverflödiga, konsulsfonden tillgodokomma. En sådan åtgärd lär väl ej kunna vidtagas förr än nuvarande innehafvaren afgår.

På grund af hvad jag sålunda anfört, instämmer jag i yrkandet om afslag å den nu föredragna punkten.

Friherre Beck-Friis: Oaktadt jag ej låtit anteckna mig såsom reservant, har jag likväl icke i Stats-Utskottet varit med om att bifalla denna punkt. Utom af andra skäl motsatte jag mig den äfven derföre, att den åtgärd, som här blifvit föreslagen, icke för närvarande skulle kunna vidtagas, utan att afskeda den nuvarande Generalkonsuln Tottie. Detta våldsamma sätt att gå tillväga emot en gammal,

förtjenstfull embetsman, hvilket sätt eljest icke är brukligt, vore, enligt mitt förmenande, Representationen icke värdigt.

Jag afstyrker därför bifall till den nu föredragna punkten.

Herr Schartau: Oaktadt jag för min del är icke allenast tillfredsställd, utan — må jag säga det rent ut — hänförd af Herr Utrikes-Statsministerns uppträdande här i dag, kan jag likväl ej blunda för de skäl, som tala för bifall till det förslag Stats-Utskottet i denna punkt framställt. Detta förslag är fullkomligt oskyldigt och afviker ej i ringaste mån från den förklaring Grefve Wachtmeister afgifvit. Vi kunna alla vara betryggade af hans ord, det veta vi ganska väl; men hela landet har sin uppmärksamhet fäst på denna fråga, och det skulle därför se illa ut, om Första Kammaren, i ett ögonblick af hänförelse, skulle afslå denna framställning.

Det är därför jag förenar mig med dem, som yrka bifall till Utskottets förslag.

Grefve af Ugglas: Jag tror för min del ej, att det skall komma att se så illa ut i landet, om Första Kammaren — icke på grund af *hänförelse*, utan på grund af *förtroende* till hvad Herr Utrikes-Statsministern yttrat — afslår denna punkt. Jag är öfvertygad, att skälet till vårt afslag skall klart inses, och vågar till och med påstå, att ett sådant förhållande är fullkomligt konstitutionellt.

Jag anholder därför fortfarande, att Kammaren måtte afslå denna punkt.

Grefve Mörner, Carl Göran: I likhet med den siste talaren tror äfven jag, att den föreslagna skrifvelsen är öfverflödig. Jag kan ej föreställa mig, att Representationen skulle vilja, att den gamla man, som i så många år, både till handelns och landets fördel, skött generalkonsulsbefattningen i London, skulle röna en så hård behandling, att man beröfvade honom inkomster, som varit honom tillförsäkrade, då han emottog sin befattning.

Då nu Riksdagen sammanträder hvarje år, och i betraktande af den långa tid, som erfordras för generalkonsulstjänstens ledigförklaring, samt för alla de omgångar, som äro förenade med tillsättningen, så kan knappt, i händelse af den nu varande Generalkonsulns afgång, en ny Generalkonsul hinna tillsättas, innan Riksdagen kan komma i tillfälle att taga frågan om löneförändring i öfvervägande.

Jag anser således denna skrifvelse vara öfverflödig och förenar mig därför med dem, som yrkat afslag derå.

Jag bör äfven nämna, att den här omförmälda ersättningen, 1,000 Pund Sterling, till Generalkonsuln i London, härleder sig från Riksdagens eget beslut. Det afläts nemligen vid 1844 års riksdag, om jag ej missminner mig, en underdånig skrifvelse till Kongl. Maj:t med anhållan, att den olikhet, som egde rum i lästafgiften för Svenska och Norska fartyg, hvilken olikhet högst menligt inverkat på Svenska sjöfarten, måtte undanrödjas. I anledning deraf skedde en undersökning, hvarvid utröntes, att, genom en nedsättning af lästafgifterna för Svenska fartyg, Generalkonsulns i London inkomster skulle be-

tydligt minskas. Till följd häraf tilldelades honom från Handels- och Sjöfartsfonden förutnämnda ersättning, och då denna således gifvits för att fullgöra Riksdagens egen önskan, bör väl en sådan åtgärd icke klandras.

Herr Wallenberg: I anledning af den upplysning, som nyss lemnades rörande den ersättning, 1,000 Pund Sterling, som blifvit tillerkänd Generalkonsuln i London, så får jag nämna, att jag aldrig uppgifvit någon datum då detta skulle skett, men eftersom denna ersättning daterar sig ända ifrån 1846, så må jag bekänna, att man icke handlade i öfverensstämmelse med god hushållning, då man icke vid det tillfälle, när man tillade honom 2 procent å beställningarne för jernvägsmateriel, i förbigående sade: detta skall ni få, om ni vill afstå de 1,000 Punden.

Hvad nu beträffar bifall till punkten b), så ber jag Herrarne samtliga vara öfvertygade derom, att, så vida aflåtande af den ifrågasatta skrifvelsen skulle kunna tydas såsom ett misstroendevotum emot Herr Utrikes-ministern, jag skulle vara den förste att nedlägga mitt nej i urnan; då Herr Utrikes-ministern, med afseende på föregående punkt, förklarar, att han icke har något emot den skrifvelse, hvarom der var fråga, och nu yttrat sitt gillande af syftningen med den i andra punkten gjorda framställning, så, och då denna afser icke någon viss individ, utan sjelfva saken, kan jag för min del ej finna hinder möta för bifall till punkten, hvarom jag fortfarande anhåller.

Hans Excellens Herr Grefve Wachtmeister: Jag vill blott nämna ett par ord med anledning af hvad Herr Wallenberg yttrat. Jag kan ej erkänna, att en fullkomlig likhet eger rum emellan denna och förra punkten, ty ehuru Utskottet i denna punkt visserligen endast hållit sig till sak, så kan det likväl ej undgå någon, att här är något rent personligt i fråga; och derföre, om man nu, sedan jag förklarar, att jag vill understödja den här ifrågasatta förändringen, när nuvarande Generalkonsuln afgår, likväl bibehållit punkten, *kan* det synas, som om en åtgärd personligen emot den åldrige, förtjenstfulle Generalkonsuln i London vore ifrågasatt. Jag säger blott, att det *kan* synas så, men jag för min del finner mig fullkomligt öfvertygad af hvad Herr Wallenberg yttrat, att denna punkt rör uteslutande sak, men ej person.

Då jag således, af konsiderationsskäl emot meranämnde tjänsteman, måste vidhålla min förut rörande denna punkt uttalade åsigt, anser jag mig tillika böra nämna, att bifall till densamma icke kan betraktas såsom ett misstroendevotum emot mig.

Sedan öfverläggningen förklarats slutad, samt Herr Grefven och Talmannen upptagit de derunder gjorda yrkanden å dels bifall till Stats-Utskottets förevarande hemställan och dels afslag derå; framställde Herr Grefven och Talmannen först proposition på bifall till samma hemställan, hvarvid svarades många nej, blandade med ja, och sedermera

sedermåra proposition på afslag derå, då svaren utföllo med många ja, blandade med nej; och förklarades ja nu hafva varit öfvervägande.

Votering begärdes; till följd hvaraf uppsattes och justerades följande voteringsproposition:

Den, som bifaller mom. b i 3:dje punkten af Stats-Utskottets Utlåtande N:o 34, röstar

Ja;

Den det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, afslår Kammarne det ifrågavarande momentet.

Sedan voteringspropositionen blifvit anslagen, verkställdes omröstningen; och befunnos vid dess slut rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 35;

Nej — 60.

Föredrogs ånyo och företogs punktvis till afgörande Stats-Utskottets den 27 sistlidne Februari och 1 dennes bordlagda Utlåtande N:o 35, angående regleringen af utgifterna under Riks-statens Fjerde Hufvudtitel.

1:sta och 7:de punkterna.

Biföllos.

8:de punkten.

Grefve af Ugglas: Såsom Herrarne finna har jag reserverat mig mot Utskottets förslag i denna punkt. Jag vill visserligen icke bestrida att för så vidt dessa fonder äro af den beskaffenhet, att de lämpligen kunna sammanföras under en gemensam förvaltning, så måste en sådan åtgärd leda både till större enkelhet och till besparing i förvaltningskostnaderna. Men å andra sidan bör man icke förbise de betänkligheter, som kunna framställa sig emot fondernas sammanförande med Statsverkets öfriga tillgångar med afseende på deras disponibilitet. Jag antager nemligen att meningen vore att fondernas tillgångar skulle utbytas mot Statsverkets skuldförbindelser. Om det då inträffar, att dessa fonder i en framtid måste för ett eller annat ändamål användas, så skulle det lätt kunna hända, att Statsverkets finansiella ställning för ögonblicket vore sådan, att svårigheter mötte för medlens återbekommande. Jag vill emellertid för närvarande icke inlåta mig i någon närmare granskning af alla de olägenheter, som den ifrågasatta åtgärden skulle kunna medföra. Det är nu mindre fråga om sjelfva sakens lämplighet, än fastmera derom,

huruvida denna tidpunkt är lämplig för en sådan framställning till Kongl. Maj:t, som här är i fråga. År 1867 års Riksdag gjorde hos Kongl. Maj:t enahanda framställning med hänseende till En-per-mille-fonden. Derpå svarade Kongl. Maj:t under December månad samma år, att Han icke funnit Sig kunna lemna bifall till den ifrågasatta öfverflyttningen till Riksgälds-kontoret af nämnda fond, helst densamma möjligen kunde komma att tagas i anspråk vid den snart förestående omregleringen af rikets försvarsverk till lands. Samma hinder torde möta för öfverflyttandet till Riksgälds-kontoret afven af de öfriga fonder, som nu äro i fråga. Hvad särskildt beträffar tross-passevolansfonden, så har densamma i det uppgjorda förslaget angående den nya arméorganisationen blifvit beräknad för fyllande af det stora behöf af trossanskaffning, som kommer att uppstå vid genomförandet af detta förslag. Det är sålunda sannolikt, eller till och med fullkomligt säkert, att den framställning, som nu blifvit ifrågasatt, skulle röna aldeles samma svar, som redan erhållits å framställningen angående En-per-millefonden, eller att Kongl. Maj:t icke kan bifalla densamma. Under sådana förhållanden finner jag det icke lämpligt att Riksdagen ingår till Kongl. Maj:t med en dylik framställning. Det är ju möjligt att frågan i en snar framtid kan återupptagas med bättre hopp om framgång, men jag tror att vi dessförinnan böra afvakta den tidpunkt då den nya arméorganisationen blifvit genomförd och man sålunda blifvit i tillfälle att se hvilka af dessa kassor kunna, utan hinder af nämnda organisation, till Riksgälds-kontoret öfverlemnas. På dessa skäl anhåller jag att Kammaren måtte afslå den framställning, som nu är i fråga.

Herr Rydin: Till de skäl, som af Grefve af Ugglas blifvit anförda, ber jag att få tillägga den erinran, att förra Riksdagen, på grund af ett då väckt förslag om de förvaltande embetsverkens organisation, ingick till Kongl. Maj:t med en underdånig skrivelse, hvori Riksdagen anhöll, att Kongl. Maj:t täcktes taga i öfvervägande om icke, till åstadkommande af besparing samt större enkelhet och reda i förvaltningen, den på flera embetsverk fördelade vården om Statens fonder, kassor och fastigheter kunde sammanföras, för hvardera af dessa slag för sig, till en gemensam förvaltning. I de motiv, som finnas anförda i den underdåniga skrifvelsen, omnämnas särskildt Arméförvaltningen såsom ett af de verk, hvilkas kassor och fonder borde ifrågakomma att sålunda öfverflyttas till en gemensam förvaltning. Då sålunda Riksdagen så nyligen till Kongl. Maj:t ingått med en framställning i det närmaste af enahanda syfte med den nu ifrågasatta, så får jag, under återopande i öfrigt af de skäl som af Grefve af Ugglas blifvit anförda, yrka afslag å denna del af Utskottets Betänkande.

Herr Statsrådet Abelin: Jag anser mig endast böra upplysa, att de kassor, som nu äro i fråga, redan äro för vissa bestämda ändamål anvisade och delvis disponerade, hvadan en framställning om deras öfverlemnande till Riksgälds-kontoret ej torde kunna af Kongl. Maj:t bifallas. En är per mille-fonden, bildad för allmänna byggnader i Gö-

teborg, hörande till militära behof och stadens försvar, fortfarande för detta ändamål afsedd och väl behöflig. Förenade Mötespassevolansfonden användes till vissa byggnaders underhåll å åtskilliga exercisplatser och derjemte till bestridande af kostnaderna för de värfvade regementenas deltagande i öfningsläger. Trosspassevolansfonden är till väsendtlig del afsedd till bekostande af trossfordon för arméen, och Kongl. Maj:t, som nyligen vidtagit åtgärder för förbättrande af denna viktiga del af arméens materiel, har för sådant ändamål anbefallt, att trossfordon skola förfärdigas i den mån tillgångar å nämnda fond finnas eller blifva disponibla. Volontär-vakans-medelsfonden användes till att bestrida kostnaderna för korporalskolorna, för undervisning åt sjukvårdsmanskapet, för underhåll af underbefälsskolornas materiel m. m. Dessutom är den afsedd att bestrida kostnaderna för uppsättning af kasernservis och anskaffande af nödiga inventarier vid de af Kongl. Maj:t föreslagna underbefälsskolor, såväl i Stockholm som å Carlsborg. Allmänna beväringsskolor, som för närvarande uppgår till 730,000 R:dr, är bildad genom afgifter af sådana beväringsskyldige, som blifvit befriade från vapenöfningar i fredstid. Den är ställd till Kongl. Maj:ts disposition för att emot vanlig redovisning användas till beväringsskolornas ytterligare utbildning samt användes för närvarande till en del kostnader för beväringsskolorna, hvarförutom den enligt arméorganisationsförslaget är påräknad för bestridande under första året af de möteskostnader, som skulle förorsakas genom den föreslagna utsträckningen af beväringsskolornas öfningar. Derjemte torde denna fond, i händelse af värnpligtens utsträckning, komma att tagas i anspråk för andra ändamål, egnade att befämja beväringsskolornas utbildande, såsom uppförande å mötesplatserna af baracker för beväringens behof m. m. Hvad slutligen beträffar Norrbottens Hästjägare-skvadrons-fond, så användes den för närvarande att bestrida kostnaderna för det i Hernösand förlagda batteri af Svea Artilleri-regemente, hvarjemte den, med en del af sina inkomster, utgör lönefyllnad åt Norrbottens Fältjägarekorps.

På grund af de förhållanden, som jag nu haft äran antyda, tror jag att Kongl. Maj:t svårigen för närvarande skulle kunna lemna bifall till en framställning om ifrågavarande fonders öfverlemnande till Riksgäldskontoret.

Friherre Raab, Adam: Jag hade väntat att Stats-Utskottets nu förevarande förslag skulle blifvit försvaradt af någon utaf Utskottets ledamöter, af hvilka endast tvänne anmält reservation mot denna punkt. Jag kan nemligen icke föreställa mig att de öfrige ledamöterna vid detta, likasom vid ett föregående tillfälle, nöjt sig med att afgifva en tyst reservation. Skulle emellertid detta vara förhållandet, så ber jag att för min del få yttra några ord till försvar för förslaget.

Krigsministern har nyss uppräknat alla de nyttiga ändamål, hvar till dessa kassor för närvarande användas. Erkännande den fullkomliga ändamålsenligheten af ett sådant användande ber jag endast att få fästa uppmärksamheten derpå, att i den föreslagna underdåniga skrifvelsen är det icke fråga om, att dessa kassor skola indragas,

utan all ersättning. Tvärtom står det ganska tydligt "emot anvisande af bestämda ersättningsanslag till de föremål, för hvilkas tillgodoseende fonderna äro afsedda." Det är således gifvet att icke något af de viktiga ändamål, som nyss blifvit uppräknade, behöfver förbises, äfven om fonderna öfverlemnas till Riksgälds-kontoret; men ett motiv hvarför detta borde ske, är att en sådan åtgärd, på sätt Grefve af Ugglas nyss erkände, skulle leda till större enkelhet och besparing i förvaltningskostnaderna. I detta afseende ber jag äfven att få erinra att enligt ett af de protokoll, som finnas bilagda Kongl. Maj:ts nådiga Proposition om Statsverkets tillstånd och behof, Herr Finansministern sjelf, rörande några andra hittills bestående särskilda fonder, nemligen skogsplanteringskassan etc., förklarar, att dessa kassors och fonders öfverlemnande till Statsverket skulle leda till större enkelhet och reda i räkenskaperna och vara med god ordning öfverensstämmande.

Man klagar ofta i vårt land öfver det byråkratiska intressets öfvervigt. Det finnes emellertid ett annat intresse, som torde vara ännu segare i sitt motstånd mot nyttiga reformer; och det är hvad vi skulle kunna kalla kamererareintresset, eller det intresse som tillgodoses genom bibehållandet af särskilda förvaltningar för alla de olika fonderna.

Herr Rydin har anført att förra Riksdagen ingick till Kongl. Maj:t med en underdånig framställning om åtgärders vidtagande för sammanförande under en gemensam förvaltning äfven af nu ifrågasvarande kassor och fonder. Detta är visserligen sannt, men något svar å denna framställning har ännu icke afhörts. Dessutom står den nu föreslagna skrifvelsen icke i strid med den vid förra Riksdagen vidtagna åtgärden, utan torde kunna anses utgöra endast en fortsättning af densamma. Jag kan sålunda icke finna att nyssberörda omständighet bör utgöra hinder för Riksdagen att bifalla den framställning som nu är ifråga.

Herr Montgomery-Cederhjelm: I afseende på hufvudsaken, eller frågan om ändamålsenligheten af dessa fonders indragning till Statsverket, så är jag af den mening, att en sådan åtgärd vore i och för sig ganska lämplig. Jag ber att i detta fall få erinra att, enligt bilagan N:o 6 till Kongl. Maj:ts nådiga Proposition om Statsverkets tillstånd och behof, har, i afseende å de till skogsstaten hörande kassor, Finansministern sjelf yttrat att han anser det "vara med god ordning öfverensstämmande, att Statens utgifter för sin skogsförvaltning icke besörjas från särskilda kassor eller fonder utan lika med kostnaderna för Statens öfriga förvaltningar uppföras å Rikets allmänna utgiftsstat." Jag tror att i allmänhet den åsigt allt mera skall göra sig gällande, att det är önskvärdt att alla dessa särskilda fonder så småningom försvinna. Emellertid och då på sätt Grefve af Ugglas anført, Representationen så nyligen som år 1867 ingick till Kongl. Maj:t med en underdånig framställning om öfverlemnande till Riksgälds-kontoret af en-per-mille-fonden, men denna begäran blef af Kongl. Maj:t afslagen, så anser jag att det skulle vara olämpligt, att nu ingå med en ny framställning i enahanda syfte, på hvilken

man naturligtvis kunde vänta samma svar. Jag yrkar därför afslag på Utskottets Betänkande.

Herr Wærn: Det gläder mig att Stats-Utskottets förslag vunnit understöd af en ledamot inom denna Kammare, Friherre Raab, som ej alltid varit af samma mening, beträffande lämpligheten af de särskilda fondernas sammanförande under gemensam förvaltning.

Under diskussionen har af Krigsministern blifvit yttradt, att de nu ifrågavarande fonderna äro anvisade för bestämda ändamål och att de fortfarande väl behöfvas för dessa ändamål. Detta har Stats-Utskottet också erkänt, i det Utskottet föreslagit, att fonderna måtte till Riksgälds-kontoret öfverlemnas emot anvisande af bestämda ersättningsanslag till de föremål, för hvilkas tillgodoseende desamma voro afsedda. Det är ju icke fondernas kapitaltillgångar, som äro behöfliga för dessa ändamål, utan i allmänhet åtminstone endast deras afkastning. Under sådana förhållanden kan det icke vara nyttigt för landet eller öfverensstämmande med god hushållning att dessa kapital utlemnas såsom lån åt enskilda personer mot en ränta af 4½ å 5 procent, under det att Statsverket laborerar med ett högst betydligt deficit i sin budget och sjelf måste upplåna penningar på vida mera betungande villkor. Helt annat är förhållandet t. ex. med Handels- och Sjöfartsfonden, hvars kapitaltillgångar uteslutande utlånas för allmännyttiga ändamål. Dessa kapital komma sålunda samhällets allmänna behöf till godo under det att de kassor, som här äro ifråga, placera sina medel på ett sätt, som ej bereder det ringaste gagn åt landet i dess helhet. Blevde åter dessa kapitaltillgångar öfverlemnade till Riksgälds-kontoret, så kunde detta Kontor lemna i utbyte sina obligationer, och dessa obligationer skulle alltid kunna realiseras i händelse af framtida behöf.

Att en framställning vid 1867 års riksdag om öfverlemnande till Statsverket af en-per-millefonden ej vann Regeringens bifall är sannt, men derutaf torde något skäl icke kunna hemtas att motsätta sig detta förslag. Då var fråga om endast en särskild fond, nu åter afser man en förändring med samtliga dessa fonder, hvarigenom frågan erhåller en annan karaktär.

Hvad vidare beträffar den omständigheten, att förra Riksdagen ingick till Kongl. Maj:t med en framställning i enahanda syfte, så ber jag få erinra, att denna framställning stod i sammanhang med frågan om de förvaltande embetsverkens omorganisation, och att den sålunda ej var af alldeles samma beskaffenhet eller påkallade samma behandlingssätt, som den nu ifrågasatta, hvilken mycket väl kan i och för sig af Regeringen bifallas och till fullo rättfärdigas af omtanken för en god hushållning med Statens medel. Jag får sålunda för min del yrka bifall till Utskottets Betänkande.

Grefve Lagerberg: Det är utan tvifvel, att det skulle kunna leda till större enkelhet och besparing i förvaltningskostnaderna, om en del af de fonder, som för närvarande stå under Arméförvaltningens vård, blevde öfverlemnade till Riksgälds-kontoret. Men det är icke lika säkert att dessa fonder, sedan de ingått i Riksgälds-konto-

rets allmänna rörelse, blefvo lika lätt disponibla för de ändamål, för hvilka desamma i en framtid möjligen kunna komma att tagas i anspråk, antingen helt och hållet eller till någon del. Jag har emellertid begärt ordet egentligen endast af den anledning, att en af Stats-Utskottets ledamöter här åberopat ett yttrande af Finansministern, angående önskvärdheten af särskilda kassors sammanförande under en gemensam förvaltning. Jag finner det helt naturligt att Finansministern ur sin synpunkt skall finna hvarje åtgärd förmånlig, som kan hafva till följd att bereda Statsverket ökade tillgångar. Men jag är förvissad att han icke skall misstycka, om jag, särskildt beträffande den fråga, som nu är föremål för pröfning, måste fästa det största afseendet å Krigsministerns mening.

Grefve Mörner, Oscar: Denna fråga är alldeles icke ny, ithy att den förevarit vid alla riksdagar under det nya statsskicket. Vid 1867 års riksdag beslöts en underdånig framställning om öfverlemnande till Riksgälds-kontoret af en-per-millefonden, vid 1868 års riksdag gjordes en hemställan om alla särskilda kassors sammanförande under en gemensam förvaltning, och nu ifrågasätter man något dylikt med vissa under Arméförvaltningen stående kassor. Man har påstått, att detta skulle för Statsverket medföra en stor vinst, och en talare yttrade nyss, bland annat, att det vore orimligt att Staten lånar ut penningar emot låg ränta, då den sjelf behöfver låna och får betala höga räntor. Hvad beträffar talet om att Staten tager låg ränta, så bevisar det endast obekantskap med verkliga förhållandet, och jag kan icke annat än gratulera denne talare att vara i den ställning att han icke behöfver några kassalån. De, som deraf varit i behof, kunna gifva honom den på erfarenhet grundade försäkran att Staten tvärtom låter betala sig ganska bra för de lån ur ifrågavarande kassor, som den medgifver och ingalunda under 6 procent. Då häremot Staten icke för något lån, med undantag måhända af det sista jernvägs-lånet, betalat 6 procents ränta, anser jag ur denna synpunkt någon vinst på reformen just icke vara att påräkna. En annan talare anspelade på ett "kamererare-intresse", som skulle stå i vägen för hvarje reform i detta afseende. Jag lemnar detta intresse alldeles derhän och förmodar att inom denna Kammare åtminstone det icke måtte vara särdeles starkt representeradt. Hvad angår frågan om förenkling och besparing i förvaltningen, är det visst möjligt att sådana fördelar kunna vinnas, om den ifrågasatta öfverflyttningen eger rum, men ingalunda så afgjort att icke äfven derom olika meningar kunna uppstå. I visst afseende kan jag dock medgifva, att genom fondernas öfverflyttning till Riksgälds-kontoret förvaltningen skulle förenklas; fonderna komme troligen att helt och hållet försvinna och sedermera är förvaltningen mycket enkel.

Det finnes deremot en annan sida af frågan väl värd att taga i betraktande. Man vill nu att dessa fonder skola ingå i Riksgälds-kontorets rörelse, men man måste komma ihåg att dessa fonders årliga afkastning nu användes till bestridande af årliga utgifter, för hvilkas tillgodoseende man i sådant fall måste bevilja anslag, hvilka skulle blifva permanenta och för framtiden ständigt duggande, under

det att deremot de erhållna kapitalerna snart vore uppättna och sedan glömda, då man kanske icke vidare vore så belåten med de årliga anslagen. Jag kan ej neka att det förefaller mig såsom man i de förslag, hvilka nu för tiden framställas, håller en förskräcklig jagt efter kassor och äfven i det så omsorgsfullt författade förslaget om ny organisation af vårt landtförsvar — ett herkuliskt arbete enligt min åsigt — framträder detta ifriga jägtande efter alla möjliga kassor, som kunna åtkommas. Men huru man skall reda sig i framtiden, då kassorna äro rensopade, derom tyckes man föga bekymra sig. Eget är dock att Sverige kunde genomgå 1809 års kris utan att behöfva röra vid dessa kassor under det att vi nu under djupaste fredslugn hafva kommit derhän att vi kasta spanande blickar efter hvarje skilling, som kan användas till de dagliga utgifternas bestridande. Jag tror icke, mine Herrar, att vi verkligen befinna oss i ett så stort trångmål att vi nu böra tillgripa dessa medel, som kunna en gång vara oss till hjälp i nödens stund.

Då, enligt hvad jag nu haft äran i korthet nämna, räntan, som dessa kapitaler draga, är högre än den Staten måste för sina lån utbetala, *då* den förvaltningskostnad, som är med dessa kapitalers orubade bestånd förenad, icke är så särdeles betydlig, *då* vidare det kan vara nyttigt att en gång hafva dessa summor att tillgå, när nöden är mera hotande än nu, och *då* det slutligen icke kan vara rätt handladt af vår tid, som belastar kommande släkten med tunga skuldbördor, att derjemte beröfva dem allt hvad våra förfäder lemnat oss i arf, måste jag bestrida den nu ifrågasatta åtgärden och yrkar derföre afslag å Utskottets Betänkande i denna punkt.

Grefve af Ugglas: Jag önskar att Kammaren måtte i förevarande sak noga beakta den skilnad, som enligt min mening förefinnes emellan sjelfva principfrågan och frågan derom, huruvida denna tidpunkt är lämplig för aflåtande af en sådan skrifvelse, som den af Utskottet föreslagna. I principfrågans besvarande vill jag ej ingå, och erkänner villigt fördelarne af en förenkling i förvaltningen af dessa kassor, men jag har å andra sidan sökt påpeka de svårigheter, som kunna möta, att för närvarande vidtaga den åsyftade åtgärden, och ett ord, som nyss fälldes af en aktad talare, gifver mycket stöd åt de farhågor, som jag framhållit, nemligen yttrandet, att Staten hade ett deficit, som skulle kunna genom dessa kassor betäckas. Det må nu vara att en sammanföring af kassorna en gång i framtiden lämpligen kan ske, men för närvarande torde fråga derom icke böra uppstå, innan man ens vet hvilka kassor kunna återstå att sammanföra. Ty om Regeringens arméorganisationsförslag vinner bifall, komma dessa kassor att tagas i anspråk, så att någon återstod möjligen icke kommer att finnas utaf en eller annan af dem. Särskildt torde detta blifva fallet med trosspassevolans-fonden. Och att nu öfverflytta kassorna till Riksgälds-kontoret, för att om ett eller annat år behöfva åter uttaga kapitalet, skulle kanske icke lända Riksgälds-kontoret till fördel, utan snarare vara detsamma till men. Då Kongl. Maj:t dessutom så nyligen med afseende å ifrågasatt öfverflyttning af en-per-millefonden ansett sig icke kunna dertill lemna bifall, lärer Representationen

handla klokast, om den låter frågan anstå, tilldess man framdeles kan få tillfälle att erfara om någon förändrad anordning af dessa fonders förvaltning är behöflig. Jag vidhåller mitt yrkande om afslag å den föredragna punkten.

Friherre Raab, Adam: En talare till venster, som i öfrigt instämde i den af mig yttrade åsigt, fägnade sig öfver att jag sedan förra riksdagen skulle hafva ändrat tankar i detta ämne. Jag har förgäfvats genomsett mina anföranden vid föregående riksdag, för att finna stöd åt hans påståenden, förgäfvats enskildt uppmanat honom att visa det jag vid föregående riksdag uttalat mig i motsatt syftning. Herr Wærns yttrande torde således bero på ett missförstånd, och jag tror, att hvad man än kan förebrå mig, icke är det att jag frångår mina åsigt.

Friherre af Ugglas: Jag ber om ursäkt ifall jag upprepar hvad af någon föregående talare blifvit anfördt, då jag icke varit i tillfälle att från början följa denna diskussion. Jag anser mig emellertid uppkallad att med några ord besvara två talare, som åberopat ett mitt anförande till Statsråds-protokollet såsom skäl att bifalla Stats-Utskottets förslag. Jag ber då få nämna att ifrågavarande anförande rödde ett speciellt förhållande, nemligen frågan om skogsförvaltningen, der jag sagt att statsutgifterna för denna särskilda gren af förvaltningen, enligt min åsigt, lämpligare kunde bestridas af anslag än af fonder. Jag har ansett tidpunkten för en sådan anordning så mycket mera lämplig, som en ny aflöningsstat för skogsstaten nu måste fastställas, och jag befarade att skogsplanteringskassans tillgångar icke skulle räcka till att fylla hvad som enligt staten erfordrades. Jag tror således icke att från mina ord i denna specialfråga stöd kunnat hemtas för den slutsats, som de värde talarne deraf velat draga, eftersom här fråga är om helt andra fonder.

För min del måste jag erkänna, att jag, dels på redan under diskussionen anförda skäl, finner den af Utskottet föreslagna åtgärden mindre lämplig, dels härtill eger ytterligare ett skäl, som icke, såvidt jag hört, af någon föregående talare andragits, nemligen den af föregående Riksdag beslutade underdåniga skrifvelse angående styrelseverkens reorganisation, der bland annat uttalas den åsigten att det skulle leda till betydlig förenkling i förvaltningen, om Statens särskilda fastigheter och fonder sammanfördes under en gemensam fastighets- och fondförvaltning. Således är fråga redan väckt om sammanföring af dessa kassor under en gemensam förvaltning, ehuru man vid förra riksdagen ännu icke yttrade sig för att låta kassorna ingå bland Riksgälds-kontorets rörelsekapital. På grund af nämnda skrifvelse har Kongl. Maj:t anbefallt de förvaltande verken att inkomma med upplysningar och förslag. Då denna fråga ännu icke är afgjord, då vidare Kongl. Maj:t så nyligen afslagit en liknande hemställan beträffande en-per-millefonden, och då slutligen, jemte de af Herr Krigsministern gifna upplysningar om dessa fonders användande för årligen återkommande behof, man måste beakta, att denna fråga utan tvifvel lämpligast behandlas i sammanhang med det nya för-

slaget om landtförsvarets omorganisation, förenar jag mig med dem, som yrka afslag å denna punkt i Utskottets Betänkande.

Herr Dickson, Charles: Denna fråga synes mig kunna betraktas ur två olika synpunkter. Den ena är, huruvida det kan anses principiellt riktigt att dessa fonder sammanföras under Riksgäldskontorets förvaltning och ingå i dess allmänna rörelse, den andra huruvida tidpunkten för denna öfverflyttning är väl vald. Ur den först angifna synpunkten torde det för hvar och en, som närmare betraktar våra statsförhållanden, vara klart att — man må aldrig så mycket tala om att andan i vårt statsskick ej blifvit förändrad — vi dock mera och mera närma oss det parlamentariska styrelseskicket och att såsom en följd deraf alla de enskilda undantag från Representationens rätt att disponera öfver statsmedlen, som hittills egt rum, böra upphöra, äfven om man ej derigenom vunne fördelarne af billigare förvaltningskostnader och större kapital åt Statens låneanstalter. Hvad åter angår tidpunkten för den nu ifrågasatta förändringen, anser jag densamma mindre väl vald, då Representationen så nyligen erhållit afslag å en framställning i liknande syfte och ingen anledning är att förmoda att vi denna gång skulle vara lyckligare. Af detta skäl yrkar jag afslag å Utskottets Betänkande i denna punkt.

Friherre Raab, Adam: Det kan vara likgiltigt för Kammaren, men alldeles icke för mig, huruvida jag gjort mig skyldig till en inkonsekvens eller icke. Herr Wærn har nu gjort mig uppmärksam å den diskussion vid förra riksdagen hvarunder jag skulle uttalat andra åsigt i denna fråga än nu. Jag slutade emellertid mitt anförande då med dessa ord: "Herr Wærn slutade sitt anförande med ett förslag, som jag icke kan gilla, såvida ej hans mening var att alla lån ur Statens kassor skulle upphöra och medlen till Riksgäldskontoret öfverlemnas". Såvidt jag kan finna uttrycka dessa ord precis samma mening som jag nu haft äran att framställa.

Herr Nordström: Det har blifvit upplyst att från Riksdagen ingått underdånig skrifvelse till Kongl. Maj:t om de enskilda fondernas sammanförande under en gemensam förvaltning och det har likaledes blifvit upplyst att i anledning häraf åtgärder blifvit från Regeringens sida vidtagna, äfvensom att de behöfliga detaljutredningarne äro i full verksamhet. Utan att invänta resultatet af dessa undersökningar, föreslår man nu att dessa kassor skola ingå i Riksgäldskontorets allmänna rörelse, och derifrån utanordnas. För ett par å tre år tillbaka uttalades, på hemställan af statsrevisorerna, af Riksdagen en åsigt i motsatt riktning, nemligen den, att Riksgäldskontoret så mycket som möjligt skulle frigöras från Statsverkets kassaförvaltning.

Jag vill ej nu undersöka halten af dessa förhållanden utan endast anmärka att, om de ifrågavarande kassorna äfven till Riksgäldskontoret öfverflyttas, de likväl icke kunde blifva liggande å kistbotten, utan väl borde utgå i form af lån med viss förfallotid eller uppsägningstid. De upphöra då att vara så disponibla som deras än-

damål eljest kunde fordra. Oaktadt man ännu ej vet, om de under speciela förvaltningsgrenar nu stående fonders sammanförande till en gemensam förvaltning medför någon besparing, yrkar man dock på denna sammanföring; men huru man än må betrakta frågan, vore det dock efter min tanke oförsigtigt att, innan de i det föregående berörda upplysningar vunnits, vidtaga en sådan åtgärd, som ovilkorligen skulle minska dessa fonders disponibilitet i behofvets stund, och yrkar jag därför afslag å Utskottets Betänkande i denna punkt.

Sedan öfverläggningen härefter förklarats slutad samt Herr Grefven och Talmannen upptagit de derunder gjorda yrkanden å dels bifall till den förevarande punkten och dels afslag derå; framställde Herr Grefven och Talmannen först proposition på bifall till punkten, hvarvid svarades många nej jemte åtskilliga ja, och sedermera proposition på afslag derå, då svaren utföllo med många ja jemte åtskilliga nej; och förklarades ja nu hafva varit öfvervägande.

9:de—13:de punkterna.

Biföllos.

14:de punkten.

Mom. a.

Biföllo.

Mom. b.

Grefve af Ugglas: Såsom Kammarens ledamöter finna af Kongl. Maj:ts Proposition har begäran om anslag för kopparpatroners tillverkning fotats på den åsigt att till det antal nya gevär, som beräknats vara att tillgå år 1870 eller 87,500, erfordrades 100 patroner per gevär. Detta är ock det minsta antal som bör ifrågakomma, helst när man tager i betraktande att derutöver ej skulle finnas någon tillgång på patroner i depoterna och reservförråden. Efter denna angifna beräkningsgrunden skulle emellertid i förråden 1870 finnas patroner till ett antal af 8,750,000 och för åstadkommande häraf har Regeringen för 1870 begärt ett anslag af 120,000 R:dr. Utskottet har föreslagit anslagsbeloppets nedsättning till 80,000 R:dr. Vill man nu se till, huru många patroner därför skulle kunna anskaffas, och beräknar tillverkningskostnaden till 32 R:dr per 1,000 patroner utom laddningen, en siffra, hvartill man enligt Statsråds-protokollet ansett denna kostnad kunna nedtvingas, ehuru den hittills utgjort 40 R:dr per 1,000, så finner man, att endast $2\frac{1}{2}$ millioner patroner i sådan händelse skulle kunna under år 1870 åstadkommas och en brist af 1,820,000 patroner uppstå i det af Regeringen beräknade minimibehof. Men, säger Utskottet, "dylik materiel bör, i händelse af behof, kunna inom kortare tid till erforderlig mängd anskaffas". Låtom oss då antaga att behofvet skulle göra nödvändigt att fylla den nyssnämnda bristen

i minimitillgången. Huru lång tid skulle väl erfordras för tillverkning af det bristande antalet patroner? Statsråds-protokollet upplyser, att man lyckats uppdrifva tillverkningen till 500,000 hylsor i månaden, samt att under en kortare tid ända till 30,000 stycken dagligen kunnat åstadkommas. Antaga vi nu, att, under förutsättning att något fel å maskinerna icke uppstår, tillverkningen kan drivas äfven under en längre tid i den största skalan, så åtgår ju i allt fall icke mindre än 60 dagar för tillverkningen af dessa 1,820,000 patroner, som erfordras att fylla det mest trängande behofvet. Jag frågar: tron J verkligen, mine Herrar, att i nuvarande tider, en fiende skulle lemna oss hela två månader till krigsförberedelser? Jag tror det icke, Hvertill gagnar det oss att anskaffa lämpliga gevär, om vi genom malplacerad njugghet i detta afseende icke kunna begagna oss af dem?

Jag måste på dessa skäl och då jag anser sparsamheten i detta fall vara oklok, yrka afslag å Utskottets Betänkande i denna punkt och bifall till Kongl. Maj:ts Proposition.

Herr Statsrådet Abelin: Generalfälttygmästaren har, på sätt Kammaren af bilagan till den Kongl. Propositionen torde hafva sig bekant, framställt ett anslagsbehof för patronertillverkningen under år 1870 af 140,000 R:dr, i ändamål att kunna uppbringa patronertillverkningen derhän att vi vid nämnda års slut kunde påräkna en behållning i förråd af 8 millioner patroner, eller, under antagande att vi vid samma tid egde att tillgå 87,500 stycken gevär, ett antal af omkring 100 patroner per gevär.

Då emellertid i detta anslagsbehof blifvit ifrågasatt en nedsättning af sammanlagdt 60,000 R:dr, skulle, efter en tillverkningskostnad af 40 R:dr per tusen patroner och under förutsättning att inga andra medel för ändamålet kunde beredas, en brist i den beräknade minimitillgången af ungefär $1\frac{1}{2}$ million patroner uppstå, hvarigenom förhållandet mellan de färdiga gevären och tillgången på patroner skulle ställa sig ungefär såsom 1 till 74.

Antager jag återigen en annan, tvifvelsutän riktigare beräkningsgrund för ammunitionsbehofvet och utgår från antalet infanterister under vapen, så uppstår, om jag förutsätter en styrka af 54,000 man och ett förråd af $6\frac{1}{2}$ millioner patroner, hvartill jag med den nu af Utskottet föreslagna anslagssumma skulle komma, en tillgång vid 1870 års slut af 120 patroner per man. Antager jag vidare en tidrymd af några månader, under hvilken patronertillverkningen oafbrutet fortginge, skulle ändå förhållandet, om vi då af kriget öfverraskades, ställa sig så ofördelaktigt — tillgången skulle nemligen icke blifva stort större än 170 patroner per man — att en krigsstyrelse, der förändrade åtgärder kunnat vara af henne beroende, icke kunde stå till svars för ett sådant tillstånd.

Den helt naturliga följderna här af blifver, att, så vidt Kongl. Maj:t får efter sig företeende omständigheter använda de båda anslagsbeloppen för gevär och patroner för ena eller andra behofvet, och så vidt inga andra utvägar kunna beredas, gevärsanslaget måste i någon mån för patronertillverkningen anlitas, hvaraf i sin tur följer, att vi erhålla ett

mindre antal gevär än det påräknade, och att arbetet vid fabrikerierna, liksom vid reparationsverkstäderna, måste bedrivas med en mindre arbetsstyrka än den för ändamålet inöfvade och antagna, och med mindre resultat än de med mycken kostnad och omtanke anskaffade maskinerna och anordnade verkstäderna skulle kunna frambringa.

Under sådana förhållanden och då Kongl. Maj:t i det af General-fälttygmästaren såsom behöfligt uppgifna anslaget till kopparpatroner redan föreslagit, att den nedsättning, som med nödig omtanke för landets försvar och med fästadt afseende på fabrikationens fördelaktiga bedrivande kan vara förenligt, så nödgas jag hemställa om bifall till Kongl. Maj:ts Proposition i denna punkt.

Herr Montgomery-Cederhjelm: Jag vill visserligen ej bestrida, att åtskilliga skäl kunna tala för bifall till Kongl. Maj:ts Proposition i förevarande fall, och att det, såsom Herr Chefen för Landt-försvarsdepartementet nyss anfört, kan vara af vikt, att behofvet af patroner blir snart fyllt, men jag tror, att frågan bör ses ur en annan synpunkt. Man samlas till riksdagen, ledamöter väljas till Stats-Utskottet, der sammankomma representanter från olika delar af landet, och från alla håll höjas rop å sparsamhet. Kongl. Maj:t har visserligen vid äskande af anslag ådagalagt den största moderation, men det fordras dock alltid ännu mera, och man måste derföre tillse, huruvida icke någonstädes nedsättning kan ske. Jag får då erkänna, att af alla anslag har intet synt mig så väl kunna tåla en nedsättning som det ifrågavarande, och detta af två skäl: dels är ännu icke känt, huru länge kopparpatroner kunna förvaras, utan att krutet tager skada, dels torde det antal patroner Herr Krigsministern beräknat för hvar man vara väl högt. Det utgör nemligen 120, ja ända till 170. Jag har läst en beskrifning öfver slaget vid Sadova och fann deraf, att åtgången af patroner varit fabulöst liten; en fullt sakkunnig person har äfven uppgifvit, att patronåtgången under nämnda slag varit vida mindre än man förmodat, och mindre än under likartade förhållanden förut varit fallet, just i anseende till större träffsäkerhet hos de nya gevären och den korta tid skjutningen i följd deraf behöfde pågå. Någon bestämd siffra vågar jag ej uppgifva, men jag vill minnas, att åtgången endast utgjorde mellan 20 och 30 för hvarje gevär.

Ett ytterligare skäl för nedsättning af det äskade anslaget är den korta tid, inom hvilken, i händelse af behof, patroner kunna anskaffas. 30,000 kunna tillverkas dagligen och således nära en million i månaden. Står faran för dörren, måste man alltid skaffa medel; de få tagas hvar så kan ske. Frågan gäller då icke medlen, utan endast tiden, och då tillverkningen går så hastigt, torde tiden icke blifva för knapp. Vill man verkligen sparsamhet, och är icke ordandet derom endast en vacker fras, då bör enligt min åsigt detta anslag i främsta rummet reduceras. För öfrigt får jag erinra, dels att nedsättningen endast är från 120,000 R:dr till 80,000 R:dr, och att således en ganska vacker summa återstår, dels ock att Kongl. Maj:t, enligt hvad i nästa punkt föreslås, skulle ega att efter omständigheterna använda

gevärsanslaget äfven till patroners förfärdigande. Jag yrkar bifall till Utskottets hemställan.

Herr Wallenberg: Utan att på något sätt vilja bestrida riktigheten af de beräkningar, som af Herr Krigsministern uppgjorts, och att det kunde vara skäl att använda 120,000 R:dr för ifrågavarande ändamål, anhåller jag endast få nämna, att inom Stats-Utskottet yrkades af många ledamöter anslaget nedsättning till 60,000 R:dr, och att der voterades, icke mellan 80,000 och 120,000, utan mellan 60,000 och 80,000. Då jag således nu yrkar ett anslag af 80,000 R:dr, sker detta endast derföre, att jag tror det vara förmånligare för saken att man vid den gemensamma voteringen får välja emellan 80,000 och 60,000, än emellan 120,000 och 60,000. Jag anser det derföre vara klokast att bevilja endast 80,000 R:dr och yrkar af detta skäl bifall till Utskottets förslag.

Friherre Funck: Då denna fråga förevar inom Stats-Utskottet, sökte dess ledamöter, sin pligt likmätigt, att göra sig väl reda för behovet af det äskade anslaget, men ledamöterna hade äfven ett annat åliggande, som är dem förelagdt i 39 § Riksdags-ordningen, det nämligen att tillse, det nödiga indragningar och besparingar iakttagas. I följd af den verkliga moderation, hvarmed Kongl. Maj:ts Proposition denna gång är uppställd, hafva endast vid få anslag nedsättning kunnat föreslås; i *detta* fall trodde vi oss dock kunna det. Frågan beror naturligtvis här på den omständighet, huruvida det antal af 100 patroner per gevär, som Herr Krigsministern föreslagit, är erforderligt eller om det icke är för högt. Det må vara djerft af mig, som icke eger tillräcklig sakkänedom, att i detta afseende hysa en annan mening än Herr Krigsministern, men erfarenheten från sista Preussiska kriget lemnar stöd för min åsigt. En föregående talare har redan åberopat detta krig, men ej velat nämna några siffror. Jag är i tillfälle att uppgifva sådana och dessa officiella. Den Preussiska arméen bestod under detta krig af 268,000 man och förbrukade 1,850,000 patroner, således ej mer än 7 per man. Detta bevisar dock ej mycket, när hela styrkan ej var i elden, men, mine Herrar, den största patronförbrukningen vid någon bataljon uppgick endast till 23 å 24 per man, och detta fastän bataljonen deltagit i de blodiga och långvariga striderna vid Nachod, Trautenau och Skalitz. Under fälttåget voro Preussiska soldaternas patronkök inrättade för ett antal af 60 patroner; i följd af den under kriget vunna erfarenheten har nu detta antal nedsatts till 30. Att vid sådant förhållande stanna vid ett anslagsbelopp, som ändock tillåter att förse våra soldater med patroner till ett antal, som tre gånger öfverstiger det högsta belopp, som under nämnda krig förbrukades, torde ej vara vågadt, och jag yrkar derföre utan några betänkligheter bifall till Utskottets förslag.

Herr Statsrådet Abelin: Villigt erkännande att förhållanden kunna gifvas, som göra åsidosättandet af äfven viktiga behof till en nödvändighet, har jag ingalunda velat uttala något klander öfver den nedsättning Utskottet föreslagit; jag har endast velat förbereda Kam-

marens ledamöter derpå, att i händelse ifrågavarande anslag minskas och någon oförutsedd nedsättning i tillverkningskostnaden för gevär eller patroner icke kan ega rum eller andra utvägar ej beredas, gevär sannolikt icke komma att tillverkas till den kvantitet, som är ifrågasatt.

Man har åberopat förhållanden från sista Preussiska kriget och anfört att derunder icke förbrukades mera än 7 patroner per man i medeltal samt att högsta patronåtgången inom någon bataljon utgjort 23 per man. Detta är ganska riktigt, men om man deraf drager den slutsatsen, att Preussiska krigsstyrelsen på ett sådant antagande byggt eller efter kriget på dessa förhållanden vågat bygga sin utrustningsplan, misstager man sig helt och hållet. Under kriget bar hvarje soldat 60 patroner i renseln och patronköket, hvarjemte i bataljonernas patronvagnar och i ammunitionskolonnen medfördes 104 patroner för hvarje man. Således funnos vid arméen 164 patroner per man. Härtill kommer, till kompletterande af uppgifvet antal patroner vid ammunitionskolonnerna, en *Reservpark* och en *Central-ammunitions-depôt*, innehållande tillsammans 360 patroner för hvar soldat. Utrustningsplanen upptog alltså före kriget 524 patroner per man.

Efter kriget upptager den, enligt hvad senaste officiella meddelanden gifva vid handen, ett antal af 529 patroner pr man. Soldaten skall nemligen sjelf bära 80; 89 stycken åtfölja armén å bataljonernas patronvagnar och vid ammunitionskolonnen; 360 per man förvaras vid centraldepoten och ammunitionsparken. Efter samma utrustningsplan skulle för vår armé, beräknad till 54,000 man Infanteri, erfordras 28,566,000 patroner. Här har ifrågasatts att uppbringa tillverkningen derhän att vi, vid 1870 års slut, egde en tillgång af endast 8 millioner, och jag hemställer om icke dessa anspråk kunna anses ytterst moderata. Då man åberopar sista Preussiska kriget och tager detta till måttstock för beräkning af den ammunition, som kan erfordras, bör man för öfrigt ihågkomma, att Preussiska arméen var den anfallande, att den var segrande och att den hade i sin magt att någorlunda bestämma krigets varaktighet. Skulle åter en fiende anfalla oss, torde han icke göra sig detta omak utan att egna oss en allvarlig dust. Säkerligen skulle vi ej efter endast en kort kamp vilja anse allt förloradt och gifva oss på nåd och onåd, utan skulle vi söka utkämpa striden till det yttersta; men snart skulle vårt lilla patronförråd kunna bli förbrukadt, och då hade vi under krigets fortgång endast att tillgå den dagliga tillverkningen af högst 50,000 patroner, eller icke fullt en patron per dag för hvarje man af den aktiva arméen.

Jag har ansett mig pliktig fästa uppmärksamheten vid dessa förhållanden, och vill i öfrigt endast förklara, att, i händelse Kammarrens af hvilka skäl som helst icke skulle bifalla Kongl. Maj:ts Proposition, en omtänksam krigsstyrelse icke lärer försumma att, för fyllande af det oundgängligaste behovet patroner, söka bereda sig nödiga tillgångar, skulle än derigenom gevärsanslaget anlitas och det påräknade antalet gevär i någon mån komma att minskas.

Grefve Lagerberg: Efter de upplysningar hvilka den siste

värde talaren lemnat Kammaren, torde behovet af ett större anslag till kopparpatroner, än Utskottet föreslagit, icke vara underkastadt något tvifvel. För min enskilda del och äfven med iakttagande af all möjlig sparsamhet vid bestämmande af statsanslagen, skulle jag helst hafva önskat att anslå de 140,000 R:dr Generalfälttygmästaren ansett vara af behovet påkallade. Kongl. Maj:t har dock ej begärt mera än 120,000 R:dr, och större belopp torde således ej komma i fråga. Man bör ihågkomma att det äskade anslaget är afsedt att användas icke endast för ökande af förråden, utan äfven för exercis. Vår armé har, som vi alla veta, nyss erhållit Remingtongevär; skall soldaten kunna använda dem med någon fördel, måste han göra sig förtrogen med dem, och detta sker naturligtvis endast derigenom att han får ofta begagna dem vid skjutning. Förbrukningen af patroner för öfningars skull kommer således att betydligt ökas. Kasta vi en blick på andra länder, så finna vi att öfverallt soldaten för närvarande öfvas i första rummet i skjutning, och enligt den nya taktiken tyckes den största vigt komma att ligga på eldens verkan, på rätt- och snabbskjutning. Inom vår armé med dess korta öfningstid blifva naturligtvis skjutöfningar af yttersta vigt, och vid sådant förhållande kan det ej vara riktigt att nedsätta ett sådant anslag, som det ifrågasvarande. Jag anser mig därför pligtig yrka bifall till Kongl. Maj:ts framställning om anslag af 120,000 R:dr. Den talare, som förordade Utskottets förslag, anförde såsom ett skäl därför, att Kongl. Maj:t i händelse af behof skulle kunna ingripa i gevärsanslaget. För min del anser jag detta anslag så viktigt, att det ingalunda bör lida någon minskning.

Herr Björnstjerna: Med den talare som sist hade ordet instämmer jag deri att den utredning, frågan inom denna Kammare redan erhållit, är så fullständig, att någon tvekan ej vidare torde förefinnas huru man bör rösta. Jag anhåller emellertid att få tillägga ännu ett skäl för bifall till Kongl. Maj:ts Proposition. Man har trott sig kunna genom ansträngning af verkstäderna hastigt fylla behovet af patroner, i händelse man skulle nödgas använda sådane i betydligare mån, och man har beräknat huru stor den dagliga tillverkningen skulle blifva, men man har förbiset en omständighet, som lätt kan inträffa, eller att brist på kopparplåtar uppstår. Dessa kunna ej anskaffas lika hastigt som papper; deras tillverkning fordrar ganska lång tid och man måste således på förhand göra beställningar hos kopparverken. Beviljas nu ej erforderligt anslag, kunna beställningar ej ske, och då kan lätt hända att man i farans stund, äfven om man då beviljar medel, icke kan anskaffa patroner af brist på rudiematerier.

En ledamot af Stats-Utskottet har yttrat, att Utskottet med anledning af Riksdags-ordningens föreskrift ansett sig pligtigt att iakttaga den största sparsamhet och söka åvägabringa nedsättningar så mycket som möjligt, samt att Utskottet å 4:de Hufvudtiteln icke funnit något mera åtkomligt anslag än det ifrågasvarande. Det är sannt att Riksdags-ordningen föreskrifver Stats-Utskottet att göra besparingar, men det är väl under förutsättning att dessa besparingar äro

nödiga och nyttiga. Så är här icke förhållandet. Då Herr Chefen för Landtförsvars-departementet äskat det minsta möjliga belopp, till och med mindre än General-fältygmästaren ansett nödvändigt, kan enligt mitt bestämda förmenande vidare nedsättning ej ega rum. Jag har därför antecknat mig såsom reservant mot Utskottets förslag, och jag tror mig hafva haft skäl dertill.

En annan talare har yttrat att det vore klokast att bevilja endast 80,000 R:dr, enär eljest det skulle vid en gemensam votering sannolikt komma att väga emellan 60,000 och 120,000 R:dr, i hvilket fall den förra summan hade alla utsigter för sig att blifva den vinnande. Jag lemnar derhän hvilket resultat af en gemensam votering kan vinnas, men jag anser, att Kammarens ledamöter, oberoende af all tanke på kommande voteringar, böra fatta sitt beslut på grund af de upplysningar, som under öfverläggningen framlagts, och i detta fall synas, för mig åtminstone, dessa upplysningar vara af sådan vikt, att jag anser mig befogad yrka bifall till Kongl. Maj:ts Proposition.

Herr Schartau: Jag hvarken vill eller kan bestrida riktigheten af det, som här blifvit anfördt för bifall till Kongl. Maj:ts Nädiga Proposition; men jag ber att rörande förloppet af frågans behandling i Stats-Utskottet få upplysa, att der icke var fråga om votering om något annat än mellan 60,000 eller 80,000 R:dr, och att det vid detta tillfälle befanns — i allmänhet förekommer nämligen öppna voteringar i Stats-Utskottet — att alla Andra Kammarens ledamöter stodo på sidan af 60,000 R:dr, men de öfriga på andra sidan, samt att slutligen saken måste afgöras genom slutna omröstning, då den förseglade sedeln gynnade deras åsigt, som voro för det större anslaget. Vid ett sådant förhållande är temligen klart, att Andra Kammarerna icke kommer att medgifva större anslag än 60,000 Rdr. — Skulle då Första Kammarerna med godkännande af här anförda skäl, hvilkas riktighet — jag upprepar det — jag ingalunda vill bestrida, bevilja 120,000 R:dr, så är knappt tvifvelaktigt, i anseende till Andra Kammarens numeriska öfverlägsenhet, att ju icke vid en gemensam omröstning den åsigt, som är för det mindre anslaget, blir den segrande och det kan icke vara deras önskan, som anse ett högre anslag vara behöfligt. Som jag äfven heldre ser, att 80,000 än 60,000 beviljas och jag tror, att detta mål möjligen kan vinnas genom bifall till Utskottets förslag, får jag anhålla derom.

Herr Wærn: Jag är redan förekommen af Herr Schartau, som upplyst Kammarerna om frågans behandling inom Stats-Utskottet, och vill jag endast fästa uppmärksamheten derpå att, efter hvad man kan hoppas, någon olägenhet af ett mindre anslags beviljande än Kongl. Maj:t äskat, icke torde vara att befara, ty meningen är ju icke att patrontillverkningen skall upphöra med år 1870, utan dermed kommer naturligtvis att sedermera fortsättas, så att, om förrådet icke blir fyllt år 1870, det kan ske snart derefter. Det torde för öfrigt icke vara särdeles välbetänkt af ett litet land, som vårt, att, innan det

ännu

ännu är utredt, huru länge dessa patroner utan skada kunna förvaras, anslå medel för en tillverkning, beräknad på en så stor patronstillgång för hvarje man, som af Herr Krigs-ministern ifrågasatts. Enligt hvad här blifvit upplyst, kan ju, i händelse af behof, tillverkningen uppdriivas ganska högt, och den af en talare yttrade farhåga, att brist på kopparplåtar kunde uppstå, om man icke på förhand gjort beställningar derom, är, efter mitt förmenande, alldeles obehöflig, ty då våra kopparverk äro vana vid tillverkning af dylika plåtar, lärer någon lång tid icke erfordras för plåtarnes utvalsning.

Jag yrkar bifall till Utskottets hemställan.

Friherre Beck-Friis: Jag ber få anföra, att det bestämmande för mig i denna fråga är, hvad Herr Schartau nyss påpekade, eller, att de båda Kamrarnes ledamöter inom Stats-Utskottet stodo emot hvarandra, och man hade att välja emellan 60,000 och 80,000 R:dr.

För min enskilda del tror jag detta anslag tåla nedsättning, ty den beräkning på behovet af patroner, som i Kongl. Maj:ts nädiga Proposition är framställd, grundar sig icke på antalet soldater, som vi skulle kunna sätta i fält, utan på antalet gevär, under antagande att vi nästa år skulle hafva 80,000 sådana af ny modell färdiga. Gör man åter denna beräkning efter antalet soldater, så gestaltar sig förhållandet mycket bättre, och jag tror, att man ur denna synpunkt mycket väl kan försvara den nedsättning Utskottet föreslagit, hvartill jag för min del får tillstyrka bifall.

Sedan öfverläggningen härefter förklarats slutad samt Herr Grefven och Talmannen yttrat, att under densamma hade yrkats dels bifall till Stats-Utskottets förevarande hemställan oförändrad och dels bifall till samma hemställan med den förändring, att det ifrågavarande anslaget för tillverkning af kopparpatroner förhöjdes till det af Kongl. Maj:t äskade belopp, 120,000 R:dr; framställde Herr Grefven och Talmannen först proposition på bifall till Utskottets hemställan oförändrad, hvarvid svarades många ja, blandade med nej, och sedermera proposition på bifall till samma hemställan med ofvansagda förändring, då svaren utföllo med många nej, blandade med ja; hvarefter och sedan proposition på bifall till merberörda hemställan utan någon ändring blifvit förnyad samt med många ja, blandade med nej, besvarats, Herr Grefven och Talmannen förklarade sig nu hafva funnit ja öfvervägande.

Mom. c.

Bifölls.

15:de och 16:de punkterna.

Biföllos.

17:de punkten.

Riksd. Prot. 1869. 1 Afd. 1 Band.

Herr Wallenberg: Det har vid riksdagarna uttryckts en temligen allmän önskan, att för fortifikationsväsendet man borde litet mera koncentrera sina krafter, för att åtminstone få något färdigt. Då nu redan visat sig, att Riksdagen icke har fallenhet för att bevilja större summor för befästningarna vid Carlskrona, så kan jag för min del icke finna, huru vi kunna komma ifrån de 499,950 R:dr, hvartill kostnaden för befästningarna vid Oxdjupet blifvit beräknade, och hvilken beräkning blifvit godkänd af insigtsfulla ledamöter af Riksdagen, hvilka utgjort medlemmar af den härför tillsatta komité. Jag anser det till och med hafva varit välbetänkt, om Regeringen nu begärt mer än 117,400 R:dr. Utskottet har emellertid fäst sig vid, att Fortifikationschefen föreslagit 87,400 R:dr och har derföre tillstyrkt denna summa. Men vi måste ihågkomma, att inom Utskottet åtnjuter den största förtroende, som föreslår de minsta anslagen, och då jag icke tror det vara klokt af Riksdagen att taga på sitt ansvar att nedsätta ett anslag, som Kongl. Maj:t anser med fördel kunna användas till ett ändamål, som väl ändock en gång i tiden måste tillgodoses, till befästningar, som behöfva fullbordas — vi hafva, mine Herrar, rent af ingen Svensk hamn, som är befästad — så får jag anhålla om proposition på bifall till hvad Kongl. Maj:t här föreslagit.

Herr Montgomery-Cederhjelm: Jag har trott mig finna, att man i allmänhet icke har att påräkna sympatier inom denna Kammar, då man vågar försvara föreslagna nedsättningar af hvad Kongl. Maj:t äskat. Vid detta tillfälle befinner jag mig emellertid i den lyckliga ställning att få yttra mig emot ett af Stats-Utskottet framställt förslag och påyrka en förhöjning deri. I afseende å ifrågavarande befästnings-anslag torde det tillåtas mig få erinra, att genom Riksdagens redan fattade beslut det af Kongl. Maj:t för detta år äskade anslag för befästningarna å Hästholmen blifvit nedsatt med 39,000 R:dr, och genom nästa punkt, som här förekommer, afstyrker Utskottet ett af Kongl. Maj:t för Hästholmen begärdt ytterligare anslag af 24,000 R:dr, och då detta afstyrkande sammanhänger med föregående beslut, har man all anledning antaga, att det bifalles. Således har genom dessa besparingar anslaget till fästningsbyggnader förminskats med 63,000 R:dr, hvilket är en ganska betydlig nedsättning.

Sedan man nu kommit så långt med Hästholmen, att man beslutat sig för att der bygga ett fredstak och således kommit öfverens om, att, om jag så får säga, skänka den sin välsignelse och låta den hvila i fred till bättre tider, tror jag det vara skäl att koncentrera sina uppoffringar på de återstående befästningarna vid Carlsborg och Stockholm. Man har sagt, att då Fortifikationschefen icke begärt mer än 87,400 R:dr, Utskottet ansett sig icke böra tillstyrka större belopp. Men då Fortifikationschefen tillstyrkte dessa 87,400 R:dr, tillade han dock som en reservation, att det vore särdeles önskligt att få påbörja försänkningar vid Fredriksborg, och att han således gerna skulle vilja hafva ett större anslag; men att han, då han ansåg sig pligtig att begära anslag för Hästholmen, icke trodde sig kunna föreslå högre belopp än 87,400 för Fredriksborg och Oxdjupet. Då nu det begärda anslaget för Hästholmen blifvit afslaget, så försvin-

ner detta skäl, och jag får derföre yrka, att Stats-Utskottets förslag i denna punkt måtte afslås och att Kammaren i stället måtte bifalla hvad Kongl. Maj:t äskat, eller ett anslag af 117,400 R:dr.

Grefve Hamilton, Henning: Vid de tillfällen, då jag förut haft anledning yttra mig i fråga om befästningarne, har jag hufvudsakligast afsett två ändamål. Det ena, att, då icke anslagen till Rikets befästningar kunna blifva af särdeles stort belopp, de måtte koncentreras på färre punkter än förut varit förhållandet, så att något verkligen ändamålsenligt dermed kunde vinnas och man kunde närma sig den tid, då åtminstone någon punkt i vårt land vore fullt befästad. Mitt andra syfte har varit, att anslagen måtte så användas, att de i någon mån bidraga till försvarbarheten af det ställe, der de nedläggas.

Till följd af mitt första syfte kan jag icke hafva något emot, att anslaget till befästningar i Stockholms skärgård utgår till det af Kongl. Maj:t äskade belopp, isynnerhet som man indragit något af kostnaderna på annat håll. Men jag har äfven i det andra syftet ett skäl att bifalla Kongl. Maj:ts Proposition. Enligt Chefens för Fortifikationens förslag är det nemligen hans mening att nedlägga hela det af Utskottet tillstyrkta anslaget, eller 87,400 R:dr, på skansen vid Ox-djupet. Men Kammarens ledamöter torde hafva sig bekant, att äfven om denna skans vore färdig, skulle derigenom icke för fienden finnas större hinder att segla in till Stockholm än nu, ty han behöfde då blott välja det lättare forcerade inloppet vid Waxholm. Endast genom anslagets höjande till hvad Kongl. Maj:t begärt, blir det möjligt att vidtaga åtgärder, som göra Waxholms fästning mera försvarbar, och detta är för mig ett ytterligare skäl att tillstyrka bifall till Kongl. Maj:ts Proposition.

Grefve af Ugglas: Då äfven jag för min del önskar bifall till hvad Kongl. Maj:t här föreslagit, skulle jag icke hafva begärt ordet, för såvidt icke den näst siste talaren fällt ett yttrande, mot hvilket jag anser mig böra protestera. Han började nemligen sitt anförande med att säga, att inom denna Kammar hade den ringa sympatier att vänta, som föreslog nedsättning i anslag, som Kongl. Maj:t äskat. Jag har icke märkt en sådan tendens i denna Kammar, och hvad mig angår, så är det den, såvidt det står i min magt, fullständiga pröfningen af hvad, som kan vara behöfligt och gagneligt, som är bestämmande för mitt handlingssätt och ingalunda det motiv, som af den värde talaren framhållits. Jag är öfvertygad, att majoriteten af denna Kammares ledamöter handla på samma sätt, lika visst som jag tror, att frågan om beviljandet af ett anslag, som är för landets väl nödigt, icke får gifva vika, derföre att, såsom samme talare i ett föregående plenum yttrade, det från alla håll ropas, att besparingar måste göras. Det är pröfningen, huruvida en besparing kan ske öfverensstämmande med landets nytta, som bör bestämma och, det vågar jag påstå, alltid har bestämt i alla frågor denna Kammares beslut. Det är denna min mening, som jag, till förekommande af den

missuppfattning, som kunnat blifva en följd af denne talares yttrande, ansett mig böra uttala.

Då jag har ordet, torde jag få fästa uppmärksamheten på, att den meningsskiljaktighet, som man kan anse förefinnas emellan Departements- och Fortifikationschefen, i sjelfva verket icke eger rum, ty båda hafva begärt samma totalbelopp; men då Fortifikationschefen önskat större delen deraf lagd på befästningarne vid Carlskrona, har Departementschefen ansett det för ögonblicket vara mera pressant, att befästningarne vid inloppet till Stockholm blifva föremål för ett större anslag, än Fortifikationschefen beräknat. Det var således endast skilnad i åsigten om hvad, som för ögonblicket var det angelägnaste, som föranledde den olikhet i anseende till detaljsiffrorna, som förefinnes.

Jag yrkar bifall till Kongl. Maj:ts Proposition.

Herr Brusewitz: På de skäl, som af flera föregående talare blifvit omnämnda, har jag inom Utskottet biträdt den mening, att Kongl. Maj:ts nådiga Proposition om beviljandet af ett anslag på 117,400 R:dr borde bifallas. Jag får derföre äfven nu framställa yrkande i denna syftning.

Sedan öfverläggningen förklarats slutad samt Herr Grefven och Talmannen yttrat, att under densamma endast hade yrkats, att Stats-Utskottets förevarande hemställan måtte bifallas med den förändring, att det ifrågavarande anslaget till befästningsarbeten vid Oxdjupet eller Fredriksborgs-sundet förhöjdes till det af Kongl. Maj:t äskade belopp, eller 117,400 R:dr; framställde Herr Grefven och Talmannen först proposition på bifall till Utskottets hemställan oförändrad, hvarvid svarades nej, och sedermera proposition på bifall till samma hemställan med ofvansagda förändring, hvilken proposition med ja besvarades.

18:de—21:sta punkterna.

Biföllos.

22:dra punkten.

Herr Statsrådet Abelin: Då Stats-Utskottet, såsom skäl för sitt afstyrkande i denna punkt, anført, hurusom skarpskytteföreningarnes antal under förra året förminskats, ber jag få fästa uppmärksamheten derpå, att detta anslag icke uteslutande afser understöd för dessa föreningar, utan har ett långt vidsträcktare och väsendtligare ändamål, nemligen att befordra skjutfärdigheten hos den vapenföra befolkningen öfver hela landet, i hvilket afseende det disponeras till skjutpremier, till skjuttäflingsfester och såsom bidrag till skjutbanors uppförande i skilda landsorter, hvarigenom det blir möjligt att kunna förflytta en del af arméens skjutöfningar till hemorten och såmedelst bespara en för öfriga öfningar under regementsmötena ganska dyrbar tid.

Jag har endast velat påpeka detta, öfvertygad att härvid fästes det afseende, som det vigtiga ändamålet förtjenar.

Grefve af Ugglas: Det förhållande, som Statsrådet Abelin anmärkt, har ingalunda undgått Utskottets uppmärksamhet; men vid granskning af det öfverskott, som under förra året visat sig uppstå på detta anslag, har Utskottet icke kunnat finna annat, än att med nämnda öfverskott och det ytterligare anslag, som nu af Utskottet blifvit föreslaget, tillgångar skulle i tillräcklig mån finnas för tillgodoseende af det behof, som Herr Statsrådet påpekat. Då härtill kommer, att vid Åttonde Hufvudtiteln Utskottet ansett sig böra ställa en summa, motsvarande den minskning som här skulle ifrågakomma, till Kongl. Maj:ts disposition för ett ändamål, som visserligen icke är detsamma, men dock dermed nära beslägtadt, nemligen till undervisning för skolungdomen i vapenföring, så har Utskottet icke kunnat finna annat, än att det har fullt giltiga skäl för den i denna punkt föreslagna nedsättningen.

Grefve Mörner, Carl Göran: Då enligt min öfvertygelse knappt något anslag för Staten lemnat så ringa valuta som ifrågasvarande, så kan jag icke annat än på det lifligaste instämma i Stats-Utskottets förslag att nedsätta detsamma. Det är tillräckligt, att vi under loppet af flera år årligen pluttrat bort 90,000 R:dr för denna sak, och skulle vi nu inskränka oss till att fortsätta rörelsen med 70,000 R:dr, så kan det vara vackert nog. — Jag anhåller om bifall till Utskottets förslag.

Herr Montgomery-Cederhjelm: Som af Åttonde Hufvudtiteln synes, är der för skolungdomens öfvande i vapenföring föreslagen en summa, motsvarande det belopp, hvarmed detta anslag skulle minskas, och då kunna vi, som äro vänner af skarpskytteväsendet, hoppas att till ersättning få se en hel mängd små skarpskyttar öfvade. — Jag anhåller om bifall till Utskottets förslag.

Friherre Raab, Adam: Jag kan icke underlåta att till besvarande upptaga Grefve Mörners yttrande i afseende å skarpskytteföreningarne. För min del är jag öfvertygad, att de icke allenast åstadkommit den nytta, att mången yngling genom dem kommit att öfva sig i vapnets bruk, utan en ännu större derigenom, att de utgöra första grunden för en allmän folkbeväpning, som jag dock hoppas skall förr eller sednare införas. Hvad anslaget beträffar, så hafva de skjutöfningar, som derigenom möjliggjorts, varit af för stor nytta, för att jag ej skulle önska, att gamla anslaget fortfarande måtte utgå.

Jag skulle således rösta för 90,000 R:dr, såvida icke en besparing af 19,298 R:dr finnes sedan förra året, som nu kan tagas i anspråk; och vid det förhållandet inskränker jag mig till att yrka bifall till Utskottets förslag om ett anslag af 70,000 R:dr.

Öfverläggningen förklarades slutad och punkten bifölls.

23:dje, 24:de och 25:te punkterna.

Biföllos.

Anmäldes och bordlades från nedannämnda Utskott inkomna Ut-låtanden och Memorial, nemligen från

Stats-Utskottet:

N:o 37, angående regleringen af utgifterna under Riks-statens Sjette Hufvudtitel;

N:o 38, angående regleringen af utgifterna under Riks-statens Sjunde Hufvudtitel;

N:o 39, angående regleringen af utgifterna under Riks-statens Åttonde Hufvudtitel;

N:o 40, angående regleringen af utgifterna under Riks-statens Nionde Hufvudtitel;

N:o 42, angående ersättning för sådana af Statskontoret förskottsvis bestridda utgifter, för hvilka statsanslag ej blifvit beviljade;

N:o 43, angående föreslagna statsbidrag till vägars anläggning, bro- och hamnbyggnader samt kanaler, äfvensom sjösänkningar och andra vattenaftappningsföretag;

N:o 44, med förslag till allmänna vilkor och stadganden i af-seende på de statsbidrag, som under denna riksdag beviljas för väg-anläggningar och vägförbättringar, hamnanläggningar, kanaler och andra vattenkommunikationer, äfvensom för sjösänkningar och andra vattenaftappningsföretag;

Lag-Utskottet:

N:o 9, i anledning af väckta motioner om ändring i Kongl. Förordningen, angående grunderna och vilkoren för hemmansklyfning och jordafsöndring den 6 Augusti 1864;

Första Kammarens Tillfälliga Utskott:

N:o 2, i anledning af väckt motion om revision af Fattigvårds-förordningen och af Stadgan rörande försvarslöse och till allmänt arbete dömda personer.

Kammaren åtskiljdes kl. ½3 e. m.

In fidem
O. Brakel.

Fredagen den 5 Mars 1869.

Kammaren sammanträdde kl. 6 e. m.

Justerades fyra protokollsutdrag för sammanträdet å förmiddagen.

Föredrogs ånyo och företogs punktvis till afgörande Bevillnings-Utskottets den 1 och 3 dennes bordlagda Betänkande N:o 6, i anledning af väckt motion om åtgärders vidtagande för att hämma oloflig varuinförsel.

1:sta punkten.

Bifölls.

2:dra punkten.

Friherre Raab, Adam: Jag anser sannolikt, att motionen haft skäl för sig, och således äfven kanske nödigt, att en underdånig skrifvelse i ämnet beslutas, men jag hemställer till eder, mine Herrar, huruvida någon af eder har den närmare kännedom om den Danska lagstiftningen och lagskipningen, att han kan påstå att den "uppmuntrar och understödjer" smuggeriet vid Skånska kusten. Kan man icke bevisa ett sådant påstående, så anser jag väl starkt att yttra sig på ett så positivt sätt och att vilja, det Kongl. Maj:t skall begära, det Danska Regeringen skall vidtaga sådana åtgärder att icke vidare lurendrejeriet "uppmuntras eller understödjes". För min del gillar jag skrifvelsen i öfrigt, men föreslår att dessa sista orden "eller åtminstone icke vidare uppmuntras eller understödjes", måtte såsom olämpliga utgå, så vida nemligen icke någon ledamot här kan bevisa, att de verkligen kunna försvara sin plats.

Herr Hallenborg: Med anledning af Friherre Raabs yttrande, ber jag få fästa uppmärksamheten derå att i Betänkandet icke står "att den Danska Regeringen uppmuntrar eller understödjer smuggeriet" på Skånska kusten, men fallet är att en högst betydlig oloflig

varuinförsel, i synnerhet af spritvaror, från Danmark till Skåne eger rum, så betydlig att den tagits i betraktande till och med hos pröfningskomitéerna. Man har för inkomst af kapital eller arbete beskattat personer med afseende å den vinst, som de skördat på denna handtering, ehuru den uppgifna inkomsten icke kunnat så noga specificeras, enär den berott på förtjenst af luredrejeri. Det tillgår på ungefär följande sätt. I Helsingör ligga en mängd prämar, lastade med ett visst antal bränvinsfat af små dimensioner. Danska tulltjenstemännen uppteckna kantalet bränvin, som de föra, hvarefter de om aftnarne utlöpa ur hamnen och sedermera i sundet å gränslinien sammanträffa med Svenska farkoster, hufvudsakligen fiskarbåtar, dervid utbyte af varor sker; lyckas af en eller annan orsak någon gång icke detta, så återvända de till Helsingör, der de utan vidare åtnjuta drawback för hvad de icke återföra. Vid sådant förhållande ligger den tanken icke fjerran, att detta är en uppmuntran från Danska tullagstiftningens sida, och detta missförhållande skulle enligt min tanke upphöra, om Danska Regeringen förändrade sin tullagstiftning derhän, att drawback icke beviljades för mindre än 100 kannor bränvin eller spritvaror. I alla händelser bör Danska Regeringen om förhållandet erhålla kännedom, och jag tillstyrker därför bifall till Utskottets Betänkande i denna punkt.

Grefve Hamilton, Henning: Med Friherre Raab förenar jag mig så till vida, att jag likasom han önskar, att de båda sista raderna i förslaget måtte utgå, men jag går ändå ett stycke längre, i det jag anhåller att alla de föregående raderna måtte få följa med. Herr Hallenborg har visserligen sagt, att skrifvelsen icke innefattar något, som antyder att Danska Regeringen skulle uppmuntra smuggeriet å Skånska kusten. Den sista raden innehåller likväl orden: "ej vidare uppmuntras och understödjdes". Måne det kan betyda annat än att Svenska Representationen anser Danska lagstiftningen icke blott understödja utan äfven uppmuntra smuggeriet? Att det ena landets Representation gör en sådan framställning till sitt lands Regering i afseende på det andra landets lagstiftning, anser jag vara icke blott olämpligt utan äfven onyttigt, såsom icke ledande till något resultat. Det har naturligtvis icke kunnat undfalla hvarken General-tullstyrelsen eller Regeringen, att en storartad smuggling af bränvin från Seeland till Svenska kusten verkligen eger rum, och under den tid jag hade den äran att vara de förenade rikenas minister i Köpenhamn, erhöj jag med anledning deraf befallning att sätta mig i förbindelse med de Danska myndigheterna, för att göra mig underättad om hvilka åtgärder, som kunde från Dansk sida vidtagas för att förhindra denna oloffiga införsel. Danska Regeringen visade sig i detta som i alla andra afseenden särdeles beredvillig att gå våra önsknings till mötes, och anordningar vidtogos, för att, så vidt möjligt vore, kontrollera utførseln från Danmark och derigenom hindra smuggling. Men att vilja nu gå så långt som att begära, att Danmark skall ändra sin lagstiftning derföre att vi icke kunna hindra Svenska smugglare att smuggla in bränvin, det är verkligen att ställa anspråken på en främmande magts välvilja alltför högt. Vid den

temligen vidlyftiga undersökning af förhållandena, som vid förut omnämnda tillfälle egde rum, tillfrågades jag af Danske Finansministern, om jag kunde upplysa, huruvida smugglingen verkställdes med Danska båtar; men huru härmed sig förhöll, kunde då ej med säkerhet visas, åtminstone ej att Danska båtar dertill i någon betydlig mån användes. Man vill således begära att Danska Regeringen icke blott skall efterse sina egna undersåter, utan äfven ställa så till att en främmande magts undersåter icke skola kunna begå lagbrott i deras eget land. Detta är väl ändå att gå för långt. Så långt ville åtminstone icke dåvarande Svenska Regering sträcka sina fordringar, utan hon fann sig tillfredsställd med de åtgärder, som vidtogos, och hvilka hufvudsakligen bestodo deri, att våra konsulter fingo uppgifter på de små båtar, som anlände till Köpenhamn eller Helsingör, hvilka uppgifter dessa i sin ordning meddelade vederbörande tullkammare i Sverige, så att dessa kunde passa på dem och genom tullbevakningen söka förhindra smugglingen. Man kunde visserligen säga, att Danmark icke ligger längre från Sverige än Sverige från Danmark, och att således reciprocitet i detta afseende kunde vinnas, men förhållandet är, att Danskarne bevaka sina kuster och förhindra all smuggling sjelfva, och det borde äfven vi kunna göra. Då jag på sådana skäl anser Utskottets Betänkande i denna punkt både öfverflödigt och olämpligt, yrkar jag afslag å detsamma.

Friherre Raab, Carl: Jag anser denna skrivelse ej mindre olämplig än äfven förödmjukande, då vi derigenom tydligen uttala, att vi icke kunna uträtta någonting sjelfva, utan måste göra en framställning till Danskarne, att de ville vara så goda och hjälpa oss. För min del undrar jag, hvarföre vi icke använda de medel, som stå till buds och ligga så nära till hands, som att t. ex. anskaffa några små ångbåtar, som i hastighet äro dessa smugglarefartyg, som ju hufvudsakligen utgöras af fiskarebåtar, betydligt öfverlägsna, och hvilka efter mitt förmenande borde göra hvarje försök till smuggling omöjligt. Jag förundrar mig att en sådan åtgärd icke redan blifvit vidtagen, och anser att man först bör göra hvad på en sjelf ankommer, innan man faller andra besvärlig med böner om hjälp. Jag afstyrker ifrågavarande förslag, och yrkar afslag å Utskottets ifrågavarande Betänkande i denna punkt.

Friherre Sprengtporten: Jag har föga att tillägga till de skäl, den siste ärade talaren anfört för afslag till den ifrågasatta skrifvelsen. Jag anser denna åtgärd icke lämplig och tror icke det går an, att Representationen hos Kongl. Maj:t begär vidtagandet af dylika mått och steg. Men då Bevillnings-Utskottet funnit sig föranlåtet att komma fram med ett sådant förslag, så måste detta bevisa, att tullbevakningen i sundet måtte vara mycket bristfällig, och jag vågar uttala den förhoppning, att detta måtte blifva afhjelpat. Jag yrkar afslag å Utskottets Betänkande i denna punkt.

Herr von Möller: Då Grefve Hamilton redan förekommit mig med framställande af de skäl, som tala för afslag, kunde jag inskränka

mig att instämma med honom; men jag vill dock icke undandraga mig att lemna ett bidrag till belysning af frågan. Vill man göra sig mödan att granska exportlistorna, skall man finna att de Skånska städerna på sednare tider erhållit en ny exportartikel, nemligen små laggkäril af trä, och det är just på dessa käril, som bränvin och andra spritvaror insmugglats. Enligt min åsigt ligger hufvudsakliga lockelsen till detta smugglingssystem i den Danska lagen om drawback. Det skulle således nödvändigt uti den ifrågasatta skrifvelsen genomlysa den tysta önskan, att Danskarne ville ändra sin lagstiftning i detta fall. Jag tror dock ej att denna önskan skulle för dem utgöra tillräckligt motiv för att vidtaga en sådan ändring. Såsom förhållandet emellertid nu är, vågar jag påstå att det är omöjligt för Generaltullstyrelsen, hvilken, jag är derom förvissad, gör allt hvad den åligger att stäffa detta smuggeri; och om vi också ville utspänna ett nät af bevakning längs Skånska kusten, skulle den endast i ringa mån kunna hindra den olofliga införseln. När bränvin inlastas i Köpenhamn föres det ej direkte till Sverige, utan lägges på nederlag på en af de många Danska tullstationer, som finnas vid sundets kuster. Från de Svenska fisklägena utgå sedermera båtar, som intaga en del af de deponerade kärilen, att under nattens mörker och om förhållandena äro gynnande söka insmuggla dem. Om således äfven hvarje båt, som i Köpenhamn inlastade bränvin, telegraferades, så vunnnes dermed ingenting, ty den båt, som först intagit lasten, kommer icke till Sverige med densamma. Grunden till den betydliga vinst, som skördas af smuggeriet, ligger icke blott i bränvinets lägre pris i Danmark, utan, såsom är nämndt, i den drawback, som der beviljas för allt bränvin, som utföres. Ett bevis på den stora utsträckning, hvori smuggeriet bedrivs, och på den stora vinsten deraf är att, enligt hvad jag med full visshet känner, en Svensk köpman för några år sedan bosatt sig i Köpenhamn enkom för att i stort drifva denna affär och detta på Danmark, blott för att af samma vara godtgöra sig en mångdubblad drawback. Jag har icke velat undanhålla Kamraren dessa upplysningar, ehuru jag, på de af Grefve Hamilton anförda skäl, instämmer med honom i yrkande af afslag å Utskottets Betänkande i denna punkt.

Herr von Geijer: Såsom ledamot af Bevillnings-Utskottet vill jag endast nämna, att jag icke öfvervarit Utskottets öfverläggningar eller beslut i denna fråga, och att jag anser det beslut, hvartill Utskottet kommit, mindre välbetänkt, ehuru visserligen Herr Hallenborg har fullkomligt rätt deruti, att vinsten af detta smuggeri är högst betydlig, och att den äfven blifvit tagen i beräkning vid påläggande af bevilling. Jag har mig också bekant att denna olofliga varuförsel till betydlig del eger rum med Danska båtar. Men jag kan det oaktadt ej anse den föreslagna skrifvelsen lämplig, och på de af Grefve Hamilton anförda skäl, yrkar äfven jag afslag på Utskottets Betänkande i denna punkt.

Herr Bennich: Jag beklagar, att jag kom för sent för att följa hela diskussionen, men jag kom dock tillräckligt tidigt för att erfara,

att man föreställt sig, att man ej skulle kunna anhålla om åtgärders vidtagande från Danska regeringens sida till motverkande af det smuggeri, som, om icke i särdeles stor skala, på så många flera håll onekligen eger rum i Skåne. Jag åter tror för min del, att den Danska tulladministrationen skall vara beredd att gå våra önskningsar till mötes, i fall å ministeriel väg framställning derom göres. — Denna fråga har diskuterats vid det Skandinaviska nationalekonomiska möte, som egde rum i Göteborg 1863, der jag tog mig friheten fästa uppmärksamheten å de åtgärder eller rättare sagdt den brist på åtgärder, som å Danska sidan så betydligt underlättar smugglingen. I Danmark meddelas nemligen drawback vid utförsel af bränvin äfven i mycket små quantiteter, och utan att med så kallad ruckattest behöfver styrkas, att varan blifvit i utländsk hamn införtullad. Den framställning, som i ofvannämnda syfte då gjordes, upptogs visserligen icke med oblandade känslor af de vid mötet närvarande Danskar, men föranledde dock mötets beslut, att hvar och en deltagare borde inom sitt land verka för vidtagande af sådana åtgärder, som kunde motverka oloffig varuinförsel från det ena landet till det andra. Emellertid har, såvidt jag vet, från Danmarks sida icke ens vidtagits den enkla åtgärden att, vid utförande af bränvin i små farkoster och obetydliga partier fordra ruckattest, innan drawbacken utbetalas. Det är ock allmänt känt, att i synnerhet i Helsingör sådana anordningar finnas, som betydligt underlättar smugglingen, såsom t. ex. att varor kunna der uttagas i prämar uti sjelfva hamnen. Prämarne skola då, medan dager är, föras ut ur hamnen, och då aföras varorna ur journalen såsom exporterade från Danmark. Dessa prämar läggas utanför hamnen och utgöra der upplag, hvarifrån större och mindre varupartier under natten uttagas för att öfverföras till Svenska landet och der lossas. Lyckas smuggeriet, är varan naturligtvis afförd från det Danska upplaget. Lyckas det åter ej, så återföres varan till upplaget vid Helsingör, och dagen derpå blir varan åter annoterad på upplag, för att kanhända samma qväll åter uttagas och göras till föremål för ett nytt smugglingsförsök. Nu vill jag gerna medgifva, att dessa anordningar icke tillkommit för att understödja eller uppmuntra oloffig varuinförsel till Sverige, utan för att i möjligaste måtto befördra den *lilla* handeln, som i Sundet bedrifves af köpmännen i Helsingör för att med varor — hufvudsakligen skeppsförnödenheter — förse förbiseglande fartyg, och hvilken handel anses vara af stor betydenhet och medföra mycken vinst. Jag antager emellertid, att detta syftemål skulle kunna uppnås och nämnda intressen tillgodoses, i fall Danska tulladministrationen ville genom ökad kontroll skilja mellan de fartyg som sysselsätta sig med någon sådan loflig handel, och dem, som uteslutande användas för den oloffliga införseln till Sverige. Jag har ock talat med flera inom den Danska tulladministrationen anställde embetsmän om detta ämne, och af dem erhållit ett halft medgifvande, att åtgärder skulle kunna vidtagas för hämmande af denna smuggling, men några åtgärder hafva *icke* vidtagits. — Vid sådant förhållande, och då man betänker, att den motion, som blifvit föremål för Bevillnings-Utskottets handläggning, framstälts af en person från den för smuggling mest blottställda trakt

i Skåne. och besinnar den ekonomiska förlust, som drabbar den lofliga handelsrörelsen, samt den skada, mera i moraliskt än finansiellt hänseende, som uppkommer genom denna otillåtna införsel, är det väl då så olämpligt att anhålla hos Kongl. Maj:t, att han måtte å ministeriel väg söka Danska regeringens medverkan till förekommande af ett ondt, som omöjligen kan endast genom Svenska tullbevakningen förhindras? Efter min tanke vore således både riktigt och lämpligt, att Riksdagen genom underdånig skrifvelse till Kongl. Maj:t gjorde en framställning i det syfte som Bevillnings-Utskottet föreslagit, men jag är å andra sidan villig att medgifva, att de sista uttrycken i den föreslagna skrifvelsen måhända icke äro af lämplig lydelse, utan gerna kunde uteslutas, så mycket heldre som, äfven derförutan, Utskottets mening skall fullt förstås och i hufvudsaken medföra den åsyftade verkan. Jag är fullt öfvertygad, att det på intet vis skall störa det goda förhållandet emellan grannländerna, om vi på ett öppet och humant sätt begära åtgärder till hvarandras bistånd, åtgärder hvilka endast åsyfta att förekomma lagöfverträdelser å såväl ena som andra sidan. Jag hemställer således, att Kammaren ville bifalla Utskottets Betänkande i denna punkt, med uteslutande af hvad som kommer efter orden: "derigenom motverkas".

Grefve Hamilton, Henning: För den händelse den siste talarrens yttrande skulle hafva utöfvat någon verkan på Kammarens ledamöter, ber jag att få tillägga några ord.

De åtgärder, som från Dansk sida skulle kunna vidtagas för hämmande af den olofliga brännvinsinförseln till Sverige, äro af två väsendtligen olika slag, nemligen dels sådana som förutsätta förändringar i Danska tullagstiftningen, och dels sådana som endast äro beroende af den Danska tulladministrationen. Hvad beträffar det förstnämnda slaget af åtgärder, så böra vi ihågkomma, att den Danska regeringen icke kan verkställa ändringar i tullagstiftningen utan att först derom göra framställning hos Danska riksdagen; och då hade Danska regeringen intet annat motiv för en sådan framställning, än att Svenska folket lider af oloflig varuinförsel, mot hvilket det saknar förmåga att skydda sig. Detta motiv vore emellertid för oss föga hedrande. Hvad åter beträffar sådana åtgärder, som från Danska tulladministrationens — eller tullpolisens — sida kunna vidtagas, så är det min på erfarenhet grundade öfvertygelse, att dessa myndigheter äro ganska välvilliga; och just det exempel, som den siste tälaren anför, bevisar att så är förhållandet. Han anförde nemligen, att dessa prämar, som ligga i Helsingörs och Köpenhamns hamnar icke få utlöpa efter viss tid på aftonen. Denna anordning är en följd af gjord framställning från Svensk sida till Danska regeringen och afser att göra det lättare för den Svenska tullbevakningen att utöfva uppsigt, så att icke aflossning i öppna sjön må ske från dessa farkoster till Svenska båtar. Jag har endast velat anföras dessa omständigheter, för att visa att den Danska tulladministrationen ej varit obenägen att gå till mötes de framställningar, som från Svensk sida blifvit gjorda, så snart detta endast berott af nämnda myndighet. Det är möjligt, att ännu flera liknande åtgärder skulle kunna

åstadkommas för att befordra det nu åsyftade ändamålet, men om så är förhållandet, så är det min öfvertygelse att Bevillings-Utskottet hade kunnat bereda en lyckligare lösning af frågan, om Utskottets ledamöter, derest de händelsevis kommit i beröring med General-tulldirektören, hade gifvit honom det vänliga rådet att ingå till Regeringen med en lämplig framställning om de åtgärder, som i detta hänseende möjligen kunna vara att vidtaga. Detta hade varit den naturliga vägen; men deremot finner jag icke lämpligt, att Riksdagen hos Regeringen gör en sådan framställning. Jag yrkar sålunda fortfarande afslag på Betänkandet.

Friherre Sprengtporten: Med anledning af Herr Bennichs yttrande ber jag att få tillägga några ord. Han anförde nemligen, att det Danska bränvinet hufvudsakligen insmugglas i små båtar och på små kärl. Jag skulle därför vilja hemställa till General-tulldirektören, om man icke skulle kunna förekomma smugglingen genom att i tullförfattningarne och seglationsordningen inrymma föreskrift, att bränvin icke finge införas i farkoster under ett visst lästetal och i kärl under vissa dimensioner. Smugglingen blir då lättare att öfvervaka, då hvarje mindre farkost, som finnes stadd på väg till våra kuster och innehåller en sådan last, kan anhållas till den påföljd som häraf uppstår. Jag har endast velat framkasta detta förslag, hvars lämplighet jag för öfrigt underställer deras bepröfvande, som i denna sak hafva mera insigt och erfarenhet.

Grefve Mörner, Carl Göran: Det är icke någon ny klagan, den om oloflig varuinförsel från Danmark. Den är tvärtom ganska gammal, och i alla tider har det varit svårt att få sådana åtgärder vidtagna, som kunnat på ett verksamt sätt förhindra denna smuggling. Att General-tulldirektören icke anser sig ega magt att framkalla några sådana åtgärder, det framgår temligen tydligt af hans nyss afgifna anförande. Jag tror därför, att förslaget angående Riksdagens ingripande i denna fråga ej är alldeles att förkasta. En framställning i denna sak från Representationen till Regeringen måste åtminstone framkalla någon åtgärd från Regeringens sida. Om icke annat, så skall åtminstone ett blifvande Konstitutions-Utskott komma i tillfälle att af Statsråds-protokollen erfara hvilka resonementer som inom Regeringen föranledts af en sådan skrifvelse, derest den nu aflåtes. Jag vill erinra mig, att det redan för lång tid tillbaka omtalades, att för åtnjutande af drawback i Danmark erfordrades icke ens någon uppgift hvarhän bränvinet skulle föras. Det var nog, att man uppgaf att det skulle utskeppas till Östersjön i allmänhet. Om en sådan föreskrift ännu kvarstår oförändrad, så är det klart, att någon räckattest för det sålunda utskeppade bränvinet ej kan ifrågakomma, ty en del af varan stadnar sannolikt, efter ordets egentliga mening, i Östersjön, och det vore sålunda derifrån som räckattesten skulle hemtas; men Neptunus lärer väl ännu icke vara så civiliserad, att han består sig med något kansli, som kan utfärda räckattester. Då det emellertid är angeläget att något göres, för att om möjligt inskränka den olofliga bränvinsinförseln, så tror jag, att den om ifråga-

satta skrifvelsen är långt ifrån olämplig, om också åtskilligt kan vara att erinra mot dess af Utskottet formulerade innehåll. Jag får derföre föreslå, att skrifvelsen förändras på det sätt, att densamma endast kommer att innehålla en underdånig begäran "det täcktes Kongl. Maj:t på ministeriel väg fästa Kongl. Danske Regeringens uppmärksamhet på den olofliga införsel i allmänhet, men synnerligen af spritvaror, som från Danmark till Sverige eger rum, samt till hämmande deraf söka utverka sådana anordningar å Danmarks sida, att den olofliga varuinförseln derigenom motverkas." Man har då i skrifvelsen borttagit både yrkandet om ändring i den Danske lagstiftningen och antydning derom, att den olofliga varuinförseln skulle från Danske Regeringens sida blifvit uppmuntrad eller understödd — en antydning, som i en Riksdagens skrifvelse måhända skulle vara nog skarp, om jag också för min del tror, att den icke vore alldeles omotiverad. Jag vill i detta hänseende endast erinra om att, så vida jag ej missförstod den talare, som nyss uppträdde, så är det i den Danske tulllagstiftningen föreskrifvet, att de prämar, som innehålla bränvinsupplag, ej få efter mörkrets inbrott kvarligga i hamnen, utan måste öfver natten läggas utanför densamma. Om så är förhållandet, så är detta bra karakteristiskt, ty en sådan anordning bör betydligt underlätta smuglingen.

Herr Bennich: I anledning af en föregående talares yttrande, att Bevillnings-Utskottet borde hafva meddelat sig med General-tulldirektören för att påverka honom att i detta ämne ingå till Kongl. Maj:t med en underdånig framställning, tillåter jag mig erinra, att Utskottet icke ansett sig kunna på detta sätt besvara en motion, som blifvit i laga ordning till Utskottet remitterad, utan att Utskottet trott det vara dess skyldighet att till Riksdagen ingå med det svar, som af denna remiss föranledts. Med anledning af en annan talares förmenande, att den olofliga införseln af bränvin borde kunna förekommas, derigenom att man i Tullstadgan föreskrif, att endast fartyg af en viss dräktighet tillåtos att införa denna vara, anhåller jag likaledes att få erinra, att det är just utan tillåtelse, som smuglingen i de små båtarna bedrifves. Det är nemligen alldeles gifvet, att den olofliga varuinförseln alltid sker i strid med gällande lagar och icke i öfverensstämmelse med desamma. Man må sålunda stadga hvad som helst, så kan man likväl icke endast derigenom förekomma smuglingen.

Hvad beträffar den föreslagna skrifvelsens innehåll, så har jag redan gifvit tillkänna, att jag är böjd för en modifikation i detta afseende af Utskottets förslag genom utstrykande af de sista orden; och jag är till och med fullkomligt öfverens med Grefve Mörner i den af honom föreslagna ytterligare modifikationen. så att skrifvelsen må få all den lenhet i form, som är möjlig att åstadkomma.

Då jag har ordet, så torde jag äfven få hänvända mig till den talare, som gaf General-tullstyrelsen det rådet att för tullbevakningen i Öresund använda smärre ångbåtar, och upplysa honom att denna sak visserligen flera gånger varit på tal, men att man kommit till den visshet, att användandet af sådana ångbåtar vore olämpligt, enär

det i mörkret alltid skulle vara lätt för smugglarna att röja ångbåtarna, till följd af bullret och eldskenet, som omöjligen skulle kunna helt och hållet undvikas, under det att ångbåtarnes besättning af samma orsaker skulle hafva svårt att upptäcka smugglarna. Användandet af ångbåtar för nämnda ändamål skulle sålunda väl vara betryggande för smugglarna, men ej för tullbevakningen. Det är vidare alldeles gifvet att, med den form, som den Svenska stranden eger, skulle dessa ångbåtar vid smugglares förföljande ofta äfventyra att sätta på grund, der smuggleribåtarna ännu hade flott vatten. Denna metod är sålunda icke lämplig. Det är möjligt att någon bättre kan uppfinnas; men hittills har man icke känt annat sätt för att så vidt som möjligt förekomma smugglingen, än att bevärna tullbevakningen på samma sätt som smugglarna äro beväpnade, det vill säga med grundgående och starkt bemannade roddbåtar.

Jag ber att få förena mig om det skrifvelseförslag, som af Grefve Mörner blifvit framställt.

Friherre Sprengtporten: Om General-tulldirektören hade närmare antydt, huruvida några hinder kunna möta för meddelande af föreskrift, att brännvin icke får införas i småbåtar, så skulle hans yttrande hafva varit för mig upplysande. Nu måste jag erkänna att jag ej förstått detsamma.

Herr Hallenborg: Jag vill endast anhålla att få afstå från mitt förut gjorda yrkande om bifall till Utskottets förslag, och förenar mig med Grefve Mörner, på samma gång jag ber att få betyga honom min tacksamhet för det lika oväntade som angenäma biståndet.

Grefve Sparre, Eric: Jag ber att få instämman med Grefve Hamilton. I likhet med honom kan jag ej undertrycka min förvåning deröfver, att General-tulldirektören icke funnit utvägar att fästa Regeringens uppmärksamhet på olägenheterna af den smuggling, som bedrifves å Skånska kusten, och att föreslå de åtgärder, som kunna vara egnade att hämma densamma. Måne det icke hade varit lämpligare af General-tulldirektören att ingå till Kongl. Maj:t med en underdånig framställning i detta syfte, än att begagna sitt ledamotkap i denna Kammare för att framställa klagan öfver den oloffliga varuinförseln? Det kan visserligen vara på sin plats, att Representationen hos Kongl. Maj:t gör underdåniga framställningar i sådana ämnen, som Regeringen icke kan antagas känna, men om hvilka Representationens ledamöter i deras respektive hemorter varit i tillfälle att inhemta närmare kännedom. Deremot anser jag det vara i hög grad olämpligt, att Riksdagen aflåter underdåniga skrivelser i frågor, som egentligen kunna sägas röra förhållandet till främmande magters regeringar, enär vår egen Regering i sådana fall bäst bör vara i tillfälle att afmäta och afväga de åtgärder eller yttranden och framställningar, som kunna vara bäst lämpliga, helst Regeringen onekligen har säkra utvägar att genom sina underordnade organer inhemta alla de upplysningar, som i detta afseende kunna er-

fordras. Jag instämmer sålunda med de talare, som yrkat afslag å Utskottets Betänkande.

Friherre Raab, Carl: Med anledning af de ord, som af General-tulldirektören blefvo till mig adresserade, ber jag endast få yttra, att jag anser fullkomligt lämpligt att för den egentliga tullbevakningen utmed Svenska kusten använda båtar af samma beskaffenhet, som smugglarnes. Men derjemte måste jag fortfarande vidhålla min åsigt, att tullbevakningen skulle betydligt kunna underlättas genom användande af smärre ångbåtar för patrullering utmed såväl Svenska som Danska landet. Derigenom vunnas nemligen möjlighet att utöfva en sådan uppsigt, att smugglingsförsök kunde i tid upptäckas och förekommas. I alla händelser måtte väl den person, som står i spetsen för denna gren af förvaltningen, bäst veta att det är de omåttliga tullsatserna som framkalla smuggligen. Historierna om luredrejeriet på gränsen mellan Frankrike och Schweitz sedan fordna dagar äro tillräckligt kända för att öfvertyga oss, att ingen tullbevakning förmår öfvervinna smugglarens vaksamhet och slughet. Men vill man hålla till godo med den inkomst, som dessa tullsatser lemna, så får man också underkasta sig de besvär och de kostnader som deraf blifva en följd.

Herr Schartau: Jag anser det visserligen riktigt, att Chefen för tullverket är närmast att sätta sig i omedelbar beröring med Regeringen, med hänseende till de frågor som röra hans eget förvaltningsdepartement, och äfven att han har lättare eller kan på en gynnare väg än Riksdagen hos Kongl. Maj:t utverka vidtagandet af de åtgärder, som kunna vara på detta område behöfliga; men då det är ett sorgligt faktum, som af ingen kan bestridas, att en betydande smuggling till Skånska kusten af Danskt brännvin för närvarande eger rum, så tror jag icke att detta ämne bör vara för Riksdagen främmande eller att det kan vara olämpligt, att Riksdagen ingår till Kongl. Maj:t med en underdånig begäran, att han måtte vidtaga åtgärder för det ondas afhjelpande. Jag lemna derhän, huruvida ordalagen uti det af Bevillnings-Utskottet i sådant afseende framställda förslaget äro fullt lämpliga. Jag tror för min del, att man icke bör begära att "Kongl. Maj:t täcktes fästa Kongl. Danska Regeringens uppmärksamhet på den olofliga införseln af varor i allmänhet, men synnerligen af brännvin, som från Danmark till Sverige eger rum", helt enkelt af det skäl, att Kongl. Danska Regeringen sannolikt ej skulle bry sig om en sådan framställning. Om vi ställa så till, att oloflig införsel kan ega rum på våra kuster, så är detta en sak, hvaröfver vi ej böra beklaga oss hos en främmande Regering. Den sednare delen af Utskottets förslag tror jag deremot har mycket skäl för sig, och jag är öfvertygad, att med det vänliga förhållande, som för närvarande råder emellan de begge grannländerna, skulle det ej vara omöjligt eller ens svårt att på ministeriel väg hos Danska Regeringen utverka vidtagandet af sådana åtgärder, som kunde vara egnade att försvåra smuggligen i allmänhet och synnerligen af spritvaror.

Här

Här har blifvit taladt om lämpligheten att använda smärre ångbåtar för tullbevakningen å Skånska kusten. Detta förslag tror jag icke är lyckligt. Äfven en mindre ångbåt är alltför bullersam och på afstånd lätt synlig, för att icke vida mera underlätta än försvåra smugglingen, derest tullbevakningen skulle utföras med en sådan. Det är också onekligt, att ångbåtarne, om de än äro små, icke kunna nalkas land lika lätt som smugglarnes båtar. Emellertid lärrer detta i alla händelser icke vara något positivt förslag. För närvarande är det endast fråga om, huruvida det är lämpligt att Riksdagen hänvänder sig till Kongl. Maj:t med sitt bekymmer i förevarande fall; och då anser jag det vara skäl att göra så med alla bekymmer af den beskaffenhet, att man kan hafva hopp att Kongl. Maj:t skall i nåder lyssna dertill — och ett sådant hopp tror jag att man med full visshet kan hysa vid detta tillfälle. Af denna anledning hemställer jag, huruvida icke, om Kammaren godkänner syftet med Utskottets förslag, Utskottet skulle vilja emottaga en återremiss af detsamma för att blifva i tillfälle att något förändra dess ordalag.

Grefve Mörner: I anledning af Grefve Sparres yttrande, ber jag att få fästa uppmärksamheten derpå, att det är ledamoten i Andra Kammaren, Herr P. Olsson och ej General-tulldirektören, som väckt det förslag, hvarom nu är fråga. Då detta förslag blifvit på vanligt sätt till Bevillnings-Utskottet remitteradt, så har naturligtvis Utskottet ej kunnat underlåta att besvara detsamma. Ej heller har Utskottet kunnat i sitt svar hänvisa Riksdagen till General-tulldirektören ty Riksdagen kan ej aflåta skrifvelse till de särskilda förvaltningscheferna, utan måste i grundlagsenlig ordning vända sig till Regeringen med hvarje framställning, som afser förändringar inom den ena eller andra förvaltningsgrenen.

Friherre Bildt: Af den diskussion, som här egt rum, framgår tydligt, att man i allmänhet hyser en liflig önskan, att åtgärder måtte vidtagas för att hämma den smuggling, som beklagligtvis eger rum å skånska kusten. Man är endast oense om sättet att uttrycka denna önskan. Bevillnings-Utskottet har i sådant afseende framlagt ett förslag, som af ingen talare blifvit obetingadt godkänt. Deremot har man försökt att här på stående fot uppgöra ett annat förslag, om hvilket till och med några af Bevillnings-Utskottets ledamöter för-enat sig.

Man har ofta klandrat Bevillnings-Utskottet för den bristfälliga beskaffenheten af dess Betänkanden. Denna gång tror jag att klandret icke är omotiveradt. Om vi tänkte oss att i detta Utlåtande i stället hade stått, att "Utskottet, som har sig bekant, att General-tulldirektören lifligt intresserar sig för den ifrågavarande smugglingens förekommande och att han är betänkt att till Kongl. Maj:t ingå med en underdånig framställning om åtgärders vidtagande i sådant afseende, har af denna anledning icke funnit sig böra tillstyrka Riksdagen att i detta ämne aflåta någon skrifvelse", så undrar jag, om icke ett sålunda motiveradt afstyrkande skulle vunnit Riksdagens god-

kännande. Då en af Bevillnings-Utskottets ledamöter står i närmaste förbindelse med de åsikter, som General-tullstyrelsen kan anses hysa, och då denna ledamot uttalat just den mening rörande förevarande fråga, som jag nyss förutsatt finnas hos nämnda styrelse, så tror jag att Utskottet kunde haft goda skäl till en sådan motivering, som jag här antydt. Jag förenar mig sålunda med dem, som yrkat afslag å Utskottets Betänkande.

Friherre Raab, Adam: Jag tror att, äfven om man ur förslaget utesluter de ord, hvilkas borttagande blifvit påyrkad, dels af mig och dels nu sednast af Grefve Mörner, så blir det oaktadt formen för skrifvelsen ej fullt lämplig. Skrifvelsen kommer nemligen i alla fall att fortfarande innehålla: "det täcktes Kongl. Maj:t på ministeriel väg fästa Kongl. Danske Regeringens uppmärksamhet på den olofliga införseln i allmänhet, men synnerligen af spritvaror, som från Danmark till Sverige eger rum," och Herr Schartau har redan antydt olämpligheten af en sådan begäran. Jag tror derföre att hela förslaget verkligen bör återremitteras, på det att Utskottet måtte blifva i tillfälle att omarbete detsamma. Skulle Herrarne emellertid vara emot en återremiss, så ber jag att nu få framställa ett nytt förslag, nemligen att skrifvelsen måtte få följande lydelse: "det täcktes Kongl. Maj:t, med anledning af den olofliga införsel i allmänhet, men synnerligen af spritvaror, som från Danmark till Sverige eger rum, på ministeriel väg hos Kongl. Danske Regeringen söka utverka sådana förändringar i Danmarks lagstiftning och administrativa anordningar, att den olofliga varuinförseln derigenom motverkas". Jag anhåller att detta mitt yttrande måtte få åtfölja återremissen till Utskottet i den händelse Kammaren skulle besluta sig för en sådan.

Grefve Mörner: Då man begär något af en annan, är det väl vanligt, att man också uppgifver skälen för sin begäran. Jag finner det sålunda föga lämpligt om man, utan att fästa Kongl. Danske Regeringens uppmärksamhet på den olofliga varuinförsel, som lärer ega rum, endast skulle begära att nämnda Kongl. Regering behagade vidtaga åtgärder för att hämma denna olofliga varuinförsel. Första delen af Utskottets förslag står derföre, efter mitt förmenande, i fullkomlig harmoni med den sednare delen af detsamma. Jag yrkar fortfarande bifall till mitt nyss framställda skrifvelseförslag.

Sedan öfverläggningen härefter förklarats slutad, yttrade Herr Grefven och Talmannen, att i afseende å Utskottets förevarande förslag, hvars antagande utan förändring ej blifvit af någon ledamot begärddt, hade yrkats dels af Grefve Mörner, att Kammaren skulle bifalla förslaget med följande förändrade lydelse: "att Riksdagen måtte hos Kongl. Maj:t i underdånig skrifvelse anhålla, det täcktes Kongl. Maj:t på ministeriel väg fästa Kongl. Danske Regeringens uppmärksamhet på den olofliga införsel i allmänhet, men synnerligen af spritvaror, som från Danmark till Sverige eger rum, samt, till hämmande deraf, söka utverka sådana anordningar, att den

oloffiga varuinförseln derigenom motverkas;“ dels att Utskottets förslag måtte återförvisas och dels slutligen att detsamma skulle afslås.

Härefter framställde Herr Grefven och Talmannen först proposition på bifall till den förevarande punkten oförändrad, hvarvid svarades nej, sedermera proposition på antagande af Grefve Mörners förslag, då svaren utföllo med många nej jemte åtskilliga ja, vidare proposition på återremiss af punkten, hvilken proposition jemväl besvarades med många nej jemte åtskilliga ja, och slutligen proposition på afslag å Utskottets merberörda förslag, hvartill svarades många ja jemte åtskilliga nej; och förklaradas ja nu hafva varit öfvervägande.

Föredrogs ånyo Bevillnings-Utskottets den 1 och 3 dennes bordlagda Betänkande N:o 7, i anledning af inom Första Kammaren väckt motion om särskild beskattning af tobak.

Herr Hazelius: Med hänsyn till den långvariga öfverläggning, som rörande detta ämne, egde rum vid sista riksdagen, och den genom flere i samma syftning uppträdande talare föranledda återförvisningen af Bevillnings-Utskottets då afgifna Betänkande, tager jag mig friheten att åter upptaga ämnet.

Det är den skillnad emellan den motion, som då af Utskottet behandlades och den som nu föreligger, att den förra rörde skatt blott å cigarrer, men den nuvarande deremot blifvit utsträckt till skatt å tobak i allmänhet. Detta är också det riktiga, och flere af de talare, hvilka vid sednaste riksdag förordade återhänvisning, delade denna tanke och ansågo det såsom en brist, att man ifrågasatte beskattning endast å cigarrer, och således blott å en del af tobaken.

Det är anmärkningsvärdt, att Utskottets Betänkanden rörande denna sak, vid flera riksdagar öfverensstämt deruti, att få ämnen äro tjenligare för beskattning än tobak, men att icke desto mindre de här om väckta motionerna blifvit afstyrkta. Men icke blott alla föregående Utskotts-Betänkanden, utan äfven de talare vid förra riksdagen, som yttrade sig mot beskattning å tobak, medgäfvu likväl dess förmånlighet att beskatta, i anseende till den stora utsträckningen af dess förbrukning. Jemväl chefen för Finans-departementet var af samma tanke. Alla äro således öfverens om att tobaken vore förmånlig att beskatta; men det oaktadt, och ehuru man har exempel från de stora länderna i Europa, från England, Tyskland, Ryssland och Frankrike, på de stora inkomster, de många millioner denna skatt inbringa, så förkastas ändock denna skatt för vårt land. Det är i sanning förunderligt. Två skäl härför anföras. Det ena, att denna skatt ej behöfves, när vi ej hafva några finansiella svårigheter. Statsregleringen går ändock ihop, säger man; hvarföre behöfva vi då några nya inkomster? Det andra skälet är, att kontrollen skulle vara för enad med så stora svårigheter. Hvad beträffar det sista skälet — det första skall jag komma till sedan — vore det besynnerligt, om icke, då denna skatt skulle inbringa millioner, man skulle kunna

utfinna något sätt att verkställa beskattningen och derpå utöfva nödig kontroll. Så mycket mindre kan jag anse denna svårighet omöjlig att lösa, som erfarenheten i flera af de stora Europeiska staterna visat det vara görligt. Hvad nu den frågan angår, att vi ej behöfva penningar, så är detta påstående verkligen mycket oväntadt. Skulle vi ej behöfva penningar? Ut i Regeringens Proposition, om Statsverkets tillstånd och behof, uti de föredragande Statsrådets yttranden till Statsrådsprotokollet, nämnes oupphörligen nödvändigheten att inskränka utgifterna; den och den eljest nödvändiga organisationen, säger man, kan icke ske, enär utgifterna derigenom skulle ökas. "Statsverkets inskränkta inkomster påkalla de största besparingar," säger en. En annan säger: "begränsade tillgångar göra inskränkningar nödvändiga." Man omtalar brister, som förefinnas; behof, som måste fyllas. Sådana uttryck möta oss öfverallt i Statsråds-protokollen, och jag gissar, att dessa uttryck blott äro svaga återljud af dem, som i verkligheten i Statsrådet fällts af chefen för Finans-departementet. Jag behöfver dessutom blott slå upp den Kongl. Propositionen för att finna, att det felas oss 9 å 10 millioner hvilka föreslås att tagas: $\frac{1}{2}$ million från postmedlen, $3\frac{1}{2}$ från bankovinsten och $3\frac{1}{2}$ från ett upptaget lån. Behöfva vi ej då penningar? Och om vi ej skulle behöfva penningar för nu ifrågavarande statsreglering, måste vi väl behöfva dem för den nästa. Kan man förneka behofvet af penningar? Behöfva vi dem icke för att betala räntor på våra skulder? Hvad är väl orsaken att vi ej kunna bygga jernvägar i den utsträckning, som alla erkänna önskelig och nödvändig? Skulle det kanske icke vara en fördel att kunna anlägga en af de viktigaste jernvägar i vårt land, men hvilken nu synes bestämd att på länge undanskjutas, den nemligen mellan Sundsvall och Norge? Många andra viktiga linier att förtiga.

Till följd af vårt Bevillnings-Utskotts yttrande, skulle man kunna tro, att vi hafva så goda tillgångar, att statsbristen vore en dikt. Men tyvärr är den en sanning. Hvarföre då ej bereda oss millioner genom beskattning å en sak, som alla anse vara dertill så tjenlig? Hvad kommer detta systematiska nekande att på detta sätt öka våra inkomster? Såsom vi alla veta, har man två sätt att bereda tillgångar. Det ena genom att spara och derigenom nedsätta utgifterna, det andra genom att skaffa sig ökade inkomster. Strider det verkligen emot något rådande system, att öka inkomsterna på det mest naturliga sätt, nemligen genom att beskatta öfverflödet och — jag vågar i det nu ifrågavarande fallet säga — odygden?

Utskottet talar om sin tunga pligt att uppsöka nya beskattningskällor; men för min del skulle jag, om jag sute i Bevillnings-Utskottet, finna det vara en ganska angenäm pligt, att söka bereda oss ökade inkomster, — och långt angenämare än att säga att Svenska folket ej behöfver sådana.

Utskottet säger elegiskt, att nya eller förhöjda afgifter alltid uttagas af det nationela arbetets besparingar. Men då nu för tiden såväl skolgossar som höga herrar röka tobak på sina besparingar, kan jag ej finna något sorgligt uti att beskatta dem. Likaledes talar Utskottet om, att dessa förhöjda afgifter skulle "förringa nationens förmåga af produktiv utveckling." Men, mine Herrar, hvad producerar

tobaken? Jo, rök, fula tänder och dålig mage; och denna produktion skulle man vara rädd för att beskatta!? Jag förstår sannerligen icke hvad man egentligen menar, då man säger, att hos oss finnes ett "system," som måste orubbadt bibehållas. Om vi hafva infört ett klandervärdt system, så är väl intet naturligare, än att skaffa bort det. Man säger, att det ej är öfverensstämmande med våra vanor att beskatta öfverflödet och lyxen. Om så är, vore det ganska illa, ty denna beskattning är den minst kännbara. Jag kan naturligtvis icke nu yrka på ett nytt Bevillningssystem; men jag ber att få fästa uppmärksamheten på förhållandet med detta system i England. De fleste kända antagligen detta, men systemets utsträckning och de oerhörda inkomster det inbringar var åtminstone för mig obekant, innan jag för några år sedan besökte England. Denna beskattning är också ganska rättvis, ty den träffar företrädesvis de högre och rikare klasserna. Dessa erlägga i England med nöje en hög skatt till det allmänna, emedan de deruti finna ett företräde framför den stora massan, och likasom skilja sig derigenom från de lägre och fattigare klasserna: man skulle kunna säga, att man i England härigenom på sätt och vis beskattar de aristokratiska tänkesätten. Man beskattar der ej blott guld, silfver och juveler genom en hög införseltull, utan äfven vanliga förnödenheter hafva en inregistreringsafgift, endast för att skaffa betydliga inkomster. Likaså betjening, livréeer, ekipager m. m. Bränvin är mycket högre beskattadt än hos oss. och tobak så högt, att en måttligt god cigarr ej fås för 50 öre. Tobaken inbringar oerhördt stora summor, mer än 100 millioner R:dr, icke blott genom den stora införseltullen utan äfven genom den betydliga skatt, som ligger på tillverkningen och försäljningen. Vid förra riksdagen uppgaf jag beloppet af denna skatt, hvilken i många år varit enahanda. Det är bekant hvilka afgifter man i England lagt på lyxartiklar af alla slag. Man beskattar der hästar — ej arbetshästar —; åkdon — ej arbetsåkdon —; jagthundar, med ett ord: alla sådana artiklar, som kunna hänföras till öfverflöd. När man i England uttrycker sin förväning öfver möjligheten att kontrollera allt sådant, svaras man, att det dels hörer till den engelska stoltheten, att, så länge man kunde, betala sin skatt till Kronan, samt att, såsom jag nyss nämnde, i synnerhet de högre klasserna villigt erlade skatten på sitt öfverflöd, just för att, genom detta igenkänningstecken, skaffa sig en skilnad från de lägre klasserna. Denna stolthet förekommer allt bedrägeri; och de som skatta mest, stå så högt, att de icke vilja undandraga sig sin pligt. Det synes deraf, att sjelfva beskattningen underhölle en nobless i tänkesätten, som det vore önskligt om den annorstädes förefunnes.

Nu är det emellertid icke fråga om ett nytt bevillningssystem, utan endast om skatt å tobak och jag bönfaller hos Utskottet, att det måtte, i fall Kammarern beviljar en återremiss, taga denna skatt i allvarligt öfvervägande. Utskottet har vid föregående riksdagar sagt, att det åligger egentligen motionären att uppgifva planen för ifrågasvarande beskattning; och när en sådan plan nu blifvit framställd, har Utskottet icke tid att befatta sig med frågan, enär den ej är tillräckligt utredd. Men i sådant fall anhåller jag att Utskottet behagade inskränka sig till den ganska enkla atgårdens att föresla Riks-

dagen att hos Kongl. Maj:t göra en underdånig anhållan, att till näst sammanträdande Riksdag erhålla proposition om beskattning å tobak. Det finnes ju många sätt att beskatta denna vara, så vida man ej har de obotfärdigas förhinder. Man kan ju beskatta tillverkningen, försäljningen och till och med förbrukningen. Det kan ej vara svårare än att beskatta bränvinstillverkning och bränvinsförsäljning. Beskattningen skulle dessutom, vare det i parentes sagdt, genom den minskade förbrukningen af tobak, utöfva ett godt inflytande på våra sociala förhållanden, på vårt sällskapslif, såsom en ledamot af denna Kammare vid förra Riksdagen äfven anmärkte, ty det nuvarande sällskapslifvet bär ty värr snart prägel af att blott bestå af Tyska studenter.

Jag anhåller således, på grund af hvad jag andragit, att, Betänkandet måtte åter hänvisas till Utskottet, i den syftning, att Utskottet ville foreslå Riksdagen att hos Kongl. Maj:t underdånigst anhålla om proposition till nästa riksdag om beskattning å tobak.

Friherre Raab, Adam: Vid förra Riksdagen uttalade Första Kammaren, vid behandling af frågan om beskattning å cigarrer, att denna artikel tålde särdeles väl vid beskattning. Dock gick förra Riksdagens, liksom dess Bevillnings-Utskotts bemödande, ut på att motverka denna beskattning, hvilken dock slutligen skall segra, om ej vid denna riksdag, så vid en annan.

Frågan gäller: Behöfva vi penningar, och är tobak en lämplig beskattningsartikel?

Beträffande frågan, om vi behöfva penningar, så behöfver jag endast erinra, att budgeten gått ihop endast genom att upptaga ett lån å 3,400,000 R:dr. Detta påminner mig huruledes jag i min ungdom hörde omtalas en financier, som hade arrangerat sina affärer genom att låna af A, B och C för att dermed betala D, E och F, och dermed ansåg han, att hans affärer "gingo ihop". Då man nu säger, att budgeten går ihop, men att detta åstadkommes endast derigenom att man upptager ett nytt lån, så synes det mig vara ungefär samma förhållande.

Vi kunna derföre gerna komma öfverens derom, att penningar behöfvas, och ingen lärer kunna bestrida, att det är bättre taga ut hvad som behöfves genom en lämplig beskattning än genom lån. Jag har dessutom anledning att befara, att bristen, som skulle fyllas genom lån, blir större än 3,400,000 R:dr, ty Banko-Utskottet lärer, efter hvad man sagt mig, komma att tillstyrka en betydlig nedsättning i den summa 3,600,000 R:dr, som påräknades af bankovinsten. Således tror jag nog, att vi hafva gluggar att fylla.

Frågan blir då: lämpar denna artikel sig för beskattning? Jag tog mig friheten vara af denna åsigt vid förra Riksdagen, hvilken åsigt äfven delades af denna Kammare. I de flesta Europas länder är tobaken en väsentlig inkomstartikel; och om man frågar hvilken som helst tobaksrökande person med bildning och omdöme, så erkänner han, att tobaken är en öfverflödsvara, som tål beskattning. Jag förstår då ej, hvarifrån den stora ömheten om rökare i allmän-

het kommer; hvarföre man ej kan ålägga dem betala något för denna onödiga njutning?

Jag vill såsom ett tillägg till hvad den föregående talaren yttrat — och han tyckes nästan hafva uttömt ämnet — erinra om den inkonsequens, hvartill Utskottet gjort sig skyldigt, då det å ena stället sagt: "att de förhöjda afgifterna förringa nationens förmåga af produktiv utveckling" och å ett annat: "att den beräknade höga inkomsten sannolikt måste mycket reduceras, då dels tobaksförbrukningen, under tryck af en i förhållande till varans värde så hög beskattning, otvifvelaktigt skulle ej obetydligt aftaga, dels äfven skattens uppbärande skulle medföra en mängd kostnader." Om beskattningen å tobak medförde det resultat, att denna varas förbrukning minskades, så synes mig att derigenom ej nationens förmåga af produktiv utveckling skulle förringas. Enligt min tanke skulle, om skatt å tobak bestämdes och varans förbrukning derigenom förminskades, Staten vinna en dubbel fördel. Först den, att en mindre kvantitet af en onödig vara infördes i landet, och vidare den, att statskassan erhöll en inkomst af hvad som af denna vara förbrukades.

Jag framställde vid förra riksdagen mina förslag om sättet för denna varas beskattning, hvilka dock ej lyckades vinna Kammarens bifall. Att nu här stante pede göra upp ett förslag är icke lämpligt. Det brukas ej heller, att Riksdagen, när den ålägger en skatt, bestämmer sättet för dess tillämpning. Detta hörer till den administrativa myndigheten, och jag är öfvertygad att den skicklige General-Tulldirektör vi hafva nog skall kunna hitta på någon lämplig utväg.

Jag anhåller derföre, att Betänkandet må blifva återremitteradt i den syftning, att vi måtte få en lämplig skatt lagd på tobaken. Jag erkänner gerna, att en mängd andra lyxartiklar också kunde tåla vid beskattning, men jag vill för denna gång endast hålla mig till den ifrågavarande.

Herr Bennich: Det må tillgifvas mig, om jag råkat i någon förlägenhet, då jag nu går att besvara den mängd anmärkningar, som blifvit emot Utskottets ifrågavarande Betänkande framställda. Man har här rört sig omkring Statens behof, och en ärad talare har, med fråga — och utropstecken, hemställt till Kammaren, om icke Staten har stora behof. Detta är möjligt, men Utskottet har i detta fall hänvisat till den enda handling, som Utskottet i detta fall haft att hålla sig till, nemligen Kongl. Maj:ts nådiga Proposition om Statsverkets tillstånd och behof; och Kongl. Maj:t har ej begärt någon ny inkomst. Bevillnings-Utskottet har, enligt Grundlagen, hvarken rättighet eller skyldighet att, utan att Statsverket behöfver ökade inkomster, föreslå hvarken nya skatter eller nya former för beskattning.

Samme talare förmenade, att det borde vara så angenämt att uppsöka nya beskattningskällor. Jag får säga, att då jag aldrig kan glömma, att skatterna, under hvad form som helst, dock alltid måste utgå ur Svenska folkets fickor, det åtminstone för mig aldrig kan blifva angenämt att söka efter tillfällen till beskattning, och jag skulle

beklaga, om Riksdagen ansåge som sin uppgift att uppfinna nya skattetitlar, äfven då verkligt behof ej kräfver det.

Samme talare ordade om "systemet", i hvilket ej skulle ingå att öka beskattningen; och jag får, i öfverensstämmelse med hvad jag förut yttrat, säga, att det systemet synes mig ganska godt, der ej verkliga och oundgängliga behof äro för handen.

Han anförde äfven exempel från ett annat land; huru bra der gick till; att man der beskattade till och med de aristokratiska "tänkesätten". Jag vet ej någon form, hvarunder man kan beskatta tänkesätt, och jag tror ej heller, att det är skäl gifva sig in på det området.

Det är i detta, liksom i de föregående Bevillnings-Utskottens Betänkanden erkändt, att om ett verkligt behof förefinnes att öka Statens inkomster, att uppfinna nya skatter, så är tobaksförbrukningen företrädesvis lämplig att beskatta. Men ett är detta, och ett annat är, hvad den förste ärade talaren ansåg obetydligt, att nemligen bestämma sättet för denna beskattning och kontroller derå. Jag tror, att detta icke är någon obetydlighet, lika litet, som jag, i öfverensstämmelse med den siste talaren, tror att det skulle vara rätt lämpligt, om Riksdagen sade: vi vilja hafva skatt å tobak, men öfverlemna åt den administrativa myndigheten att bestämma sättet för och kontrollen å denna skatt. Jag tror, att det ej vore med den ömtålighet, hvarmed Svenska folket vårdar sin sjelfbeskattningsrätt, rätt förenligt, att öfverlemna skattesättets och kontrollens bestämmande åt administrationen.

Om äfven hos andra nationer må finnas en stolthet, yttrande sig i begäret att betala höga skatter, så finnes dock denna stolthet ej hos Svenska nationen, ty när den skall beskattas, yttrar sig stoltheten helst uti att undandraga sig skatter; och därför måste också all beskattning här ske efter bestämda regler och kontroller.

Utskottets yttrande, att beskattning, i hvad form den än utgår, dock medtager en del af det nationela arbetets besparingar, har blifvit med skämt och allvar behandladt. Jag för min del vet ej hvarifrån skatter skulle kunna komma, om ej från arbetets besparingar. Antingen nu dessa besparingar hemtas från dagakarlens lön, eller från ett på förhand besparadt kapital, blir det dock alltid arbetets produkt, som beskattas; och i samma mån man minskar tillgångarna, minskar man också förmågan af produktiv utveckling.

En ärad talare fästade uppmärksamheten vid, att genom denna beskattning skulle förbrukningen af tobak minskas, hvilket vore en lycka för vårt land. Det der är historien om handelsbalansen, som jag trodde, att vi kunde lemna utom räkningen. Det har ej varit sednare tiders uppgift att reglera denna i något land.

Det är sagdt, att Utskottet borde utreda frågan, om den ej genom motionen blifvit utredd. Ja väl, om motionären nämnt något sätt, hvarpå motionären trott, att man borde gått tillväga; men denna motion säger endast: om man lägger 2 öre skatt på cigarren och om man antager tillverkningen till så och så mycket, så blifver inkomsterna så och så stora, och om man lägger så och så mycket på tobak, samt antager, att det tillverkas så och så mycket, så få vi den

och den inkomsten. Han har räknat oklanderligt multiplikation, men icke ens antydt, huru denna beskattning skulle uttagas, och huru föreskrifterna om beskattningen skulle kontrolleras. Jag får säga, att det är en vanlig sak och ett vanligt anspråk hos alla Utskott att få en fråga, genom sjelfva motionen, någorlunda klar; och det är ett ytterst allmänt förhållande, att ett Utskott föreslår, att en fråga, som är i outredt skick, skall afslås.

I förevarande fall har Bevillnings-Utskottet ej saknat skäl till en så beskaffad behandling.

Jag är visserligen sjelf tobaksförbrukare, men jag ville derföre ej undandraga mig en lämplig beskattning på denna förbrukning. Jag tror dock, att när man ser på den stora massan, hvaraf de påräknade inkomsterna skola tagas, så finner man, att det är en ojemmförligt stor del af dessa inkomster, som skola utgå från den del af Svenska folket, hvilken har minst råd att öka sina utgifter. Den erfarenhet bör ej kunna jäfvas af någon, att den arbetande klassen konsumerar mest tobak, och det är således uppenbart, att denna klass skulle få bära största delen af ifrågavarande beskattning, den må nu regleras lika för alla artiklar af samma slag, eller, såsom den ärade motionären antydt, "efter en graderad skala" — en antydning, som Bevillnings-Utskottet ej rätt förstod. Det är således den obemedlade arbetsklassen, hvilken har denna enda njutning utöfver de nödvändiga behofven, som företrädesvis skulle häraf träffas; och befinner den sig i sådana omständigheter, att man bör söka nya sätt för att öka tungan för densamma? Jag tror det icke; jag är tvärtom viss, att våra nödvändiga skatter redan trycka denna klass så hårdt, att den intet mera tål.

Man har sagt, att vissa andra länder hafva oerhördt stora inkomster af tobaksskatten; men på hvad vilkor eger detta förhållande rum? Man har gjort tobaken till ett regale. Kronans embetsmän hafva hela bestyret dermed. Jag tror icke, att vi i Sverige äro böjda hvarken att återgå till något likartadt med de gamla kronobrännerierna, eller underkasta oss alla de kontroller, som åtfölja ett sådant beskattningssystem.

För min del är jag öfvertygad derom, att Kammaren, om den ock, i likhet med Utskottet, finner tobaksförbrukningen företrädesvis böra beskattas, derest konsumtionsskatter ånyo skola uppsökas, i allt fall anser frågan vara i det outredda skick, att en återremiss ej skulle föra den ett steg längre fram; och detta är ej derföre, att Utskottet motvilligt uppfyller de fordringar, Riksdagen på densamma ställer; men jag säger rent ut: Bevillnings-Utskottet vet ej något sätt, hvarpå denna skatt, utan alltför stora obehag, skall kunna införas i landet, och icke heller har någon i denna Kammare, hvarken vid denna eller föregående riksdagar, då denna fråga behandlats, uppgifvit något lämpligt sätt härför. Jo, det är sannt, man har, med afseende på cigarrer, föreslagit, att de skulle förses med pappersstämplar; men huru skulle man göra med snus, med röktoak? Icke kan man förse denna slags tobak med papperslappar. Jag har, som sagdt är, ej hört något praktiskt sätt uppgifvas, hvarpå uppbörden och kontrollen skulle ega rum; och huru kan man då begära, att Bevillnings-Utskottets leda-

möter, som väl icke kunna antagas vara mera än andra lyckligt utrustade, skulle kunna uppfinna något sådant?

På grund af hvad jag anført, yrkar jag bifall till Utskottets Betänkande.

Friherre Raab, Carl: Innan jag går att besvara de anmärkingar, som blifvit emot min motion framställda, anhåller jag att få redogöra för de skäl, som förmått mig att afgifva densamma.

Mitt syfte med motionen har varit att ändra skatteteorierna och söka att införa det indirekta beskattningssystemet i stället för det direkta, och derigenom bringa skatteväsendet i öfverensstämmelse med frihandelssystemets grundsatser, ty när vi inträdt på en ny bana, så måste vi ock vid systemets tillämpning följa dess grundsatser; men detta hafva vi hittills icke gjort. Handelsintresset, hvars väl förstädda fördelar icke strida emot våra andra intressen i deras rätta mening, har emellertid, derigenom att vi med Franska Handelstraktatens afslutande upphört att vidare fortgå på frihandels väg, förstått att skaffa sig fördelar på de andra intressenas bekostnad. Jag nämnde, att vi med Franska Handelstraktatens afslutande stannat med frihandels utveckling i vårt land; och jag frågar Er, mine Herrar, hvad hafva vi väl sedan dess vidtagit, som kunde i någon mån rättfärdiga det påståendet, att vi gått framåt på frihandels väg?

Då, såsom vi veta, frihandeln till sin yttersta grund hvilar på det antagande, att produktionen skall ske för godt pris, för att derigenom kunna utvidga dess marknad, så är det klart, att hvarje beskattning, som faller tungt på produktionen, måste verka i motsatt riktning mot frihandelssystemet. Frågan blir då hvilketdera beskattningssättet, det direkta eller det indirekta, som minst tynger på produktionen. Vid en närmare undersökning finna vi då, att likasom de flesta kapitaler accumuleras genom besparingar, så ökas ock produktionen genom de besparingar i produktions-kostnader, som producenten får tillfälle att göra. Tänka vi oss en direkt beskattning, så inses, att denna trycker lika hårdt på producenten och den sparsamme, som på slösaren och lättingen, hvaremot en indirekt beskattning företrädesvis drabbar lyxen och slöseriet. Med hänseende till den sednare kan den, som vill spara, nästan helt och hållet undandraga sig beskattning. Åtminstone kan detta sägas om en beskattning på tobak, som visst icke är någon nödvändighetsvara. Frihandelssystemet fordrar därför ovilkorligen att man öfvergår till den indirekta beskattningen. Hvert helst den ärade talaren, som nyss försvarade en motsatt åsigt, blickar omkring sig uti de länder, som antagit frihandelssystemet, så skall han finna att i desamma de allra flesta skatter utgå på indirekt väg. Då man vid den ena riksdagen efter den andra får höra klagomål öfver de nuvarande skatternas tyngd, har jag ansett mig vara i min goda rätt, då jag yrkat, att man skall frångå det hittills följda beskattningssystemet, som allt mer och mer visar sina skadliga följder, och i stället öfvergå till ett, som står i bättre öfverensstämmelse med frihandelssystemet. Det är visserligen sannt, såsom en talare här ofta upprepat, att en icke oväsentlig lättnad blifvit produktionen beredd derigenom, att vi nedsatt tullarna på

råvaror, men om det oaktadt vår industri allt mer och mer aftynar, så måste det väl till denna verkan finnas en orsak. Tror den ärade talaren kanske, att det är endast missväxten, som är orsaken till all denna nöd och arbetslöshet, hvaröfver från alla landsändar så bittert klagas, då misstager han sig, ty den omständigheten att arbetsförtjenst saknas, tyder just derpå, att det är fel i vårt statsekonomiska system.

Om vi blicka omkring oss på ställningen i finansielt hänseende, så finna vi att långt ifrån, att vi icke skulle vara i behof af ökade inkomster, förhållandena äro alldeles motsatta. Med begärlighet gripa vi efter bankovinsten och de besparingar, som finnas uti allmänna kassor, för att dermed fylla vår statsreglerings behof. Nästan aldrig har vårt landt- och sjöförsvaret varit mindre tillgodosedt än nu: våra tjänstemän kunna endast med nöd erhålla sina löner emedan man måste pruta på allt. Jag får säga, att jag icke förstår dem, som, sådant oaktadt, säga, att vi icke äro i behof af förökade statsinkomster. Och allt detta elände, hvarifrån vi hafva så svårt att befria oss, har, enligt min åsigt, till sin ena del sin grund just uti det direkta beskattningssystemet.

Efter denna mera allmänna skildring anhåller jag att få öfvergå till de anmärkningar, som blifvit mot min motion framställda.

En talare har sagt, att det ej är angenämt för honom att man vid hvarje riksdag uppsöker nya beskattningsmetoder, för att ytterligare nedtynga det skattdragande folket. Ja, det är sannt, att vi ej böra söka nya utvägar att trycka på folket, som verkligen har nog af de bördor, som redan äro detsamma pålagda; och här är ej heller fråga derom, utan om det lindrigaste sättet att draga dessa nödvändiga bördor, som oundgängligen erfordras för Statsverkets behof. Genom de indirekta skatterna skulle man slutligen kunna komma derhän, att man kunde efterskänka skyddsafgiften eller, om ställningen ej är sådan, att detta låter sig göra, åtminstone slippa fördubbla bevillingen, hvilket eljest snart torde blifva den enda utvägen att hjälpa oss ur den iråkade förlägenheten.

Det har äfven emot min motion blifvit anmärkt, att det förslag densamma innefattar, skulle vara särdeles sväfvande, och att jag icke utredt, på hvad sätt den föreslagna afgiften skulle kunna uttagas eller kontrolleras. Detta är en anmärkning, hvars riktighet villigt erkännes, men det är ej lätt att utarbeta ett förslag, som är så fullständigt, att detsamma genast är färdigt till antagande.

Jag får hemställa till Bevillings-Utskottet, huruvida alla dessa författningar om bränvinets beskattande, som Riksdagen antagit, blifvit af motionärerne färdiga framlagda. Jag skulle icke tro det, utan de hafva småningom blifvit utarbetade. Likaså har varit fallet i andra grenar. Jag har med min motion endast velat gifva en klav, huru en indirekt beskattning skulle kunna åstadkommas. Hade Utskottet velat saken, nog hade det då kommit tillrätta med sättet. Det är omöjligt för någon motionär att säga t. ex. huru många cigarrer, som årligen i riket tillverkas, detta är något, som man måste lära af erfarenheten.

Utskottet har vidare sagt, att det icke förstår hvarifrån jag hem-

tat mina uppgifter angående tobakstillverkningens kvantitet. Jag förstår deremot icke, att Utskottet ej haft tillgång till Kommerskollegii Berättelse för år 1866, ty der återfinnas de.

På grund af hvad jag sålunda haft äran anföra såväl till försvar för idéen om den indirekta beskattningen, som för min motion, får jag anhålla, att Betänkandet måtte varda till Utskottet återremitteradt.

Friherre Sprengtporten: De meningar Bevillnings-Utskottet vid flera föregående tillfällen uttalat i tullfrågorna, hafva åtminstone öfvertygat mig, att det icke är från detta Utskott, som någon väckelse till förbättring i Statsverkets eller landets finansiella ställning är att förvänta. Jag har derföre dragit i betänkande, huruvida jag nu borde framkomma med en anhållan att Utskottet ville taga denna fråga i öfvervägande ännu en gång. Men då jag sjelf uppträd som motionär i samma ämne, ehuru ej precis i samma form, som i det nu föreliggande förslaget förekommer, och då jag dessutom erinrar mig det yttrande, som Ordföranden bland Riksgälds-kontorets Fullmäktige afgaf vid handläggningen af Kongl. Maj:ts Proposition angående Statsverkets tillstånd och behof, nemligen att vi kommit till den gräns, att det minsta steg vi toge öfver den fastställda utgiftsstaten, vore tillräckligt att rubba jernvigten mellan inkomster och utgifter, och då, så framt de indirekta beskattningsutvägar, som kunna erbjuda sig, icke anlitas, vi således äro ställda i valet emellan att öka allmänna bevillningen — hvilket jag ej tror vore någon kärkommen gåfva för Svenska folket — eller ock kasta öfver bord de grundsatser, som innefattas i 59, 62 och 66 §§ Regeringsformen, så har jag bestämt mig för att uppträda med yrkande om återremiss.

De anmärkningar, som af Utskottets vice Ordförande blifvit framställda emot den förste talarens yttranden, äro redan i hufvudsaken besvarade. Men jag kan icke underlåta att fästa uppmärksamheten derpå att, då han på detta rum så lifligt skildrat olägenheterna af det framställda förslaget, detta icke står väl tillsammans med hvad han inom Utskottet varit med om att yttra, nemligen att tobak vore ett i allmänhet, och i viss mån äfven företrädesvis lämpligt föremål för beskattning. Skatter äro i sig sjelfva icke något godt; men der de icke kunna undvikas, gör man väl uti att uppsöka den minst tryckande beskattningsform, och det finnes tvifvelsutan ingen skatt, som är lindrigare än den, som omärkligt utgår och som den skattdragande, om han vill lägga något band på en njutning, som ofta visat sig skadlig, lätt kan undandraga sig.

Hvad slutligen beträffar Utskottets fordran, att motionären skulle framlagt ett mera detaljeradt förslag, så veta vi ju att denna slags beskattning är införd i nästan alla Europeiska länder, och får man väl derföre anse som ett faktum, att densamma äfven skulle kunna genomföras här. I fall Bevillnings-Utskottet saknat upplysningar i ena eller andra hänseendet, såsom huru nödiga kontroller skola tillvägbringas, så hade det ju kunnat vända sig till Finans-departementet, der man väl ej kan vara okunnig om de beskattningsformer, som förekomma i andra stater, utan antagligen meddelat alla nödiga upplysningar. Det är ytterligare en annan omständighet, som synes

hafva undfallit den ärade vice Ordförandens uppmärksamhet, och som gör att anspråket det motionären skulle hafva i detalj utarbetat sitt förslag så, att Utskottet endast behöft säga ja eller nej, helt och hållet förlorar sin betydelse, nemligen den att motionen varit remitterad till ett Utskott, som sjelft egt att taga initiativ i frågan. Hade Utskottet *velat* saken, hade det haft både rättighet och skyldighet att framkomma med ett detaljeradt förslag.-

Jemte det jag således förenar mig med dem som yrka återremiss och anhåller att Utskottet ville taga frågan i allvarligt öfvervägande, ber jag endast att till sist få fästa Utskottets uppmärksamhet derpå, att det icke är någon brådska med att besvara återremissen. Utskottet har sagt att det ser icke någon fara för statsbrist hvarken nu eller för framtiden; men Utskottet kunde hafva dröjt med att afgifva sitt Utlåtande till dess att Stats-Utskottets Finansbetänkande inkommit. Först då kan man få en riktig föreställning i detta afseende, och kanske skall då frågan om behovet af ökade inkomster, äfven från Bevillnings-Utskottets synpunkt, förtjena att tagas i betraktande.

Herr Hallenborg: Den talaren, som först hade ordet, förbrådte Bevillnings-Utskottet bland annat, att det visat förkärlek för produktionen och jemväl för den produktion, som åstadkommer dåliga tänder och dålig mage. Jag får i anledning deraf förklara, att Utskottet alldeles icke hyser några sympatier för dessa saker, åtminstone ej för en dålig mage. En god mage medför ett godt lynne, och derpå tror jag att Utskottet har visat prof, då det ej ådagalagt någon nedslagenhet i anledning af de väldiga lugg, som motionären riktat mot det system, som han anser Utskottet följa.

Den värde motionären har vidare lagt Utskottet till last, att det icke fästat tillräckligt afseende vid hans motion. Må det då tillåtas mig att mot densamma framställa några anmärkningar, hvilka äro af den beskaffenhet, att jag ej tror att ens motionären kan underkänna deras befogenhet. Jag fordrar i första rummet af en motionär, att, då han framställer ett förslag, de sifferuppgifter, hvarpå han grundar detsamma, skola vara riktiga. I Utskottet fästades emellertid uppmärksamheten dervid, att den värde motionären i sin ifver att åstadkomma en beskattning icke vederbörligen skiljt emellan de olika kolumnerna af Kommerskollegii embetsberättelse. I sina derur hemtade uppgifter angående fabrikationen under år 1866 har han förblandat kvantiteterna med värdena, såsom jag här skall hafva äran antyda. Han angifver först, att till cigarrer förarbetas 685,000 skålpund tobak, och det eger sin riktighet och är öfverensstämmande med Kommerskollegii tabell. Deremot påstår han, att till rull- och press-tobak användts 1,382,000 skålpund, ehuru i tabellen står riksdaler. Jag upprepar ännu en gång, att det minsta man har att fordra af en motionär, är att han gör sig besvär med att riktigt citera de källor han åberopat. Utskottet har i annan händelse fullt fog att säga, att det väckta förslaget är till sina grunder oriktigt; och då det tillika är ofullständigt, såsom nu är händelsen, kan det

icke gerna föranleda till någon framställning från Utskottet, öfverensstämmande med motionärens syfte.

Motionären säger helt lösligt, att genom antagande af det förslag, han framlagt, skulle Staten komma tillgodo i förökade årliga statsbidrag ett belopp af öfver 8,000,000 riksdaler, och begär, att Utskottet skall verkställa erforderliga uträkningar och på grund deraf projektera, huru förslaget skall kunna bringas till verkställighet. Jag tror dock ej, att man gerna kan fordra, att Utskottet skall underkasta sig ett sådant arbete, hvars vidlyftighet troligtvis skulle föranleda till en förlängning af riksdagen.

Samma förhållande, som är anmärkt i afseende å tobak, gäller äfven beträffande en annan af de artiklar motionären föreslagit att belägga med skatt. Han anför nemligen, att tillverkningen af porter skulle uppgå till ungefärligen 2,000,000 kannor om året. Men grundar han denna uppgift på Kommerskollegii omförmälda berättelse för år 1866, så vill jag upplysa, att deri uppgifves tillverkningsbeloppet till 527,522 kannor om året, i stället för de af motionären uppgifna 2,000,000 kannor. Om derföre Bevillnings-Utskottets ledamöter satt sig ned och uträknat den förespeglade stora statsinkomsten på grund af de uppgifter motionären meddelat, så hade de i sanning blifvit illa lurade. I allmänhet tror jag, att det är nödvändigt, att en motionär gör sig besvär med att åstadkomma en så fullständig utredning som möjligt, på det att Utskottet må få tillräckligt stoff, och det ej såsom nu må blifva omöjligt för Utskottet att, i brist deraf, med förslaget taga någon befattning.

Hvad särskildt tobaken beträffar, så kan ingen liffigare än jag önska åvägabringandet af ett stadgande, hvarigenom missbruket af denna artikel hämmades. Jag har vid föregående riksdagar uttalat den åsigten, att tobaksfabrikationen i många afseenden störande inverkar på våra sociala förhållanden, men jag har hitintills icke funnit något förslag framlagdt, som lofvat att på ett verksamt sätt hindra det öfverklagade missbruket. Vår motionär har ej heller nu sagt, huru hans förslag skulle ställas i verket. Han har begärt, att Riksdagen skulle besluta en indirekt beskattning, men ej uppgifvit om den skulle utgå i form af tull eller accis. Hvad nu först beträffar frågan om tull, så är det till följd af våra mellanriksförhållanden omöjligt att sätta en förhöjd tull å tobak. En sådan förhöjning skulle nödvändigt fordra en talrik tullbevakning på gränsen emot Norge, emedan det vore att befara, att smuggling från den sidan i stor skala skulle komma att ega rum. En skatt på den inbemska fabrikationen skulle deremot lätt kunna föranleda, att våra fabriker komme att gå under; och det skulle dessutom vara olämpligt att lägga en beskattning på varor, som tillverkas inom landet, derest icke tullen på de utländska fabrikaterna i motsvarande mån förhöjdes. Att lägga accis på försäljningen har vid föregående riksdagar visat sig vara förenadt med ganska stora svårigheter. Det skulle föranleda till en fiskalisering i alla vrår af Riket och vara förenadt med ofantliga svårigheter vid stämplingen af varorna och kontrollen i allmänhet. Vid öfvervägande af allt detta finner jag åtminstone så många svårig-

heter uppstå, att jag ej anser mig hafva skäl att i något afseende förorda motionen.

Dessutom vill jag fästa uppmärksamheten derpå, att jag ej vill medverka till en beskattning, som i högre mån komme att drabba den fattige än den rike, hvilket emellertid skulle blifva följden af en accis på den inhemska tobakstillverkningen. De här inom landet tillverkade cigarrerna äro t. ex. af så olika beskaffenhet, att, då t. ex. en sort deraf, som jag vill minnas benämnas "Haren", endast kostar en riksdaler hundradet, finnes deremot andra sorter som betalas med 30, 40 ända till 50 R:dr hundradet. Kan det nu vara med rättvisa öfverensstämmande att med samma stämpelafgift belägga varor af så olika värden?

Mig synes det, som om Utskottet gifvit ett utförligare svar å motionärens framställning, än den förtjenar, och att dess utredning af frågan varit ganska förtjenstfull, hvadan någon bristande uppmärksamhet ej rättvisligen bör kunna Utskottet tillvitas. Och som det i allmänhet icke är angenämt att pålägga nya skatter, helst när sådana icke af Regeringen begäras, anser jag Utskottet hafva gjort fullkomligt rätt uti att afstyrka motionärens förslag; hvarföre jag ock anhåller om bifall till Utskottets hemställan.

Herr von Geijer: Visserligen anser jag, att Utskottet kommit till ett riktigt resultat, då det afstyrkt den ifrågavarande motionen, hvartill jag tror att Utskottet haft goda skäl, då nemligen någon särskild beskattning af tobak ej blifvit af Regeringen äskad. Jag skulle dock önskat, att Utskottet egnat frågan en större uppmärksamhet än som kommit den till del.

Utskottet synes mig hafva bort bestämdare, än som skett, framhålla lämpligheten af tobaksförbrukningens särskilda beskattning, så snart behof förefinnes att genom konsumtionsskatter öka statsinkomsterna.

Förstår jag Betänkandet rätt, så anser Utskottet konsumtions-skatterna vara i allmänhet helt och hållet förkastliga. Denna åsigt kan jag för min del icke gilla. — Bedömandet af hvilketdera beskattningssättet: det direkta eller indirekta, bör tillerkännas företrädet, är och blir en kinkig fråga.

Man påstår väl, att de direkta skatterna äro mest rättvisa, men ett faktum är att alla stora skatter utgå indirekt. Detta bevisar vanskligheten af beskattningsfrågornas bedömande ur rent theoretisk synpunkt.

Huru är nu vårt beskattningsväsende i hvad bevillningar angår?

Jo, den allmänna bevillningen enligt andra artikeln utgår för fastighet, utan afseende på den skuld fastighetsegaren har; den ligger således ofta tungt på den fattige.

Bränvinstillverkningsskatten, som utgår till ett enormt belopp, drabbar nästan uteslutande de fattigare klasserna.

Att en skatt på förbrukning af tobak — som väl mindre än bränvin bör betraktas såsom nödvändighetsvara — bättre än bränvins-skatten drabbade den som har råd att betala anser jag otvifvelaktigt.

Efter jag har ordet, kan jag ej underlåta att emot den siste värde

talaren anmärka, att han synes nog strängt bedöma motionen, då han bland annat yttrade, att den inkommit i så outredt skick, att det varit välbetänkt af Utskottet att "göra af med det omogna förslaget."

Motionen afser dock en vigtig beskattningsfråga och torde derföre icke böra så hastigt affärdas. Nog hafva vi sett en motion i ett viktigt ämne helsas välkommen, fastän den visserligen befann sig i ett ganska outredt skick.

Det är fara värdt att om motionären sjelf skolat utarbeta sina idéer till form af lagstadganden, hade han icke blifvit färdig dermed kanske på ett helt år.

Jag har ingenting att yrka; har blott velat angifva min ställning till frågan.

Grefve Hamilton, Henning: Det är onekligt, att Bevillnings-Utskottet fått sig af motionären ett ganska svårt uppdrag, och det är derföre långt ifrån mig att vilja klandra Utskottet, om det ryggat tillbaka för de svårigheter, som vid fullgörandet af detta uppdrag nödvändigt måste framställa sig. Jag erinrar mig, att under sednare riksdagar åtskilliga förslag blifvit framställda om beskattande af tobaksfabrikationen, genom att pålägga dem en stämpelafgift; men som de alla befunnits mer eller mindre bristfälliga, har Bevillnings-Utskottet likasom Riksdagen icke kunnat egna dem sitt bifall. Jag medger ock, att Utskottet nu äfven kunnat finna sig indirekt uppmanadt att, såsom skett, besvara motionärens framställning, till följd af den omständigheten att i Kongl. Maj:ts Proposition statsbristen ej uppgifvits större, än att den skulle kunna genom den allmänna bevillningen efter vanliga grunder fyllas, af hvilken omständighet och då nämnda beskattning synes Utskottet vara den billigaste, Utskottet kunnat hemta skäl att, om ej helt och hållet åsidosätta motionen, dock fördröja ett fullständigt svars afgifvande derpå, till dess sig visat, om en ytterligare beskattning vore nödvändig eller ej. Men frågan förtjenar att betraktas äfven ur en annan synpunkt. Det är, oakadt hvad den Kongl. Propositionen visar oss och oansedt de förhoppningar den ingifver, likväl en möjlighet, att en brist kan uppkomma, som måste fyllas på annat sätt än det vanliga. Till betäckande af Statsverkets behof har man ansett, att Bankens vinst skulle användas, men förslag har äfven blifvit framlagdt derom, att en del af denna vinst skulle reserveras för Bankens egen räkning; och skulle detta förslag vinna bifall, tror jag att en betydlig brist kommer att uppstå. Möjligt är visserligen, att det framdeles kan visa sig, att inkomster kunna erhållas, som nu ej tagits med i beräkningen, men fullt tillräckliga kunna de i allt fall ej blifva för betäckande af Statens utgifter; och frågan blir då, hvar skall skilnaden tagas? Visserligen är Staten egare till åtskilliga produktiva anstalter, men några inkomster från dem torde ej vara att påräkna, och hvad tullinkomsten angår, så kan ej heller någon synnerlig förhöjning i densamma emot ses. Vi hafva för närvarande ett tullsystem, som, äfven om vi önskade det, vi i hufvudsakligaste delar ej kunna ändra, och med hvilket vi måste låta oss nöja, under mer eller mindre lifliga förhoppningar

gar att det i en aflägsen framtid skall medföra bättre resultat. Man må tro hvad som helst, så är dock ställningen sådan, att från det hållet ej någon förhöjning i inkomsterna är att förvänta. Att öka bränvinsbeskattningen möter äfven väsendtliga hinder. Ett förslag, som i detta hänseende vid förra riksdagen väcktes, blef förkastadt, ej utan skäl, ty under en tid då jordbrukaren verkligen befinner sig i en bekymmersam ställning och då kapital saknas, är det högst betänkligt att öka en skatt, som hufvudsakligast drabbar jordbruket, som redan förut är betydlig och som dertill måste i förskott erläggas.

Vi hafva således egentligen blott två utvägar kvar, för att fylla den brist som möjligen kommer att uppstå. Den ena är genom det stämplade papperet och den andra genom förhöjning i den allmänna Bevillningen. Hvad kartan angår, så tror jag att den utvägen skulle kunna begagnas för att öka Statens inkomster i händelse af behof. Redan vid föregående riksdagar hafva framställningar i denna syftning blifvit gjorda, och särskildt påminner jag mig att framlidne Excellensen Löwenhjelm väckte en motion i ämnet; men äfven detta beskattningssätt medför ej oväsentliga svårigheter; och jag tillstår, att äfven jag för min del huser betänkligheter vid att använda det i alltför stor skala. Under förutsättning att Bevillnings-Utskottet skulle nödgas föreslå en ökad beskattning, hafva vi således ej annat att tillgripa än den allmänna bevillningen; men sannolikt är, att ett förslag i denna syftning skulle komma att röna samma motstånd, hvarför likartade förslag alltid förut varit utsatta. Efter en föregående talares mening skulle emellertid en sådan förhöjning hafva godt skäl för sig, emedan den indirekta beskattningen alltid medför stora olägenheter, och ännu mer derföre att de grunder, hvarpå den hvilar, ej äro rättvisa. Det har emellertid förr sagts på detta rum, att det är obilligt att öka den allmänna bevillningen, så länge man måste skatta ej blott för sin egendom utan äfven för sin skuld. Detta är blott en af de olägenheter, som Bevillningsförordningens stadganden medföra, ty många andra finnas som jemte denna gifva anledning till farhåga för att på den vägen öka Statens inkomster.

Om då slutligen Bevillnings-Utskottet likväl skulle finna sig af grundlagens bud förpligtadt att bereda utväg till förhöjning i statsinkomsterna, och skulle vilja ingå på att föreslå en konsumtionsskatt, så har Utskottet erkänt, och jag delar i detta fall Utskottets åsigt, att tobak är ett lämpligt föremål för beskattning. Lika litet som motionären och som Bevillnings-Utskottet vid förra riksdagen är jag i tillfälle att uppgifva sättet, huru denna beskattning lämpligen skall kunna genomföras, men, såsom redan blifvit anmärkt, tobaksskatten är redan införd i andra länder, och det tyckes väl ej vara omöjligt att äfven i vårt land åstadkomma, hvad som på flera andra ställen redan eger rum. Skulle man ej finna någon annan utväg, tror jag att en försäljningsafgift för tobak ej blott är möjlig att införa, utan äfven, utan stor svårighet, bör kunna utbekommas, ty då hvar och en som försålde tobak vore skyldig att göra anmälan derom och derföre erlägga skatt, kunde väl hända att en och annan undandroge sig denna

skyldighet, men den stora mängden gjorde det troligtvis icke, i medvetande af säkerheten att återfå den erlagda afgiften af konsumenten, som i proportion finge betala mera för sin tobak, snus och cigarrer. För min del tror jag således, att på denna väg, i händelse behof skulle uppstå, ökade statsinkomster kunde erhållas. Huru stor tillökningen blefve, är naturligtvis svårt att beräkna; och tvifvelaktigt vore, om ens Bevillnings-Utskottet skulle kunna i det fallet framlägga några tillförlitliga siffror; man får ej ens begära något sådant. Blir det fråga om att fylla en brist på flera millioner, då må man väl tveka, om metoden är riktig, men är bristen obetydlig, så tror jag försök kan göras, om ej på den vägen något kan vara att vinna; och lyckas det, så har man alltid en ledning för omdömet, hvar medel skola tagas vid en blifvande riksdag, om brist då förefinnes, och man kan i sådant fall utsträcka metodens tillämpning.

Man har här beträffande konsumtionsskatterna anmärkt såsom en synnerlig olägenhet, att de skulle hårdare drabba de fattiga än de rika. Det är väl sannt, att i förevarande fall, afven om olika stämpelar införas efter varornas olika godhet, de fattige skulle för sina dåliga cigarrer få betala i proportion lika hög skatt, som de rika för sina bättre eller kanske högre; men jag undrar, om icke förhållandet är enahanda, hvad beträffar tullen. Jag hemställer, om de fattige få betala mindre tull för de dåliga varor de köpa. Jag tror det ej. Och kan detta ej anses obilligt, så kan den nyss omnämnda beskattningen ej heller anses vara det. Jag tror till och med, att man skulle kunna göra fördelningen af tungan billigare vid införandet af en stämpelavgift, än det låter sig göra då det gäller tullavgiften.

Jag vill ej ingå i något försvar för motionen; det må motionären göra sjelf om han anser det nödvändigt. Jag vill endast till en af Utskottets ärade ledamöter framställa den frågan, om han anser det vara möjligt, att en enskild motionär skulle kunna i detalj uppgifva siffrorna för det tillverkningsbelopp, hvartill inom landet producerade artiklar uppgå, eller den skatt som deraf möjligen skulle kunna inflyta? Man bör besinna, att han ej kunnat få dessa siffror på annat sätt, än Bevillnings-Utskottet kan förskaffa sig dem, och att det således ej är af ringaste vikt, om han i sitt förslag inrymmer några sifferuppgifter. Det är icke siffrorna utan sjelfva frågan, om en sådan beskattning är nyttig, af behovet påkallad och i öfrigt låter sig utföras, som är det väsentliga, och som motionären underställer Utskottets pröfning.

På grund af hvad jag nu anfört förenar jag mig med dem, som önska återremiss af utlåtandet, helst och naturligen i syftning att, om under Riksdagens lopp några förhållanden skulle yppas, på grund hvaraf det funnes behöfligt att införa en ny skatt, Utskottet måtte blifva i tillfälle att vid slutet af riksdagen framkomma med ett förslag, som, inman riksdagen upplöses, kan till pröfning företagas. För den händelse några sådana anledningar icke skulle förekomma, är jag benägen instämma i en föregående talares förslag att till Regeringen ingå med en anhållan om en utredning af denna fråga. Ty för mig är det klart, att förr eller sednare måste man söka utfinna några medel att öka Statens inkomster; och det vore så godt, om frå-

gan vore af sakkunnige personer utredd, så att förslagen ej oupphörigen måtte stranda mot Utskottets förklarade och ganska lätt förklarliga oförmåga att afgifva något detaljeradt förslag, som jag och villigt erkänner, att man ej heller har rätt att af Utskottet fordra.

Herr Beckman: Då det är obestriddigt, att en statsbrist verkligen förefinnes, och tvifvelaktigt kan vara, om genom bankovinstens användande tillfälle kan beredas att fylla densamma, så anser jag det vara på sin plats att söka utfinna andra utvägar för att tillfredsställa Statsverkets behof. Ett sådant tillfälle erbjuder sig nu genom att lägga en skatt på förbrukningen af tobak, en artikel hvars bruk borde inskränkas så mycket som möjligt, åtminstone bland de mindre bemedlade klasserna. Att en sådan beskattning verkligen kan genomföras, visar oss andra länders erfarenhet; och efter hvad jag kan finna, bör det icke vara någon särdeles svårighet att här införa skatt på tobak, då vi ju redan hafva beskattning på konsumtionen af bränvin. Emellertid läser väl hvarken någon enskild motionär eller ett Riksdagens Utskott kunna utarbета ett fullt lämpligt förslag i detta fall, hvartill erfordras den sakkännedom och de öfriga resurser, hvaröfver endast Regeringen kan disponera. Men om det å ena sidan är obestriddigt, att ett förslag i ämnet bör från Regeringen emanera, så är det å andra sidan antagligt, att Regeringen icke föreslår införandet af en ny skatt, derest icke Representationen förut uttalat sig för dess införande. Någon fullständigare utredning af frågan än den hittills erhållit, torde dock vara nödig, innan man drager den under Kongl. Maj:ts pröfning; och med anledning häraf, samt med fästadt afseende å Riksdagens rätt att sjelf besluta i beskattningsfrågor, föreslår jag en återremiss af Utlåtandet, på det Utskottet efter fullständigare utredning af frågan måtte inkomma med förslag till en underdånig skrifvelse, som kunde gifva förhoppning om att vid nästinstundande riksdag från Kongl. Maj:t få emotse en nådig Proposition i ämnet.

Friherre von Essen: Efter den vidlyftiga diskussion öfver denna fråga, som redan egt rum, skall jag icke upptaga Kammarens tid mera än några få ögonblick. Jag har endast velat tillkännagifva, att jag önskar instämma i det af Herr Hazelius framställda yrkandet, att detta ärende måtte återremitteras i den syftning, att Utskottet borde utarbета förslag till underdånig skrifvelse i ämnet.

Det må dock härvid tillåtas mig att med ett par ord omnämna de skäl, som ledt mig till denna åsigt.

Om vi äfven hade de aldraförhoppningar, att den af Kongl. Maj:t för år 1870 föreslagna budget utfölle alldeles i öfverensstämmelse med den nådiga Propositionen, och om således vi för nämnda år icke behöfde frukta någon brist eller differens i beräkningen, så finnes det dock icke något skäl att hoppas, att äfven år 1871 samma exceptionela tillgångar, att fylla behöfven med, skola vara att tillgå. Vår ekonomi må utfalla huru lyckligt som helst, så är jag dock förvisad, att det då skall blifva nödvändigt att antingen utfinna nya tillgångar

eller också göra nya besparingar. Under sådana förhållanden föreställer jag mig, att denna skatt skall blifva till icke så ringa nytta.

Jag vill äfven förmoda, att det skall erfordras någon tid för att utgrunda det sätt, hvarpå denna skatt må utgå. Kongl. Maj:t finner kanhända lämpligt att föreslå en tillverkningskatt på tobak likasom på bränvin.

Vi hafva nu här i Sverige 98 större tobaksfabriker af alla slag, och jag tror icke, att det skall vara omöjligt att på dessa fabriker inrätta en kontroll för tillverkningen. På dessa fabriker går det nemligen så till, att, efter det cigarrerna blifvit spunna, de införas i ett mindre rum att emballeras; och kunde kontrollen mycket väl i dessa rum ske. Detta i fråga om cigarrer; hvad åter annan tobak angår, så kan, der fabrikationen deraf drifves i stor skala, densamma förmodligen lika lätt kontrolleras. Det är visserligen sannt, att cigarrtillverkning på några få ställen drifves såsom en husslöjd, men detta kan ju utan särdeles men förbjudas eller borttagas.

Jag föreställer mig, att denna skatts införande skall komma att påkalla förändringar i Tullagstiftningen beträffande tobak, och att särskildt sådana förändringar erfordras i afseende på Norge. Man har anfört detta såsom ett viktigt skäl för afslag å motionen, men jag hemställer, om icke, då Tyska tullförbundet kunnat vidtaga förändringar i sådant afseende, äfven vi skulle kunna åstadkomma en uppgörelse i detta fall med Norge. Sådant torde ock i så fall kunna ske före år 1871, då denna skatt skulle börja att tillämpas.

Jag anhåller sålunda om återremiss af Betänkandet i förut angifvet syfte.

Herr Hazelius: De tvänne ledamöter af Bevillnings-Utskottet, som uppträdt till försvar för Utskottet, hafva hufvudsakligen anfört tvänne skäl.

Det ena, att införandet af skatt på tobak skulle föranleda en orättvis beskattning, emedan den drabbade lika den fattige och den rike. Detta är ett svagt skäl, ty all beskattning kommer alltid att falla tyngre på den fattige än på den rike; men då en af de värde ledamöter upplyste, att man till och med kan erhålla cigarrer för en Riksdaler hundralet, det vill säga för ett öre stycket, tycker jag det icke vara så särdeles tungt för den fattige, äfven om han skulle betala tre öre för cigarren. Skatten skulle till Staten inbringa millioner.

Det andra anförda skälet var, att det icke varit möjligt för Utskottet att uppgöra ett beskattningssätt eller föreslå något system för sätten att beskatta tobak. Jag ber i det afseendet få erinra om, att jag begärt återförvisning endast i syfte att erhålla en framställning till Kongl. Maj:t om tobaks beskattning. Jag har således icke vädjat till Utskottets uppfinningsförmåga, utan endast till dess goda vilja; det är blott denna jag paräknat, genom önskan om dess tillstyrkan, att Regeringen, som på grund af inhemska förhållanden, jemförda med utlandets rika erfarenhet, bäst bör kunna vara i stånd att föreslå något sätt för tobaks beskattning, likasom den förut gjort för bränvins beskattning, behagade göra detta. Man kan hysa den

förhoppning, att Regeringen skall lyssna till ett sådant förslag, och detta så mycket säkrare som Chefen för Finans-departementet vid förra riksdagen yttrade, att om framdeles någon ökad bevilning borde komma i fråga, ansåg han något lämpligare beskattningsföremål der-till än tobak icke finnas.

Innan jag slutar, ber jag att få använda ett argumentum ad ho-mines till männen i Bevillnings-Utskottet. Samtliga dessa aktade Herrar äro anhängare af en viss ytterlig teori, hvilken jag icke tror skall komma att bära sig öfver trenne riksdagar. Yttersta domen, framkallad ur Svenska folkets nöd, skall en gång komma öfver denna ytterliga teori, och då kan det vara godt att till dess hafva tillskapat några inkomster; det vore icke minst godt för anhängarne af denna teori, för att, då den faller, kunna af den bevara hvad som kan och bör förvaras.

Herr von Ehrenheim: Jag är hufvudsakligen uppkallad af de yttranden, som här blifvit fällda om en befarad statsbrist för år 1870, och om exceptionela tillgångar för detta år, som skulle med-gifva att då betäcka utgifterna, men som för andra år t. ex. 1871 icke skulle vara att påräkna.

1870 års statsutgifter kunna delas i tre slag. Det ena slaget är det, som ständigt återkommer och som afser fyllandet af vår stats-hushållnings vanliga behof; det andra utgår till byggandet af våra jernvägar, ett industriellt företag, som statsmagtarna varit ense om att utföra genom lån, emedan det antages inom en ej alltför aflägsen framtid lemna en inkomst, som i någon mån motsvarar utgiften och som för öfrigt fordrar alltför stor ansträngning för att af samtiden ensam bekostas; det tredje slaget af utgifter äro de, som erfordras för åter-betalandet af en kapitalsskuld utaf två millioner Riksdaler, som i en-lighet med 1867 års Riksdags beslut upptogs, och som år 1870 skall återbetalas. Att betäcka de två sednare slagen af utgifter med Statens vanliga inkomster kan icke påräknas; och Kongl. Maj:t har i full öf-verensstämmelse med hvad som hittills skett, såsom redan är erinradt, föreslagit, att utgifterna för fortsättande af jernvägarne skola bestri-das af lånade medel, och har ansett att till betäckande af nyss-nämnda kapitalsskuld borde användas, jemte några andra tillgångar, bankovinsten för det sistförflutna året, som hittills icke anlåtats vid regleringen af statsutgifterna, hvartill deremot ett föregående års bankovinst nu såsom tillförene blifvit påräknad. För min del vet jag icke, huru det förhållande att två års bankovinst finnes att tillgå skulle kunna bättre begagnas, då bankovinsten icke behöfves för Ban-kens egen räkning, än på det sätt att en Statens skuld med den ena bankovinsten betalas; men härom torde väl blifva tillfälle att tala mera framdeles. Hvad som nu är af vikt, det är, att tillgångar, som tagits i anspråk för 1870 och som icke kunna mera än en gång på-räknas, öfverstiga endast med cirka 70,000 R:dr hvad som blifvit af-sedt till betalning af skuld, och detta, oaktadt i öfriga statsutgifter ingår till ränta och amortering å lånen för våra jernvägsföretag, ett belopp af omkring 3,000,000 R:dr utöfver hvad jernvägarne inbringa och hvad som i ränta och amortering af enskilda jernvägsbolag er-

hållas. Någon statsbrist i den mening, att de löpande utgifterna icke skulle kunna af tillgängliga inkomster betäckas, förefinnes således icke efter de af Kongl. Maj:t föreslagna beräkningar; men skulle Riksdagen icke vilja beräkna inkomsterna så högt, som Kongl. Maj:t på anförda skäl ansett sig böra göra, eller icke vilja använda befintliga tillgångar, så måste Riksdagen visserligen på annat sätt anskaffa medel till utgifterna. För 1870 torde dock icke några medel kunna erhållas genom en skrivelse till Kongl. Maj:t.

Hvad särskildt angår frågan om beskattning på tobak, så får jag till alla delar instämma deruti, att tobak är en lämplig beskattningsartikel. Denna skatt har visserligen, liksom alla andra konsumtions-skatter det fel, att den i proportion till tillgångarne drabbar den fattige mer än den förmögne, men den har det företräde framför andra dylika skatter, att då det beskattade föremålet lättare kan af den sparsamme undvaras, så kan han också lättare undandraga sig skatten. Om en ytterligare beskattning på tobak skall införas, borde det dock icke ske för att betäcka ett tillfälligt, öfvergående behof, utan endast i det fall att för permanenta utgifters bestridande visade sig behof af nya inkomster eller om nationen för vinnande af något stort ändamål ville för en längre tid underkasta sig en utomordentlig ansträngning. En sådan skatt kan sannolikt icke utan temligen omfattande åtgärder införas och en gång införd skulle den troligen icke blifva afskaffad sedan det tillfälliga behofvet upphört; men det finnes intet skäl att genom skatter upptaga mera än som är oundgängligt, ty alla skatter hafva det gemensamt att de utgå af nationalförmögenheten och minska dennas reproduktiva förmåga.

Friherre Raab, Carl: Man har anmärkt mot min motion, att den innehåller felaktiga sifferuppgifter, för hvilken anmärkning såsom stöd åberopats Kommers-kollegii berättelse för år 1866. Jag har icke varit i tillfälle att genomse denna berättelse, men jag har här Kommers-kollegii berättelse för år 1867, och jag finner deraf att anmärkningen icke varit befogad, emedan denna sista berättelses sifferuppgifter äro ungefär de sanma som mina. Den värde ledamoten af Bevillnings-Utskottet gjorde jemväl anmärkning på en uppgift, som jag skulle haft i en annan motion, rörande förbrukning af porter, men han synes derutinnan icke hafva läst Kommers-kollegii berättelse riktigt, ty den siffra han uppgaf såsom den rätta rörde endast försäljningen från en porterfabrik i Göteborg, den s. k. Lorentska, ehuru vi sannolikt alla veta, att andra porterfabriker finnas i riket. Det är icke möjligt för någon att kunna annat än på ett ungefär angifva dessa siffror, men jag har mina uppgifter om öl och porter från säkra yrkesmän.

Att min motion är ofullständig är visst sannt, men det kan väl icke heller begäras att en enskild riksdagsman, som icke har tillgång till arkiver, och som icke kan i likhet med Utskotten hafva tillfälle till inhemtande af alla möjliga upplysningar, skall utarbета förslag, som göra vidare utredning öfverflödig. Jag vet sannerligen icke hvad vi i så fall skulle med våra Utskott, om de icke hade skyldighet att utarbета och utreda frågorna. Men hvad utredning har Utskottet

åstadkommit? I långt mindre frågor hafva vi haft årslånga komitéer och i sanning kunde frågan förtjena att särskildt af en komité utarbetas.

Den värde ledamoten förklarade vidare, att han icke af motionen kunde taga reda på, om meningen skulle vara att tull skulle läggas på tobaken eller af hvad beskaffenhet den föreslagna afgiften skulle vara. Det står visserligen icke, att det skall vara tull, snarare då accis, men motionen är dock derutinnan tydlig, att den åt Utskottet öfverlemnar att bestämma ett lämpligt sätt för afgiftens utgörande.

Jag måste bekänna, att jag icke förstår Herr Hallenborgs beskattningstheorier — och icke heller fäster jag mycket afseende derpå; — jag tror dock, att det skulle vara intressant att få höra honom utreda, hvarföre vi icke behöfva någon beskattning.

En aktad talare här på sidan har sagt, att han icke riktigt känner sig böjd för ett förslag om indirekt beskattning. Han talade äfven om kartstämplingen och påstod, att det icke syntes honom rätt att acceptera ett sådant beskattningssätt. Jag medger att indirekta skatter böra undvikas, om man så kan, men om dessa skatter icke kunna undvikas, så har man intet val, ty det indirekta beskattningssättet är en nödvändighet, emedan vi icke på annat sätt kunna erhålla alla de medel, som för Statens stora behof erfordras. Vi hafva nu intet annat val, än att antingen taga bankovinsten eller ock beträda den indirekta beskattningssvägen. När vi nu vilja bygga jernvägar, när vi å andra sidan hafva andra behof, är det då rätt att låna penningar dertill och taga rörelsekapital från industrien? Om detta är rätt, då har jag orätt och måste erkänna mig öfvervunnen, men om det är skadligt, såsom jag anser, då måste vi vara betänkta på att utfinna lämpliga beskattningsföremål för att skaffa oss medel på angifna sätt.

Jag fortfar att yrka på Betänkandets återremitterande.

Herr Brun: Genom de föregående talarne har frågan blifvit så utredd, att jag kan inskränka mig till angifvandet endast af några få ytterligare skäl för min åsigt i denna fråga.

Jag anser detta ämne vara af en synnerlig vigt; och det är äfven viktigt att här göra sig reda för hvad som i skatteväg är nödvändigt och nyttigt.

Då jag har betraktat Utskottets framställning, finner jag, att de skäl, hvarpå Utskottet stödjer sitt Utlåtande, icke äro sådana, att de kunna erkännas vara fullt hållbara. Utskottet börjar nemligen med att medgifva, att redan vid 1867 års riksdag dåvarande Bevillnings-Utskott ansåg, att tobak i allmänhet vore ett lämpligt föremål för beskattning; men, säger Utskottet vidare, denna skatt skulle, då föremålet, till följd af vedertaget bruk, är svårt att beskatta, föranleda ett anstötligt reglementerande och fiskaliserande o. s. v., hvilket Utskottet för sin del anser i högsta grad olämpligt. Hvad detta beträffar, så tror jag att ett sådant reglementerande och fiskaliserande lätt skall kunna undvikas, äfvensom att svårigheten att uppfinna en lämplig kontroll icke är oöfvervinnelig. Vi kunde ju här vid lag gå tillväga på samma sätt, som i afseende å bränvinsbeskattningen, hvilken vi redan äro underkastade.

Utskottet anför bland sina skäl, att det icke finner sig ega anledning antaga några tvingande skäl vara för handen att införa denna nya skatt. Ja, om jag skall medgifva det vara sannt, att några *tvingande* skäl icke härtill äro för handen, så vill jag dock säga, att tager jag bort detta tvingande, så finnes det dock skäl och det stora sådana, att taga vara på ett beskattningsföremål så lämpligt som detta.

Vidare säger Utskottet, att Kongl. Maj:t i sin Proposition icke äskat några nya skatter. Detta skäl är dock icke af någon särdeles stor vikt, då på flera ställen i Propositionen i redögörelsen öfver inkomster och behof står att läsa, att intet blifvit fordradt öfver tidens trängande kraf; men tillika, om jag icke bedrar mig, att intet finnes reserveradt för framtiden. Detta tillstånd tyckes mig icke vara godt efter en så långvarig fred, och jag tror det vara skäl att vi bereda oss på att hafva några tillgångar öfver för framtida behof, som nog icke uteblifva. Under sådana förhållanden kan jag icke heller godkänna detta Utskottets skäl. Man har, hvad beträffar Kongl. Maj:ts Proposition vid denna riksdag, sett, att Regeringen i mångfaldiga saker sträfvar förtvifadt, för att få inkomster och utgifter att gå ihop och sålunda sätta de begärda anslagen till minsta möjliga belopp. Med ett ord, jag kan ej finna annat, än att Propositionen gifver stöd för behofvet af den beskattning, som nu är i fråga att påläggas en öfverflödsvara, genom hvilken beskattning en väl behöflig inkomst skulle kunna beredas. Jag yrkar så mycket mera härpå, som vissa direkta skatter äro så stora, att de icke vidare kunna ökas. De kunna ej ökas, om man icke vill löpa fara att källan skall utsina. Jag yrkar ock derpå derföre, att jag icke för min del kan gilla den principen, att den direkta skatten skulle vara så ofantligt mycket bättre än den indirekta. Efter mitt begrepp träffar den direkta skatten rika och fattiga utan åtskilnad, eller ock företrädesvis den fattiga, då deremot konsumtionsskatten träffar de förmögne. I detta hänseende skulle man kunna anföra flera bevis. Om vi t. ex. skulle betrakta bränvin och vin, huru dermed förhåller sig, så finna vi, att bränvinet, som de fattiga förtära, är mycket högt beskattadt, då deremot dyrbara viner för de rikas läckra bord införas i landet för en obetydlig penning. Detta förhållande är icke rättvist och kan icke heller i något afseende vara gagneligt. Jag tror det alltså vara riktigare att, såsom man i sednare tider gjort, införa konsumtionsskatter; men det visar sig dock, att man härutinnan ej har mycket att skryta af, ty redan vid sista riksdagen tillämpade man denna princip på det sätt, att man höjde tullen på kaffe och socker m. m. eller just på sådana varor, som den mindre bemedlade klassen behöver.

Det har af Utskottet blifvit framhållet, att då i motionen icke blifvit formuleradt något bestämdt förslag, Utskottet icke kunnat göra någonting deraf. Hvad denna mening beträffar, så ber jag att få förklara, att jag erinrar mig många gånger, då Utskottet satt ned skatter, utan att begära ett sådant förslag. Om denna välvilja härvisats, så hade Utskottet lätt kunnat få något förslag att framställa för Kamrarne. Om man blott *vill* beskattningen, så behöfves sannerligen icke så mycket besvär. Hvad särskildt beträffar sättet för denna

skatts utgörande, så tror jag icke, att det för Bevillnings-Utskottet kan vara obekant, både att hög beskattning å tobak finnes i andra länder och äfven huru densamma der utgår och kontrolleras.

Sälunda, och då jag i de skäl, Utskottet anfört, icke kan finna något hinder för understöd åt motionen — dervid jag endast vill fästa mig vid, att den form af tobak, som bäst lämpar sig härtill och helst bör beskattas, är cigarrer — får jag på grund af ofvan anförda omständigheter förena mig med de talare, som yrkat återremiss af Betänkandet.

Grefve Hamilton, Hugo Bengt Archibald: Man har här framhållit, att tobak är en särdeles lämplig beskattningsartikel. Då Bevillnings-Utskottet ej mindre vid denna än vid föregående riksdag erkänt sanningen häraf, torde något klander i detta afseende icke kunna drabba Utskottet. Man har vidare anmärkt såsom besynnerligt, att Utskottet vid sådant förhållande icke framlagt förslag till beskattning å nämnda vara. Befogenheten af denna anmärkning beror på den frågan, huruvida Utskottet har skyldighet att uppgöra förslag till alla möjliga beskattningssätt, hvilka af någon ledamot kunna föreslås och emot hvilka Utskottet ur principiell synpunkt icke har något att erinra, under antagande att Riksdagen sedermera skall finna utväg att använda de tillgångar, som sälunda skulle tillskapas. För min del tror jag ej, att Utskottet har någon sådan skyldighet; Utskottets uppgift är att, sedan Riksdagen beviljat anslag, föreslå medel till deras bestridande. Utskottet skall således icke föreslå några skatter, förrän behof deraf visar sig. Det rätta vore, att Utskottet icke började sin verksamhet i detta afseende, förrän alla utgifter voro af Riksdagen bestämda, men då detta skulle fördröja ärendenas gång, har Utskottet i stället antagit den praxis att rätta sig efter Kongl. Maj:ts Proposition, så att Utskottet endast i händelse denna utvisar behof af ökade tillgångar söker utfinna medel att afhjelpa detta behof. Ett sådant behof har nu icke förmärkts, och Utskottet har derföre saknat skäl att afgifva förslag till nya skatter. Skulle åter Kongl. Maj:t begära skatt å tobak, komme detta efter all sannolikhet att förordas af Utskottet. Vid sådant förhållande torde en återremiss ej tjena till något, och jag hemställer derföre om proposition på bifall till Utskottets förslag.

Herr Schartau: Under loppet af öfverläggningen har bland annat blifvit anfördt det ömmande i den omständigheten, att arbetaren och den fattige skulle blifva hårdt tyngda genom en större konsumtionsavgift på tobak. Jag tror för min del, att arbetaren icke har tid att röka särdeles mycket, ty han måste arbeta för sitt livsuppehälle, och det är få arbeten, som låta verkställa sig med pipan eller cigarren i munnen. Arbetaren får sammerligen vara nöjd, om han kan förtjena sitt dagliga bröd, och kan gerna försaka tobaken. Här har äfven ordats åtskilligt om landets finansiella ställning, om bankovinsten och statsbristen. Det har varit ganska tillfredsställande att höra, det någon statsbrist icke är att befara; men i detta afseende kunna omdömena vara olika. Hvad först beträffar bankovinsten, hvilken i

Kongl. Maj:ts Proposition blifvit tagen i anspråk längre än någonsin förut, i det man vill använda bankovinsten äfven för det sist förflutna året, och hvars belopp ännu icke är till siffran bestämdt, så torde det vara för tidigt att nu yttra sig om det ändamålsenliga i att tillgripa denna Bankens sista skärf; men säkert är, att Banko-Utskottet kommit till beslutet att afstyrka detta förslag. Vi veta nemligen alla, att Banko-Utskottet kommer att föreslå Riksdagen en minskning af icke mindre än en million i den summa, som enligt Kongl. Maj:ts Proposition skulle från Banken utgå, och äfven den, som vill se sakerna i så rosenrödt som helst, lär det icke kunna undfalla, att detta förslag kan i Andra Kammaren påräkna så stora sympathier, att det är ganska troligt, att denna million kommer att strykas bort från den tablå öfver budgeten, som finnes i Kongl. Maj:ts Proposition. Men äfven under förutsättning att bankovinsten för båda åren skulle komma att af Riksdagen anslås, så finnes ändock i samma tablå förslag att genom upplåning af 3,400,000 R:dr fylla Statsverkets behof. Är icke detta statsbrist, då vet jag icke hvad statsbrist är! Ty räknar jag på att få låna än här och än der och dermed fylla min brist, så finnes icke någon sådan, förrän jag kommit derhän, att jag icke mera får låna. Först då man kan framlägga en tablå, som visar, att statsregleringen går ihop utan upptagande af lån, vill jag erkänna, att någon brist icke finnes, men äfven om någon brist nu icke vore å färde, så kommer en dag efter denna; vi hafva riksdag redan nästa år. Har man då anledning hoppas, att det låter sig göra att år efter år undvika det fatala namnet statsbrist genom att framlägga förslag att genom upplåning fylla behofven?

Jag tror det icke och det vore derfor efter min förmening klokt, om redan 1869 års Riksdag vidtoge en åtgärd, hvarigenom tillgångar och behof komme mera i jennvigt med hvarandra. Alla hafva medgifvit, att tobak är ett lämpligt föremål att beskattas, och sjelfva Utskottet instämmer i denna åsigt. Då borde väl icke samma Utskott hafva något emot, att genom dess bemedling impuls kunde gifvas till Kongl. Maj:ts Regering att till kommande Riksdag låta utarbета förslag till konsumtionsskatt på artikeln tobak.

Att en återremiss nu icke skulle leda till den följd, som motionären åsyftat, eller att Utskottet skulle direkte föreslå skatt på tobak, synes mig vara en afgjord sak; men deremot synes det mig ligga i konsekvens med Utskottets erkännande af befogenheten af tobaksskatten, att Utskottet gerna skulle begagna tillfället att genom en återremiss få sig uppdraget att föreslå en skrivelse till Kongl. Maj:tt med anhållan om en Proposition till nästa Riksdag af den beskaffenhet, att man kunde komma till det mål som sökes, eller en förökad statsinkomst genom beskattning på tobak. Endast i detta syfte instämmer jag med dem, som yrkat återremiss.

Herr Hallenborg: Den siste talaren har beskärmat sig öfver Utskottets sentimentala ömhet om den fattige, och dervid tillika anført, att den fattige icke skulle hafva tid att röka. Det är möjligt, men han har tid att tugga och snusa, och tuggtobak och snus skulle lika väl som cigarrer fördyras genom skatt å tobak. En annan talare har hotat oss med yttersta domen, som skulle komma om tre år;

i fall så är anser jag det vara orätt att under denna sista tid ytterligare betunga Svenska folket med en ny pålaga. Jag tror dock icke det är så farligt, och jag afvaktar med lugn och glädje denna yttersta dom, men det kan ju vara skäl att till dess vänta med den nya beskattningen. Motionären har med en välvilja, för hvilken jag är honom tacksam, bemött mina kanske något skarpa anmärkningar. I ett fall har han dock varit lika skarp, eller då han sagt sig lemna mina beskattningsteorier utan afseende. Man förebrår vid alla tillfällen Bevillnings-Utskottet, att det vid tullfrågornas behandling ej fäster nog afseende vid den internationela reciprociteten; jag är lycklig att kunna förklara den ärade motionären, att i fråga om uppskattningen af våra ömsesidiga beskattningsteorier råder oss emellan full reciprocitet.

Sedan öfverläggningen härefter förklarats slutad samt Herr Grefven och Talmannen upptagit de derunder gjorda yrkanden å dels bifall till Bevillnings-Utskottets förevarande Betänkande och dels återremiss deraf; framställde Herr Grefven och Talmannen först proposition på bifall till Betänkandet, hvarvid svarades många nej, blandade med ja, och sedermera proposition på återremiss deraf, då svaren utföllo med många ja, blandade med nej; och förklarades ja nu hafva varit öfvervägande.

Flere ledamöter begärde votering.

Uppsattes, justerades och anslogs följande voteringsproposition:

Den, som bifaller Bevillnings-Utskottets Betänkande N:o 7, i anledning af väckt motion om särskild beskattning af tobak, röstar

	Ja;
Den det ej vill, röstar	Nej;

Vinner Nej, återremitterar Kammaren detta Betänkande.

Omröstningen verkställdes och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 22;
Nej — 46.

Herr Ekenman: Jag får vördsamt anhålla om ledighet från riksdagsgöromålen ifrån den 9 till och med den 26 i denna månad.

Denna anhållan bifölls.

Herr vice Talmannen: Då det torde finnas tillbörligt, att ärendena föredragas i samma kronologiska ordning, som betänkandena blifvit för andra gången bordlagda, får jag, för den händelse att Herr Talmannen skulle finna lämpligt att dagens förhandlingar nu avslutas, vördsamt föreslå, att de tre å dagens föredragningslista ännu återstående ärendena måtte få å föredragningslistan för morgondagens sammanträde uppföras framför de ärenden, hvilka i dag blifvit för andra gången bordlagda, och således sättas främst på listan.

Detta förslag bifölls.

Kammaren åtskiljdes kl. 10 e. m.

In fidem
O. Brakel.

Lördagen den 6 Mars 1869.

Kammaren sammanträdde kl. 10 f. m.

Justerades ett protokollsutdrag för den 5 dennes och protokollet för den 27 sistlidne Februari för- och eftermiddagen.

Föredrogs änyo och företogs punktvis till afgörande Lag-Utskottets den 1 och 3 dennes bordlagda Utlåtande N:o 4, i anledning af väckta motioner om ändringar i Konkurslagen den 18 September 1862.

1:sta punkten.

Friherre Raab, Adam: Frågan gäller här en lyxartikel, hvarmed vi blifvit undfägnade genom den nya konkurslagen under namn af rättens ombudsman. En sådan rättens ombudsman kan visserligen i flera konkurser vara nyttig, men i de flesta sådana torde han ej